

9 MARTIE

un
vot
pentru
țară

Votați cu încredere și răspundere civică pe cei mai buni dintre cei buni, pe cei care, prin munca și viața lor, vă oferă garanția că vă vor reprezenta cu cinste și devotament în organele puterii de stat, că vor acționa cu hotărâre și răspundere pentru slujirea intereselor obștești, pentru unirea eficientă a tuturor eforturilor spre împliniri durabile, că vor face totul pentru a adăuga noi și luminoase pagini în marea carte a împlinirilor socialiste în scumpa noastră patrie!

Spre cinstea prezentului pe care îl trăim, spre gloria viitorului luminos pe care-l făurim cu brațele, inimile și mintea noastră, votați candidații Frontului Democrației și Unității Socialiste!

7

ANUL XXIX (1288)
14 FEBRUARIE 1980

Alacara

Săptăminal editat de
Frontul Democrației
și Unității
Socialiste

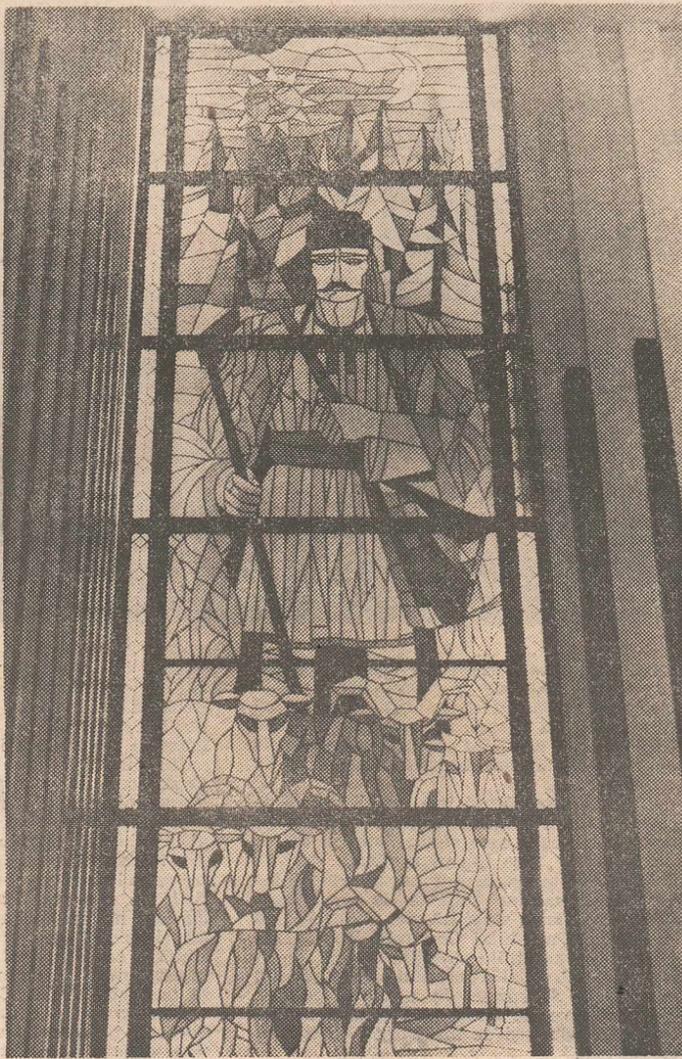
MANIFESTUL ADEVĂRURILOR NOASTRE

În aceste zile de intensă efervescență a vieții politice românești, marcată de apropiatul eveniment al alegerilor, Manifestul Frontului Democrației și Unității Socialiste — manifestul-program cu care candidații Frontului se vor prezenta în fața alegătorilor — reimpune conștiințelor noastre, într-o potențare majoră de dimensiuni și semnificații, viziunile literare și inaripatul spirit ale acelor istorice documente sub lumina cărora ne întemeiem existența, ne edificăm prezentul și viitorul: documentele Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român — programul electoral al Frontului Democrației și Unității Socialiste. Fondat pe aceste documente, pe magistratul Raport prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu la tribuna înaltului for, Manifestul F.D.U.S. — manifestul-program al organizației revoluționare a națiunii, aflată, după Congresul Frontului, la prima sa manifestare la scara țării — se constituie astfel, deopotrivă, ca o cuprinzătoare imagine a prezentului și a viitorului, a ceea ce sintem, a ceea ce vrem, trebuie și putem să fim. Deci ca un corpus de documente al devenirii noastre, deschis la fila în care, rememorând niște ani de istorie, decidem anii ce vor veni. Deci ca o depoziție conștientă, lucidă, temeinic argumentată de fapta vieții, în procesul cu timpul, pe care l-am cucerit și ni-l altem în amplul nostru demers politic, economic și social.

În măsura în care rămâne, stampilind cu greutatea sa fapta vieții, deci vădindu-și eficiența, orice document e neperisabil, în primă și ultimă instanță, ca document uman, ca document al adevărului omului. Cei ce au exercițiul verbului știu ce greu se supune cuvântul pină să capete plasticitate și vibrație, pină să capete însușirea de-a fi crezut. Aceasta se întâmplă atunci — numai atunci! — când, dincolo de o caligrafie politică sau literară, documentul e, cum spuneam, cel al omului, cel al adevărului existenței sale. Manifestul pe care-l avem în față este un astfel de document.

(Continuare în pag. 2)

ILIE PURCARU ■

SPIRU CHINTILA — Vitraliul „Miorița”

Jiul își va putea limpezi apele grație unei realizări ingineresti — premieră mondială

De aproape un secol, cam din vremea când în Valca Jiului s-a trecut la exploatarea industrială a cărbunelui, apele Jiului au devenit din ce în ce mai tulburi, mai poluate, ba chiar negre, imprumutând culoarea cărbunelui pe care-l spălau. Se părea că prea mare lucru nu-i de făcut, era nevoie și de cărbune, de cărbune curat ce se obținea în urma unei spălări care innegrea riul. Un Jiu limpede constituia pină mai ieri o utopie. Spunem constituia pentru că o asemenea realizare este astăzi posibilă, nu demult la prepa-

(Continuare în pagina 10)

ION PREDOȘANU ■

PRIMUL CONGRES AL ȘCOLII ROMÂNEȘTI

Ne stăruie în memorie, din tot ce ne-am notat timp de două zile aici, în sala mare a Palatului, o cifră: 30 de milioane de manuale școlare! Atît primesc într-un singur an, și în mod gratuit, copiii — elevii ai României socialiste. Sigur, nu la atît se rezumă baza materială a învățămîntului care în întregime și cu îndestulare este asigurată de către stat, dar cifra aceasta devine un tulburător simbol, devine, în condițiile României de azi, o fascinantă chemare către învățătură, devine, alături de toate și de foarte multe înlesniri pe care partidul și statul nostru le pun la dispoziție celor ce învață, dovada cea mai elocventă a modului în care se realizează unul din drepturile fundamentale ale cetățenilor României: dreptul la învățătură! Drept care devine astfel simburele din care vor crește și se vor împlini atîtea idealuri: al devenirii, al formării și dezvoltării armonioase a personalității umane, al asigurării și realizării practice a destinului luminos al fiecărui cetățean al României, indiferent de naționalitate.

Primul Congres al Educației și Învățămîntului constituie, așadar, o nouă și grăitoare manifestare a democrației noastre socialiste, forum reprezentativ al școlii românești, instituit din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, el a analizat cu exigență și răspundere activitatea desfășurată în domeniul învățămîntului pentru înlăturarea orientărilor stabilite de conducerea partidului și statului nostru, prin Legea educației și învățămîntului, a stabi-

(Continuare în pag. 3)

N. GR. MARAȘANU ■

TU, ȘI LOCURILE TALE DE BAȘTINĂ

O carte — „Monografia comunei Bunești” —, de Dumitru Nicolăescu, tipărită la Editura „Litera”, m-a făcut să reflectez la o variantă absolut nouă, dar deosebit de semnificativă a multelor expresii pe care le poate căpăta legătura afectivă — profundă și durabilă — a omului cu locurile sale de baștină. La început ar părea că nimic nu este neobișnuit în acest fapt: un fost profesor, azi pensionar bucureștean, își consacră zilele conștient și scrierii unei cărți despre comuna în care s-a născut. Într-adevăr, aproape nimic neobișnuit. Doar un amănunt: a tipări la „Litera” înseamnă a tipări pe cheltuiala ta. Cu banii tăi. Iar o carte — și vom lua concret cazul acesta — înseamnă cam 20 000 de lei, bani pe care fostul profesor Nicolăescu i-a dat din propriul buzunar și

(Continuare în pag. 7)

EUGEN FLORESCU ■

Opinia unui alegător

O perspectivă morală

Există o morală a alegătorului care — cum ziceam și cu alt prilej — nu mai poate să rămână indiferent în fața buletinului de vot, opțiunea sa fiind în aceeași vreme un act politic dar și un act de morală. Alegem, așa cum a ales un popor întreg, soluția socialistă pentru prezentul și pentru viitorul patriei, dar alegem și Oamenii care să garanteze certitudinea că această soluție îmbracă formele cele mai eficiente. În acest context nu-mi mai poate fi indiferent cine este reprezentantul meu în obște, cine devine mandatarul meu în forul legislativ. Dezvoltarea și adîncirea democrației în viața noastră politică implică un complex proces de educație și de acțiune morală, determină actul de conștiință politică. Opera democratică în care este angajat partidul nostru comunist este, așadar, în esență, o operă de modelare a conștiințelor și a profilurilor morale.

Există însă și o morală a deputatului, un act de opțiune al lui însuși, care primește să candideze și, deci, se supune

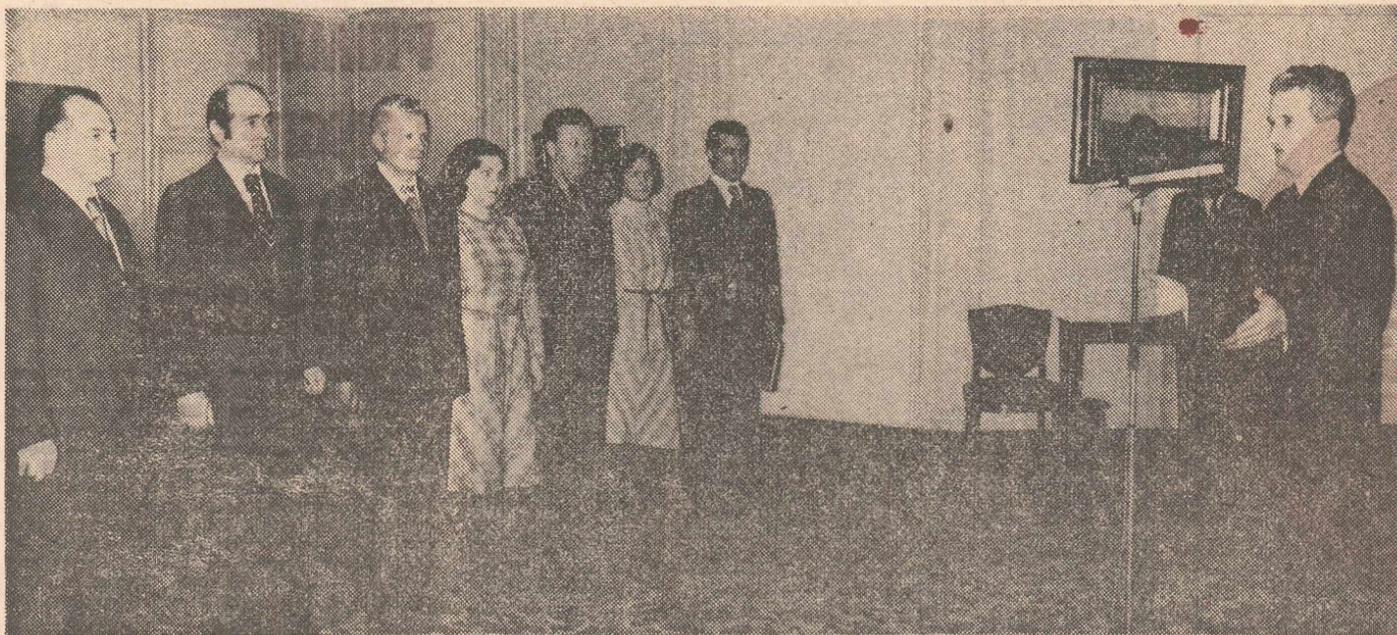
(Continuare în pag. 8)

DINU SĂRARU ■

ÎN PAG. 12-13 : CRONICA ILUSTRATĂ A UNEI LEGISLATURI

Candidat al Frontului Democrației și Unității Socialiste — cel mai iubit fiu al poporului

Poporul nostru i-a înconjurat, întotdeauna, cu dragoste și căldură pe marii săi bărbați care și-au contopit total ființa lor cu ființa neamului din rîndul căruia s-au născut, în mijlocul căruia au crescut și cu care au simțit și-au gândit la fel. Sint impresionante momentele din istoria noastră milenară care redau voința maseilor de a avea în fruntea lor pe conducătorul iubit, în care națiunea are deplină încredere și în gândirea și faptele căruia își regăsește ideile și dorințele sale.

La un asemenea moment semnificativ pentru devenirea noastră contemporană am participat în după-amiaza zilei de 7 februarie, moment încărcat de firească emoție, pe care întreaga noastră națiune l-a urmărit prin intermediul presei și radioteleviziunii. În imensa hală a motoarelor de la Întreprinderea „23 August” din Capitală, puternică cetădelă a industriei noastre moderne, adunarea cetățenilor din circumscripția electorală nr. 1 „23 August” a municipiului București, constituită din peste 7000 muncitori, ingineri, tehnicieni din Întreprinderea gazdă, precum și de la „Republica”, I.M.U.A.B., din unități de cercetare și proiectare, învățămînt și sănătate, de la alte întreprinderi situate pe această importantă platformă industrială, precum și din numeroși locuitori ai Capi-

talei, într-o atmosferă de vibrant entuziasm, de dragoste nețărmurită și caldă prețuire față de secretarul general al partidului, l-a propus pe tovarășul Nicolae Ceaușescu candidat pentru alegerile de deputați în Marea Adunare Națională de la 9 martie.

O propunere făcută într-un climat muncitoresc, de lucru, de oameni care muncesc și creează, care sint stăpîni și decid. Glasul lor este glasul națiunii, dorința lor — dorința întregului popor, voința lor — voința maselor hotărîte de a continua linia politică stabilită de Congresul al XII-lea al Partidului Comunist Român, de a îndeplini sarcinile stabilite de cel de-al II-lea Congres al Frontului Democrației și Unității Socialiste, de a urma politica clarvăzătoare de construire a socialismului în România și de înaintare a țării spre comunism.

Firească manifestare de voință! 7000 de participanți vibrînd la unison cu inima întregului popor strîns unit în jurul secretarului general al partidului căruia i se datorează realizările obținute și în această zonă industrială bucureșteană, care a cunoscut, în anii din urmă, o dezvoltare impecabilă. Fiindcă de numele lui se leagă ritmul și ariergura transformărilor și acumularilor pe care țara întreagă le-a cu-

noscut în ultimul deceniu și jumătate. Înnoirile multiple ce au intervenit în peisajul material și spiritual al României după Congresul al IX-lea au fost posibile datorită puternicului imbold, puternicului suflu înnoitor ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, un permanent exemplu de devotament patriotic, de gândire limpede vizionară. De numele secretarului general al partidului sint legate marile succese din istoria devenirii noastre de astăzi, atât în dezvoltarea economiei, a științei și culturii în ridicarea accentuată a nivelului de trai material și spiritual al poporului, cit și dezvoltarea și perfecționarea continuă a cadrului instituțional, autentic democratic de participare a întregului popor la treburile obștii. Contribuția nemijlocită a secretarului general al partidului la elaborarea tuturor documentelor programatice, călăuzitoare este unanim recunoscută. Meritele marelui om politic sint covârșitoare, ele dovedesc o deosebită capacitate de sintetizare a noilor fenomene din societatea noastră, de prevedere a evoluției acestora, de gândire și conturare a soluțiilor practice, adecvate realităților. Propunerile, inițiativele tovarășului Nicolae Ceaușescu în această sferă reprezintă o contribuție excepțională la procesul de adîncire a democrației socialiste, de întă-

rire a coeziunii întregului nostru popor. În timpul prezentei legislaturi, la propunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, sistemul democrației noastre s-a îmbogățit prin înființarea organizațiilor democrației și unității socialiste, care fac parte din Frontul Democrației și Unității Socialiste, și prin instituirea Tribunei Democrației, ceea ce permite afirmarea nestingherită a tuturor oamenilor muncii, participarea lor egală și directă la făurirea propriilor lor viitor socialist și comunist. Fie că este vorba de români, de maghiari, de germani sau de alte naționalități, toți își aduc contribuția, în strînsă frăție și colaborare, la progresul și înflorirea României socialiste.

Propunîndu-l pe tovarășul Nicolae Ceaușescu candidat pentru alegerile de deputați în Marea Adunare Națională, cetățenii circumscripției I din Capitală au dat expresie sentimentelor întregului popor de încredere în forța și vitalitatea orînduirii socialiste, în justetea politicii P.C.R., bazată pe aplicarea consecventă a legităților obiective la condițiile concrete din țara noastră, în capacitatea secretarului general al partidului, patriot înflăcărat, personalitate de înalt prestigiu internațional, de a conduce cu consecvență și fermitate destinele României în lume, în confruntare și cooperare prietenească cu toate popoarele, cu toate statele, contribuînd astfel la crearea unui climat de destindere și pace pe planeta noastră.

Iar legămîntul tovarășului Nicolae Ceaușescu, exprimat cu ocazia primirii delegației cetățenilor din circumscripția electorală nr. 1 „23 August”, care l-au propus candidat pentru alegerile de deputați în Marea Adunare Națională, este legămîntul în fața întregului popor: „Vă rog să transmiteți tuturor oamenilor muncii din circumscripție că, acceptînd candidatura pentru alegerile din 9 martie, îmi asum, în fața lor, a întregului popor, angajamentul de a face totul și în viitor pentru a servi cauza partidului, a socialismului, cauza națiunii noastre socialiste, a independenței și suveranității patriei, a ridicării ei pe noi culmi de progres și civilizație”.

Țara l-a propus cu încredere neclintită în clarviziunea sa de conducător, într-o unitate de monolit strînsă în jurul partidului și-l vom vota în această primăvară cînd se împlinște un deceniu și jumătate de cînd tovarășul Nicolae Ceaușescu se află în fruntea forței politice care și-a asumat răspunderea de-a călăuzi spre împlinire destinul luminos al României.

GH. SPRINȚERIU ■

Manifestul adevărurilor noastre

(Urmare din pag. 1)

Ne recunoaștem, în acest document, prin tot și prin toate, ne recunoaștem cu munca, cu luptele, cu victoriile, cu ideile și cu interesele, cu speranțele și cu vremurile noastre, cu sacrificiile și cu eroismul, cu greutățile pe care le-am biruit, cu erorile pe care le-am lichidat, cu asalturile ce încă ne mai așteaptă. Ne recunoaștem în cuvintele Manifestului pentru că ele, de fapt, sint ale noastre, rostite de noi, pentru că ele, de fapt, sint cuvintele, încărcate de mari înțelesuri și de mari adevăruri, ale faptelor noastre în acești denși și dinamici ani constructivi. Anii dintre Congresele al XI-lea și al XII-lea ale partidului, perioada de maximă afirmare a României și a românilor, „cea mai rodnică în împliniri din toată istoria țării”, cum o numeste Manifestul, perioada celor mai îndrăznețe planuri, solicitîndu-ne mai mult ca oricînd eforturile, dar perioada celor mai mari izbînzii. Anii cînd, mai mult ca oricînd, între cuvîntul și opera partidului, între documentele programatice și intruparea lor practică, unitatea a fost deplină, în jurul ei, ca în jurul unui iradiant nucleu, constituindu-se, mai mult ca oricînd, unitatea moral-politică a poporului, sudura deplină a colectivității noastre umane cu forța care-i conduce destinele, armonia dintre națiune și stat, frăția tuturor oamenilor acestui pămînt, indiferent de naționalitate, într-un crezul pe care-l transformăm în faptă vie.

Astăzi, la cinci ani de la adoptarea Programului partidului, la cinci ani de la trecutele alegeri, la capătul unei legislaturi ce marchează o veritabilă vîrstă istorică nouă, o inedită treaptă calitativă a muncii și existenței noastre, nimeni, absolut nimeni, oricine ar fi, oriunde s-ar afla, nu poate spune că punctele fundamentale din Programul partidului nostru n-au fost împlinite, că angajamentele cu care Frontul Democrației și Unității noastre s-a prezentat, acum cinci ani, în fața alegătorilor, n-au fost strălucit onorate, strălucit intrupate în realitatea civilizației noastre socialiste.

„Angajamentul asumat, în fața națiunii, de Frontul Democrației și Unității Socialiste — se arată în Manifest — a fost respectat pe de-a-ntregul. România de azi se înfățișează ca o țară socialistă care a cunoscut un progres im-

presionant în toate domeniile vieții economice și sociale, ca o țară care, în anii care au trecut de la alegeri, și-a dus cu consecvență la îndeplinire proiectele de multilaterală dezvoltare socialistă, bucurîndu-se pentru înfăptuirile sale de stima popoarelor lumii, de sporirea continuă a prestigiului și autorității sale pe toate meridianele globului”.

Ce reprezintă, privit în datele sale esențiale, acest bilanț, ce jaloane marchează el existenței noastre, ce dimensiuni ale viitorului se deschid din proiectul lui?

Sint aici — legate cu lanțuri de cifre, deci nu prin simple cuvînte, nu prin hiperbole, ci prin adevăruri ce se impun cu forța nemăsluită a evidențelor vieții — semnificații ce nu pot scăpa nici unui om de gândire, nici unui om care meditează, nici unui om preocupat de ceea ce se petrece în jurul lui, de timpul în care trăiește, de marea existență umană care îl înconjoară. Într-o lume și într-un timp convulsate de crize acute ale economiei, de explozii ale șomajului și ale ratelor inflaționiste, de stagnări și chiar de regres pe varii și numeroase planuri, România se prezintă ca o țară în continuă și dinamică dezvoltare, cu ritmuri de creștere cum puține locuri ale planetei își pot permite, cu o economie alertă, în plină expansiune, în plină modernizare, în plină proliferare a noutăților, dar echilibrată, armonică, se prezintă ca o țară cu o perpetuă și redutabilă creștere a venitului național, ca o țară cu finanțe sănătoase, cu o monedă stabilă, cu un indice al prețurilor mărfurilor și al tarifelor serviciilor atent dirijate și stăpînite, cu un avînt al construcțiilor, social-culturale care provoacă exclamația de surpriză a oaspetelui, cu un loc din ce în ce mai marcant în diviziunea internațională a muncii. Anii ultimei legislaturi au însemnat, printre altele, o intensă dezvoltare industrială, industria participînd în prezent, după cum se reliefează în Manifest, cu 60 la sută la formarea venitului național, cu peste 75 la sută la satisfacerea cerințelor de mașini și de utilaje ale economiei; au însemnat o agricultură a cărei producție depășește, în cincinalul pe care-l străbatem, cu peste 30 la sută nivelul cincinalului precedent; au însemnat o continuă afirmare și înflorire a științei, învățămîntului și culturii; au însemnat, după cum se subliniază în Manifest, „cele mai mari realizări în domeniul bunăstării materiale

și spirituale a poporului”, reconfirmînd, cu o forță nouă, convergența unei întregi politici, polarizarea unui întreg efort național la un singur scop: omul, binele său, demnitatea sa. Comunicatul cu privire la îndeplinirea planului unic de dezvoltare a patriei pe anul 1979, dat publicității cu cîteva zile înainte de Manifestul Frontului, încoronază în major aceste cifre, subliniînd, la aproape toate compartimentele, îndepliniri și depășiri importante, adesea substanțiale, adesea cu valoare de performanță; aceasta, în condițiile unei continue amplificări a crizei economice mondiale, a crizei petroliere, a crizei materiilor prime, a crizei financiare. Implicații noi înșine în destinul Terrei, nevoiți să facem față convulsiilor și dificultăților ce confruntă lumea contemporană, ea țară puternic importatoare de țîței, minereuri și alte materii prime, am izbutit, iată, în anul care s-a scurs, să creștem cu 8 la sută producția globală a industriei naționale, înfăptuînd, în primii patru ani ai cincinalului, o sporire cu aproape 50 la sută a forței industriale a României. Nu sintem un popor numeros, sintem doar 22 de milioane, dar o astfel de creștere, în condițiile amintite, ne așază în rîndul umanității mari, al forțelor mari, dîndu-ne (și nu numai nouă!) sentimentul că aici, la Carpați și la Dunăre, se află o vatră teafără a construcției, a creației, a progresului, a prosperității, una din rarele vetre tefere ale frîmîntatei civilizației a veacului. Am numărat, în anul pe care l-am încheiat, 30 de județe cu producții industriale de peste 10 miliarde lei (cu numai patru ani în urmă erau 21!), am numărat, comparativ cu cincinalul trecut, 5 milioane tone de cereale în plus, am numărat 206,2 miliarde lei realizați în programul de investiții, am numărat 900 000 de apartamente noi în orașele și satele cincinalului. Am angajat, simultan, pe temelie acestor victorii, noi perspective, înscrise marii perspective a devenirii noastre, așa cum ne-a deschis-o Programul partidului, prevăzînd pentru anul '80 — anul în care îi vom vota pe candidații Frontului Democrației și Unității noastre — o Românie de peste 50 de ori mai puternică, mai dezvoltată industrial decît în 1939. Sint date, sint fapte, sint elemente de fundament ale existenței noastre, reflectînd, de netăgăduit prin însăși pregnanța în peisajul patriei a monumentelor și întocmirilor noului, realismul planurilor partidului, adînc lor motivație, de structură în interesele și nevoile țării, clarviziunea științifică, spiritul novator, exprimate în gradul cel mai înalt de omul care ne reprezintă vremurile, secretarul general al partidului, președintele Republicii, președintele Frontului Democrației și Unității Socialiste, candidatul nostru numărul 1 în

elevi și studenți primesc din partea statului sau a unităților socialiste burse și alte forme de sprijin material. Anual, statul alocă de la buget, pentru realizarea practică a dreptului la învățătură, 2.417 lei pentru un copil din grădiniță, 2.176 lei pentru un elev din învățământul primar și gimnazial, 4.049 lei pentru un elev din învățământul liceal și 12.233 lei pentru un student. Nici o societate nu a cheltuit atât, în istoria poporului nostru, pentru educarea și instruirea membrilor săi, cit chekuieste societatea socialistă pe care ne-o fundamentăm și dezvoltăm singuri, astăzi. Cum i se răspunde acestei fascinante chemări către învățătură? Printr-o largă cuprindere a copiilor și tinerilor în școlile de toate gradele: față de anul școlar 1965—1966, numărul copiilor în grădinițe a crescut de la 350.000 la peste 912.000, al elevilor din învățământul primar și gimnazial de la 2,9 milioane la aproape 3,3 milioane, din licee de la 370.000 la 1.030.000, iar numărul studenților de la 130.000 la peste 190.000.

Referindu-se la eficiența, la rolul și contribuția învățământului la dezvoltarea generală a societății, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că economia, celelalte sectoare ale vieții sociale au primit numai în acest cincinal 1.431.000 muncitori calificați și peste 132.000 specialiști cu pregătire superioară, care și-au adus cu competență și abnegație contribuția la marile realizări dobândite de poporul nostru.

Dar prin dezbaterile sale, prin orientările deosebit de valoroase izvorite din magistrala Cuvintare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, primul Congres al educației și învățământului a hotărât asupra sarcinilor de viitor, a stabilit măsurile necesare și modalitățile practice pentru traducerea în viață a politicii partidului și statului nostru în domeniul învățământului, a prevederilor documentelor Congresului al XII-lea al partidului în acest important sector de activitate, a indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, cu privire la dezvoltarea și perfecționarea învățământului de toate gradele, pe baza integrării lui cu producția, cercetarea științifică și practica social-politică. În acest scop, Congresul a dezbătut și aprobat Programul privind asigurarea forței de muncă, dezvoltarea învățământului și perfecționarea

continuu a pregătirii cadrelor în perioada 1981—1990; proiectele planurilor de învățământ; proiectul Statutului personalului didactic și a ales Consiliul Superior al Educației și Învățământului.

Desprindem din aceste documente, din Cuvintarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, că învățământul va trebui să pregătească în noul cincinal, să pregătească temeinic, 1.750.000 de muncitori calificați, 300.000 de ingineri, tehnicieni, maștrii și alte numeroase cadre de specialitate. Condiții, am văzut, există. Esențiale sînt acum, sublinia secretarul general al partidului, aplicarea fermă a hotărîrilor adoptate de congres, a prevederilor Legii educației și învățământului, lichidarea neîntreținută a neajunsurilor care mai există și care au fost criticate în congres, perfecționarea continuă a procesului de învățământ în pas cu cele mai noi cuceriri ale revoluției tehnico-științifice, cu cerințele concrete ale societății noastre.

Dar datoria școlii noastre este aceea de a forma nu numai specialiști, buni muncitori, ci și cetățeni conștienți, cu o concepție înaintată despre lume și viață, profund devotați cauzei socialismului, cu dragoste față de patrie și partid, față de libertatea, independența și suveranitatea patriei. Școala trebuie să se manifeste permanent ca unul din factorii primordiali de modelare a fizionomiei omului nou, cu un larg orizont de gândire, cunoaștere și înțelegere, cu o etică superioară și o bogată viață spirituală, făuritor conștient al propriului său destin, al viitorului socialist și comunist. Sînt vorbele secretarului general al partidului, cuvinte care definesc, în sens major, misiunea înălțătoare, deopotrivă generoasă, a școlii românești de azi.

Ampla participare, au fost reuniți în sala congresului 3.350 de delegați și invitați, problemele de importanță covârșitoare pe care le-a dezbătut, au conferit congresului un sens major, o dimensiune deosebită, a fost cea mai largă, mai reprezentativă și mai democratică reuniune din istoria școlii românești.

Primul congres al școlii românești

(Urmare din pag. 1)

lit noi măsuri, a adus noi orientări pentru creșterea și mai puternică a rolului școlii în formarea cadrelor necesare construcției socialiste, în educarea revoluționară a tinerei generații, în concordanță cu cerințele construcției noi orinduri.

Am putut desprinde din Cuvintarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, din documentele supuse dezbaterii congresului, că, pe baza dezvoltării în ritm înalt a forțelor de producție, s-a asigurat un puternic progres și învățământului, științei și culturii. S-a dezvoltat puternic baza materială și s-a încheiat, în acest cincinal, procesul de organizare pe baze moderne a școlilor de toate gradele. Dispunem, în prezent, de peste 131.000 de săli de clasă și amfiteatre, 18.000 de laboratoare și aproape 16.000 de ateliere-școală, de atîtea cantine și cămine încît s-a putut deservi 70 la sută din efectivul studenților; în învățământ lucrează

circa 260.000 de profesori, învățători, alte categorii de specialiști, o întreagă armată de oameni cu înaltă calificare, cum spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu, care trebuie să aducă o contribuție însemnată la îndeplinirea obiectivelor stabilite de Congresul al XII-lea al partidului, de Programul elaborat de partid privind făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism. Eforturile societății noastre pentru continuarea dezvoltării învățământului sînt ilustrate și de faptul că, față de anul 1950, în anul școlar prezent cheltuielile pentru învățământ, de la bugetul de stat, sînt de aproape 14 ori mai mari, iar cele pentru investiții destinate învățământului, de aproape 33 ori mai mari! Da, anual, elevii primesc, amintiți-vă de acel tulburător simbol de la începutul acestui comentariu, 30 milioane de exemplare manuale școlare, în mod gratuit, din care 1.750.000 în limbile naționalităților conlocuitoare. Peste 500.000

alegerile pentru parlamentul țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Un bilanț rodnic este însă doar partea materială, cea care măsoară în cifre etapele drumului spre un țel. Dar un asemenea bilanț ne destăinuie, în același timp, deși nemăsurabil în cifre, dimensiunile unui spirit. Recunoaștem, în acest spirit care transcende cifrele, pe care cifrele nu-l pot fixa, dar îl sugerează, la fel de pregnant ca pe o valoare materială (căci este, de fapt, o valoare materială, o redutabilă forță motrice a civilizației, a înaintării noastre pe toate planurile!), coordonatele fundamentale ale democrației noastre socialiste, întemeiate pe participarea neîngrădită, mai mult, asigurată în chip programatic, a maselor largi populare la conducerea statului, la elaborarea întregii politici, la rezolvarea, prin ele și pentru ele, a problemelor cruciale care privesc prezentul și viitorul. S-a constituit, pentru prima oară, în acești ultimi ani, printr-un întreg sistem de măsuri inițiat de partid, de tovarășul Nicolae Ceaușescu, acea democrație largă, reală, în al cărei nucleu se află, iradiant, democrația muncitorească, s-a constituit și desăvîrșit, sub impulsul partidului și sub lucrarea entuziastă a națiunii, acea democrație ce, pentru prima oară de cînd ne știm, e proclamată nu prin sloganuri, ci promovată prin instituții vii și viabile, ai căror membri sînt un întreg popor. Recentul Congres al F.D.U.S., noile atribuții cu care a fost dăruit acest larg organism politic al națiunii, crearea organizațiilor democrației și unității socialiste, prezența lor marcantă afirmată, încă de la început, în toate compartimentele vieții noastre, înseamnă, așa cum se arată în Manifest, o etapă calitativă nouă, superioară în dezvoltarea democrației, în exercitarea majoră a drepturilor și libertăților noastre civice. Între forța conducătoare a națiunii, partidul, și națiunea strînsă în jurul lui s-a constituit și desăvîrșit, în această etapă, un flux de comunicare atât de viu, de puternic, de generos, de bogat și eficient în ambele sale sensuri, încît, la ceasul de față, capacitatea partidului de a capta și mobiliza energia maselor, transformînd-o într-o uriașă forță, modelatoare de istorie și de țară, este mai mare ca niciodată, spre binele însuși al țării, spre binele însuși al oamenilor.

Citim, în Manifestul Frontului, în tot ce ne spune el despre dezvoltare, despre democrație și unitate, despre efort și răsplata lui, despre ziua noastră de azi, despre ziua noastră de mâine, însuși acest nou și dinamic spirit, întronat în practica vieții noastre de conducerea partidului, de tovarășul Nicolae Ceaușescu. Citim, în acest document

al adevărului despre noi, despre munca și viața noastră, aceea nobilă calitate, aceea însușire esențială a unui conducător ce, pentru prima oară, a impus, în dialogul cu masele, adevărul, emancipîndu-l ca pe o realitate supremă, ca pe o exigență sine qua non a socialismului, pledînd, ca nimeni altul, cauza adevărului, a sincerității, fiindcă socialismul, în concepția sa, nu poate progresa decît prin adevăr, prin sinceritate. Nu sînt escamotate, în Manifestul pe care-l avem în față (și cite manifeste electorale, din propriul nostru trecut sau din prezentul altor popoare, și-au permis și-și permit un astfel de lux al sincerității?), obstacolele de care încă ne mai izbim, lipsurile ce încă dau apă la moara risipei de forțe, de avuții și de energii, orizontul dificil de cuprins, tocmai fiindcă e foarte larg, al zilei noastre de azi și de mâine. Față în față cu neajunsurile, cu greutățile, cu nestăpînirea deplină a unui orar înțelept și eficient al eforturilor, sînt căile și mijloacele — clar, explicit tratate și în acest Manifest — ale înaltei fructificări a energiilor naționale, cu randament de progres, de civilizație, de bunăstare științific fundamentat, mobilizator definit. Stă, se arată în Manifest, în puterea noastră, a tuturor fiilor acestui pămînt, muncitori, țărani, cărturari, tineri și vîrstnici, bărbați și femei, români, maghiari, germani sau de alte naționalități, stă în capacitatea noastră de hărnicie, de pasiune și de idee, de conștiință și de talent, să depășim orice praguri, să nu întîrziem cu nimic atingerea țelurilor pe care ni le-am propus.

Aceste țeluri, așa cum se desprind din Programul partidului, din documentele celui de-al XII-lea Congres — țeluri pe care Manifestul F.D.U.S. le învederează ca decisive pentru progresul nostru, ca pe însăși platforma națională de existență și de creație, în acest ceas istoric al devenirii noastre — ating mai mult ca oricînd, ca ambiție a valorilor, performanța. Industria, în anii viitorului cincinal, va crește într-un ritm de 10 la sută la producția netă și de 9 la sută la producția globală, valorificînd noi bogății, noi resurse, inaugurînd noi și impunătoare obiective, inaugurînd, prin ele, noi centre vitale, acei centre de energie ce dau structură dinamică unei societăți, unui popor; se va îndeplini o profundă revoluție agrară, implicînd mai temeinic aportul cîmpiei la ridicarea economiei și a standardului de viață; se vor dezvolta în tipare noi, de o nouă eficiență calitativă, învățământul, cercetarea științifică și tehnologică, patrimoniul de artă și de cultură al națiunii; veniturile totale ale populației vor spori, în 1985, cu 23—25 la sută față de anul 1980, retribuția medie reală se va mări cu 16—18 la

sută, se vor edifica 1.100.000 de apartamente, se vor îndeplini, pentru calitatea vieții, demersuri multiple, angajînd un efort al statului de o unică anvergură. Vom munci deci mai spornic, vom trăi deci mai bine, cu satisfacții mai mari, cu distanțe mai scurte între efort și răsplata lui, cu mai multe posibilități și disponibilități de realizare pe plan material și spiritual, de înflorire a personalității umane, într-un climat ce-i favorizează și-i întetește desăvîrșirea. Sînt țeluri ce țin de trecerea României, în anii ce vin, la o calitate istorică nouă, de la țară în curs de dezvoltare la țară cu nivel mediu de dezvoltare, apoi, treptat, la o țară cu o dezvoltare accelerată, cu toate consecințele, amplele consecințe ale acestui salt. Salt care, conform planurilor partidului, ne va așeza, mai mult ca oricînd, în rîndul forțelor mari, al umanității mari, în plutonul fruntaș al națiunilor care nu numai că beneficiază major de civilizația veacului, dar o și propulsează, spre gloria lor și spre mîndria urmașilor.

Dar pentru asta — o știm — va trebui să muncim, va trebui ca fiecare zi a anilor care vin să însemne, în munca noastră, un pas în plus, o înfruntare cu ceasornicul în mină a timpului, va trebui ca fiecare zi să fie o zi în care se naște ceva, un produs nou, o idee nouă, o zecimială strălucită a unui strălucit efort național. Va trebui ca munca să fie, ca și pînă azi, mai mult decît pînă azi, izvorul puterii, al demnității, al libertății și independenței noastre.

Cel de-al doilea examen al conștiinței civice, pe care națiunea noastră socialistă îl dă periodic, după examenul cotidian al muncii, îl constituie suveranul drept al exercitării puterii, prin desemnarea celor mai buni dintre noi la cirna statului, a treburilor obștești. Ca și munca, e un examen pe care știm — am învățat pe deplin în acești ani ai realei noastre democrații politice — să-l dăm cu răspundere, cu maturitate, cu conștiință.

Apelul Manifestului F.D.U.S. — apelul de a transforma evenimentul alegerilor într-o amplă manifestare a democrației și unității noastre, a participării noastre nemijlocite, masive, insuflețite și responsabile la decizia destinului național — își va primi astfel, cu plînatate, răspunsul. Un răspuns pe măsura totalei noastre adeviziuni la hotărîrile Congresului al XII-lea al partidului, la politica internă și externă a partidului, a României socialiste, un răspuns pe măsura nezdruccinatei noastre încredere — devenită parte esențială, inseparabilă a ființei noastre, devenită element motor al înaintării noastre — în cuvîntul partidului, în opera sa închinată socialismului, patriei și poporului.

La Piatra oamenii au pus piatră trainică

Pentru comuna Piatra, din județul Teleorman, anul 1980 înseamnă deschiderea porților ei... orașului. I-au pregătit acest pas al trecerii cu perseverență izvoară parcă din țaria numelui lor; au pus piatră de temelie viitorului, precum odinioară (un odinioară ce se întinde până prin anul 1500) când din cauza ciumei, a nevoilor de tot felul își mutau vatra cu un pas mai încoace sau mai încoace, rotindu-se necontenit în jurul vetrei de azi, până la definitivă fixare. Și acum bătrînii satului, care au renunțat a se mai minuna de prefacerile acestei așezări, își mai aduc aminte de faimoasa ciorbă de raci din cocă fiartă, și se pomenesesc a vorbi despre cum a fost nepriceputilor de azi în ale durerii (cum îi alintă ei pe tineri), pentru că, au ei credința, nu e rău să cunoască temeinicia acestei așezări, zidită de la începuturi cu lacrimi și cu obolul singelui, ei, pietrenii, fiind părtași și la revoluția de la 1848, și la răscoalele țărănești. Numai așa vor putea înțelege cum trebuie mersul vremurilor de azi, numai așa vor ști că tot ce au făcut nu este altceva decît un postament al lui Miine. Au azi un C.A.P. cu aproape 5 000 ha, pămînt al lor, pe care au învățat să-l supună propriei voințe; mai au un I.A.S. — și el cu peste 8 000 ha, un Canton de pajști, o Asociație intercooperatistă pentru creșterea vacilor, fermă sericicolă. La rîndul lor, acestea sînt deservite de un

S.M.A. dotat cu peste 240 tractoare și alte numeroase mașini agricole trebuitoare. Iar această dezvoltare economică — la care au pus umărul cu toții — a adus după sine și o schimbare în structură a populației locale. Au apărut, dintre ei, agricultorii dintotdeauna, mecanizatorul, strungarul, electricianul, sudorul, constructorul s.a. Și să nu uităm că pe acest fundal al dezvoltării, pietrenii și-au înscris în zestrea temeinicii lor un liceu agroindustrial, o școală generală, și ea etajată, un cămin cultural tip casă de cultură, 3 grădinițe, dispensar uman și veterinar, farmacie, poștă, C.E.C., complex comercial cu parter și două nivele, zeci de secții prestatoare de servicii. Și tot aici trebuie să includem lucrarea de alimentare cu apă potabilă și de canalizare a apelor reziduale aflate în curs de finalizare. Și poate că ar trebui, tot aici, la zestrea comunei, să o includem și pe cea viitoare, lucru știut fiind că ei, pietrenii, tot ce-și propun, întemeiază. Pînă în '85 întreaga suprafață agricolă va fi prinsă în sistemul de irigații Olt-Călmățui, tot mai multă industrie va poposi la umbra satului lor — oraș — în cincinalul viitor avînd în plan să construiască o secție de confecții textile și o uriașă hală de producție specializată pe curățătorie și spălătorie chimică; 180 de apartamente noi, o nouă școală cu 16 săli de clasă, in-

Are ceva din linia lui Kirk Douglas. Și înălțimea, și părul cineriu, și culoarea ochilor, mai că te-ar îndemna să-l crezi coborît din cadrele de la Hollywood. Numai că el abia a coborît din autoturismul de teren, de pe al cărui acoperiș, cu binoculul la ochi, privește în lung și în lat terenul lucrat la vreme și bine întreținut al cooperativei. Se va întoarce înapoi, cît mai degrabă, doar să guste ceva, pînă la masa de seară întrezărindu-se de pe acum a fi vreme lungă.

— Se vorbește insistent despre dv. De ce? Cam asta m-a și adus la Purani.

— Lasă, că nici nu vă era greu. Asfaltul, asfalt...

— Să înțeleg că aici s-ar găsi explicația? Musafirii nici nu trebuie să se dea jos de pe cal și reportajul e gata.

— Vreți să fiți malițios, observ. Dar nici nu știți în ce teren minat ați intrat.

— Cu reportajul?

— Cu asfaltul. Dacă tot sîntem la stradă, cine vrei și cine nu vrei trece și se uită în curte. Sfaturi peste sfaturi, observații peste observații. Să tot lucrezi...

— Mă tem că exagerați.

— Nu gresesc, dom'le. Eu nu zic că nu sînt și sfaturi bune. Politica agricolă a țării se face însă pe teren, cu competență, și cu țărani. Pe ei să nu-i cauți în șosea. N-au timp. Îi găsești pe cîmp.

— Risc o întrebare, poate nelalocul ei: în ce măsură îi cunoașteți dv. pe țărani?

— Trăiesc între țărani de cînd mă știu. Un mediu prin excelență pur. Mi-aș fi permis să muncesc o viață întreaga cu niște oameni, fără să-i cunosc ca lumea?

Cu ei te împaci perfect, faci minuni, dacă știi să-i înțelegi și te porți cum trebuie.

— Cum să vă și dau dreptate?

— Ne luase foc, odată, un camion. Dru-mul era mocirlos. Șoferul a încercat să facă un viraj pe loc. Acolo a rămas. A încercat el să-l stingă. N-a reușit. L-am găsit cu rezervorul în brațe, de teamă să nu explodeze. Se aștepta să-l sancționez. L-am premiat.

— Compasiune?

— Stă în firea românului să se ocupe de flămînd, de cel supărat. Asta e una. De fapt, m-a impresionat gîndul lui că ar putea salva mașina, expunîndu-și viața. E unul care îndrăznește și el ceva? Lasă-l, frate, să îndrăznească. Asta ne și trebuie. Iese ceva? Cu atît mai bine.

— Vă simțiți bine printre țărani Puranilor.

— Am eroi, nu oameni. Eroii. Nu există culori în lume care să-i poată descrie. Nu ne putem limita aprecierile cînd vorbim despre ei.

— Cam prea ca la carte.

— Poate. Asta mă măgulește. Măcar de-aș fi eu în stare să-i descriu, așa cum sînt, într-o carte. De încercat o să și in-

cerc. Am o șefă de fermă aici. Un fel de Vitoria Lipan. Ea spune odată: Din mii de flori faci un kilogram de parfum. Dar miile astea de țărani, care dau țării atîta parfum, nu merită să fie priviți ca niște flori?

— Aveți o deviză cu care vă însoțiți?

— Dacă te simți puternic, bate-te cu zmeii!

— Cine e zmeul din Cîmpia Teleormanului cu care țineți să vă bateți?

— Bănuiesc că nu crede nimeni în misiunea noastră de a face aici literatură. Au alții grija asta. Pe noi ne judecă după cît porumb facem.

— Cum stați?

DACĂ TE SIMȚI PUTERNIC, BATE-TE CU ZMEII!

— Nu stăm. Mergem. Și avansăm. Țăranul nu s-a speriat niciodată de muncă. Dar să nu-i lași sentimentul desertăciunii. Nu-l lăsa să trăiască cu impresia că îi trece timpul degeaba.

— M-ar interesa să știu cum îi câștigați totuși.

— Mai m-a întrebat cineva: cînd o să te sature de muncă?

— Și?

— Cînd o să ne săturăm de muncă. Respectul se naște în momentele cînd se vede de ce ești în stare. Văd și ceilalți de lîngă tine și fac la fel. Aici eu am fost omul care doar am stimulat, am influențat. Am aprins focul. Condițiile existau dintotdeauna.

— Am văzut și eu cifrele bilanțiere. Ele reflectă convenabil „condițiile” la care vă referiți.

— Cifrele spun ceva. Dar nu totul. Și despre Ceahlău ați că are aproape 2 000 de metri. Cît e de masiv, de trufaș, de stăpîn pe toate din jur — astea le ați mer-gînd la fața locului.

— Aveți momente cînd vă supărați?

— Într-o zi ne venea remorca de pe cîmp, aducînd copiii care ajutaseră la strîns legume. Învățătoarea rămăsese în dreptul școlii, urmînd ca cei 2—3 copii să coboare cîteva case mai încoace. O mașină de la circulație, trasă pe dreapta șoselei, oprește remorca. A ajuns șoferul plîngînd

ternat cu 224 locuri, un dispensar cu farmacie, o centrală termică ș.a.

Și iată-i pe pietrenii rostuindu-și cu grijă treburile, adunați la căminul lor cultural la sfatul „Tribunei democrației”. Haralambie Desculțu, om la cincizeci și ceva de ani (în viața de toate zilele cooperativă la furaje) care se ridică, critică, propune: „Să nu ne uităm decît aici, în jurul nostru, în inima satului nostru: lîngă cămin cască ochii la noi o groapă cît toate zilele, peste drum, o alta. Or, la această oră ar fi trebuit în locul lor să răsară din pămînt și centrala termică, și dispensarul cu farmacie. Nouă ni se spune că I.C.M.T.-ul e de vină că ne poartă cu vorba, că nu-și onorează promisiunea de a-și începe lucrările. Dar I.C.M.T.-ul asta nu are un „stăpîn”? Că noi sîntem gata să-l ajutăm, și o vom face, cu siguranță, dar să se urnească și dumnealor, de acolo, să facă treaba începută. „Noi trebuie să ne facem orașul, nea Haralambie” — se aude o voce din sală. „Sigur că noi — se îndirjește omul — dar dacă dincolo de noi se așază o pietricică în calea înfăptuirilor, nu tot noi trebuie să luăm inițiativa să o dăm de-o parte?”

Ceva de spus are și Petre Nătarău (familie ce-și trage rădăcina de prin 1500), și el la vreo 50 de ani. Stă aproape de castelul de apă, zice, pe deal. Dar, din cauză că lucrarea de canalizare și stația de epurare a apelor reziduale „s-a împotmolit” (trebuia pusă deja în funcțiune), el unul, și ca el atîția, suferă: nu-și poate trage apa în curte pînă ce cei de la I.J.G.C.L. nu vor pune în funcțiune instalațiile. „Dealtfel — continuă omul — știți bine că cei mai mulți și-au făcut instalațiile de racordare și așteaptă. Oare e bună așteptarea asta a noastră? Nu credeți că e cazul să ne punem picioarele la bătaie?”

Au mai fost aduse în discuție și alte probleme, legate tot de buna gospodărire, de modalitățile în care în cutare sau cutare sector s-ar putea munci mai bine, luîndu-se hotăriri concrete, cu responsabilități concrete de acțiune. Au încheiat puțin înainte de orele 17,00, poate ar mai fi rămas la acest sfat gospodăresc dar îi grăbea un eveniment al comunei la care nu puteau sub nici o formă lipsi. La căminul cultural, în aceeași zi de întii al lui februarie, se adunase puhoi de lume. Se lansa chemarea la întrecere — din partea consiliului de conducere al căminului cultural al lor, al pietrenilor, către toate consiliile de conducere ale căminelor culturale din județ. Era hotărîrea lor, a obștii, să lanseze această întrecere.

GEORGETA BLĂNARU

la mine. Mi-a luat carnetul! Ce ț-a împuțat? îl întreb eu. De ce n-a venit însoțitorul cu mine pînă coboară ultimul copil. Am început să rid. Vine școala să te ajute peste programul ei, fac treabă bună copiii, să știți, bună de tot, deci ai omul alături de tine și cînd trebuie să meargă la ale lui, îl mai porți și prin sat, pentru că nu știu ce normă generală a prevăzut asta. Bună, nu zic, dar nu se făcea gaură în cer în ziua aia. Ce era mai important? Să cobor copiii mai devreme, după ce munciseră pentru noi și să-i pun să meargă și pe jos? Să iau profesoara de la școală s-o port în remorcă și să alerge ea pe urmă la serviciu?

— Totuși, legea e lege.

— Hai să vă spun mai departe. Îi liniștesc pe băiat, întreb cine erau cei care l-au oprit, încotro au plecat. Și deodată mă luminează. Aduceți-mi aparatul de fotografiat! N-avem film, îmi spune cineva. Nu-i nimic, îl iau așa cum e. Plec repede drept în marginea iazului. Exact cum îmi închipuisem: mașina la umbră sub salcimi, iar musafirii mei trăgeau la pește! Permis aveți? îi întreb eu scurt. Nici un răspuns. Știți că sezonul de pescuit e închis. Tac toți, vorba aia, exact ca cel pe care sperau să-l prindă. Încep să manevrez aparatul dintr-o parte din alta, le fotografiez și mașina să se vadă numărul. Au încercat ei să spună ceva dar eu deja plecasem. Peste o jumătate de oră vine șoferul lor: „V-am adus actele băiatului. Toaș' major vă roagă să-i dați pozele care le-ați făcut. Sau măcar, poate nu le trimiteți, cum ați zis, la județ”. Era exact ce-mi închipuisem. Băieții aveau chef de pește. Și în timpul programului. Le trebuia un motiv pentru cazul în care i-ar fi întrebat cineva ce caută în zonă. L-au găsit. Îl prelucrau pe băiatul nostru cum e cu legea. Aoleu, mi-am zis, ditamai ti-grul, ce miel e în cușcă! Abia l-am lămurit pe șofer că nu avusesem de fapt film în aparat.

— Aveți în birou o comunicare, aud spunînd pe cineva.

— Ședință?

Urmează cîteva clipe de conversație în șoaptă, de la care mă simt dator a mă sustrage. Nu reușesc probabil să-mi ascund aerul întrebător. Merge în birou, vede despre ce e vorba și se întoarce, arborînd un aer de om bine dispus:

— Povestea cu asfaltul. Cineva de pe șosea...

De deasupra ușii de intrare în biroul președintelui C.A.P., Marin Nedea, ne fixează privirea o pereche de opinci înfășurate în nojite.

— Să nu uit de unde am plecat. Să nu uit niciodată educația căpătată de la sfînta mea mamă.

NEAGU UDROIU

„Banala” frumusețe a stării normale

Unul din deputații în Consiliul popular al județului Bihor se numește Eugenia Chitilă. Este medic. Pediatru. La spitalul de copii cu 600 de locuri din Oradea. Tot în municipiu are și circumscripția. În chiar noul cartier în care se găsește spitalul. Zona de vest. Așa se numește cartierul modern al acestui frumos și vechi și întinerit municipiu al vestului hărții României.

Este o mare bucurie, zice tovarășa Eugenia Chitilă, că lucrez în acest spital, unul din cele mai moderne și mai bine organizate din cîte avem în țară.

Doctorița-deputat își începe ziua de muncă în spital înainte de ora 8 și ziua ei de muncă este „a unui om banal”, cum ține să precizeze, scuturîndu-se parcă de riscul unei cît de ușoare lipse de modestie.

Eugenia Chitilă este președintele comitetului sindicatului din spital și vicepreședinte în Consiliul județean al sindicatelor. N-o ocolesc ședințele de rigoare, atîta doar că problemele care se discută în aceste ședințe se leagă, firesc, de cele pe care le ridică cetățenii, de cite ori își întilnesc deputata. Și nu e zî în care să iasă din spital și să n-o oprească oamenii să-i spună ce s-a făcut, ce s-ar mai putea face în cartier. Locuitorii circumscripției sale sînt aproape toți tineri căsătoriți. E un cartier în care nu se cer locuințe. Aici toți au apartamente noi. La început, una din problemele mari a fost transportul în comun. Acum cartierul este legat de oraș prin liniile tramvaiului 1 și ale citorva autobuze. Pentru asta oamenii au insistat prin deputata lor și au obținut ce voiaș. Acum mai sînt nemulțumiți de actuala formulă a traseelor mijloacelor de transport în comun care poate fi îmbunătățită în folosul celor care pleacă la lucru în diferite părți ale orașului. Am făcut la județ propuneri de schimbare în bine a traseelor, propuneri, de fapt, ale cetățenilor — spune tovarășa Eugenia Chitilă — și, de curînd, la adunarea generală a oamenilor muncii din spital, primarul orașului a găsit prilejul să dea răspuns și la această dorință a muncitorilor din cartier.

Cartierul este încă un veritabil șantier. Lîngă spital este deja amenajat un splendid parculeț de joacă al copiilor, cu amenajări pentru toate anotimpurile. Tot alături se află în construcție — aproape gata — un admirabil bloc, gen vilă, cu 15 apartamente, pe care muncitorii sanitari din municipiu îl construiesc în regie proprie. În tot ce se face, oamenii au sprijinul deputatului din circumscripția județeană; orice propuneri care servesc interesele cetățenilor sînt susținute cu stăruință de doctorița lor. Ea insistă însă că nu face nimic deosebit, că e normal să facă tot ce face și că, prin urmare, Eugenia Chitilă nu este decît un om banal, care nu iese din comun. Pentru că existența ei, zice, și munca ei întregă, și problemele pe care le ridică cetățenii și pe care îi ajută să le rezolve, toate fac parte din starea normală a lucrurilor, a vieții noastre, din starea normală a existenței unui popor care își vede de munca, de treaba și de pacea lui, de temelia bunăstării și a păcii de azi și de mine din casele noastre și ale copiilor noștri. Eugenia Chitilă vorbește cu mindrie de proprii săi fi — unul, fizician electronist la I.P.R.S. Băneasa, iar al doilea, student în anul patru la Institutul politehnic din București — așa cum vorbește de faptul că s-a dat în folosință în Zona de vest a municipiului Oradea o centrală telefonică și cetățenii din circumscripția sa nu mai trebuie să aștepte dacă vor să-și instaleze telefon; sau cum se mindrește cu buna organizare a magazinelor din cartier — „aprovizionate mai bine chiar decît cele din centru, cu tot ce le trebuie, de la rechizite școlare pînă la alimente, îmbrăcăminte ori falanțea” — sau cu creșele și grădinițele în care e o plăcere să faci o vizită sau să asști la o oră deschisă.

Medicul-deputat are sub îndrumare un tînar medic stagiar. Elaborează împreună cu acesta o lucrare pe care o vor comunica în această primăvară. Eu, spune dînsa, sînt de 28 de ani medic la Oradea. Un spital ca acesta al nostru nu se află oriunde. Cei care vor rămîne după noi se cuvine să sfîntească un asemenea loc minunat, cu pasiune și cu priceperea lor, chiar dacă, ba chiar cu atît mai mult cu cît medicina de azi este, așa cum spunea președintele republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, „în primul rînd medicina omului sănătos”.

Eugenia Chitilă, omul la care nu găsești, cum zice dînsa, nimic deosebit, găsește normal — și banal, în firescul lui — orice lucru pe care-l face și care vine din munca sa, ori se leagă de această muncă în toate zilele ei de medic-deputat. Un foarte scăzut indice de mortalitate este normal; adunările frecvente ținute în sala de festivități a spitalului cu tinerele mame din cartier, dedicate cunoașterii de către ele a celor mai utile lucruri în această supremă calitate de mamă, toate sînt lucruri firești, banale pentru cei care le fac cu sentimentul firescului stării normale a existenței unui popor care își vede harnic de munca, de treaba și de pacea lui.

DORIN GHERGHINESCU

Tîrgoviștea deloc sentimentală (Insemnările unui reporter TV)

Despre întreprinderea de tricotaje din Miercurea Ciuc auzisem exclusiv lucruri bune. Anume? Că deși este un colectiv tânăr — pe 1 ianuarie 1980 a aniversat un deceniu de existență — într-un an, din cele peste 3 milioane de rochii, pantaloni, costumașe, jachete, pulovere etc. etc., îmbrăcăminte exterioară pentru toate vârstele, cam 80 la sută merg la export și cu leg unanime și elogioase aprecieri prin Franța, Canada, S.U.A. etc.; că în același procent se reînnoiesc anual structurile articolelor, contexturile, croiala, — ceea ce și explică succesul; că în 1979 beneficiul s-a ridicat la 3 milioane de lei, cu toate că Centrala industriei tricotelor a mărit planul întreprinderii, în ultima zi a anului, cu 1 080 000 lei. (Pentru unele centrale industriale ceea ce fusese relativ o modă observ c-a devenit metodă: în ultima zi a celei de-a douăsprezecea luni calendaristice modifică fila de plan a întreprinderilor care au obținut rezultate bune și foarte bune, pentru a le scoate basma curată pe acele întreprinderi care n-au știut, ori n-au putut să-și indeplinească indicatorii; că o astfel de practică nu este nici rentabilă, nici echitabilă, deci cu totul și cu totul nerecomandabilă și că a devenit o buroană pe care ministerele, în sfârșit, ar trebui s-o strîpsească, sper că nu mai trebuie insistat).

Oricum, toate datele cunoscute anterior focalizau spre a defini seriozitatea și maturitatea întreprinderii de tricotaje din Miercurea Ciuc. Motiv de mirare să aud totuși ca la „Tribuna democrației” tema care va fi dezbătută nu este alta decât „Aprovizionarea ritmică a locurilor de muncă”. De ce asta? „Pentru că arde, pentru că, în ianuarie, deși întreprinderea și-a făcut planul, efortul depus a fost permis de mare, cu adevărat s-a lucrat abia în ultima parte a lunii și aceasta tocmai pentru că aprovizionarea cu materiale a fost defectuoasă”, îmi spunea Elena Țifrea, Secretara comitetului de partid a avut dreptate. Adunarea — prima de acest fel în județul Harghita — s-a dovedit o adevărată tribună a afirmării responsabilității muncitorești. În sala: aproape o sută de tinere femei — vîrsta medie în întreprindere este de 23 de ani — muncitoare din schimbul A în atelierul de confecții. În prezidiu: Eva Cavrilus, Balint Barbală, Rosu Verona; Țifrea Elena, Kovacs Erszebet — conducerea ODUS (Organizația democrației și unității socialiste). Intrebările (însă una după alta: 1. De ce materialele de care avem nevoie ne sosesc abia către sfîrșitul lunii? 2. De ce ne lipsesc etichetele care trebuie să insulească produsele și care se imprimă în tipografia de peste drum de fabrică? 3. De ce sîntem foarte rar aprovizionate cu ace și de ce acestea sînt de o calitate atît de slabă încît se rup cînd te aștepti mai puțin? 4. De ce nu s-au încheiat contractele cu beneficiarii? Se știe pentru cine lucrăm? Ce și cît se mai așteaptă? 5. Toți cunoaștem importanța economiilor, atunci de ce anumite partituri vin supradimensionate de la proiectant? 6. De ce de aproape doi ani nu există aici un șef al serviciului aprovizionării?... Invitată să răspundă — conducerea întreprinderii: ing. Deneș Demeșter, directorul, Laszlo Lukacs, inginerul șef, apoi Jozsef Szócs, Ioan Todoran, Ferenc Zöld, Fogorasi Janos. Și au răspuns. Critic și auto critic. Cu responsabilitate muncitorească în fața responsabilității muncitorești. Deși le-am consemnat, nu transcriu răspunsurile. Poate și pentru faptul că importanța acestor răspunsuri este una locală. Poate și pentru că altceva mi s-a părut a fi foarte important: tricotaie ori director, controlor CTC ori inginer șef, confecționer ori economist, indiferent de funcție, fiecare vorbitor și fiecare vorbitoare vedeau aceeași deplină competență și capacitate de exprimare, aceeași dorință de a aduce lucrurile pe făgașul cel bun. Deși: Toth Iolanda, Sipos Judith, Márton Maria, Fülöp Elisabeta, Szereș Katalin și-au pus întrebările, au discutat, au făcut propuneri și au fixat termene exprimîndu-se în limba maghiară (80 la sută din personalul muncitor este de naționalitate maghiară). Deși: Elena Țifrea, Verona Rosu și Minodora Văcărașu și-au pus întrebările, au discutat, au făcut propuneri și au fixat termene exprimîndu-se în limba română. Ceea ce n-a împiedicat pe nimeni să înțeleagă totul (sînt foarte puține persoanele din județul Harghita care să nu înțeleagă ambele idiomuri). În română, ori în maghiară discuțiile și propunerile au vizat același scop: mai buna organizare a muncii. Deci, mai buna organizare a vieții. Deci, contribuția fiecăruia pentru fiecare, indiferent de naționalitate: de la fiecare pentru promovarea mai binelui colectiv. Aceasta mi s-a părut a fi quinta esență, esența esențelor. Adică democrația noastră largă, atocuprinzătoare, din ce în ce mai adîncă. Adică democrația socialistă.

Am ascultat cuvîntul participanților. Am privit sala. Pe fundalul scenei, sus, cu litere mari și roșii, pe fond alb, scria TRIBUNA DEMOCRAȚIEI. Alături, și tot cu litere mari și roșii, scria A DEMOKRÁCIA FORUMA. Și am înțeles o dată mai mult că TRIBUNA DEMOCRAȚIEI — A DEMOKRÁCIA FORUMA este tot una cu tribuna înțelegerii și a frăției în muncă și în viață. Este, adică, adevărată democrație.

MIRCEA BUNEA ■

Acum cinci ani, înaintea alegerilor de la 9 martie 1975, am vrut să realizez un film despre orașul meu natal. Ca nu cumva să mi se reproșeze că m-aș fi lăsat influențat, l-am intitulat „Tîrgoviștea deloc sentimentală”. Din toată intenția mea nu s-a ales nimic. A ieșit un film foarte sentimental. Și mi-am zis că n-are de ce să-mi fie rușine pentru acest fapt. Indiferent cum ai trăit în locul în care te-ai născut, indiferent cît ai trăit acolo, există niște legături de inimă pe care nu le poate desface nimeni! Și nimic! Așa că și aceste rînduri vor păcătuți poate prin sentimentalism. Nu cer scuze!

★ Cam acum un deceniu, Tîrgoviștea era aceea de acum două decenii, trei, patru, cinci... Un cineast amator mai în vîrstă a filmat imaginile orașului vechi. Mi le arată. Aflu cu stupefacție că sînt din 1970. Aș fi jurat că e Tîrgoviștea copilăriei, cea a bunicilor și străbunicilor. Cîrlos termen: imagini de arhivă. Cuvîntul acesta „arhivă” te duce cu gîndul la cine știe ce timpuri îndepărtate. Și cînd colo...

★ Tîrgoviștea există de secole dar dacă îi privim cu atenție istoria, Tîrgoviștea este — paradoxal — în comparație cu anii îndelungați ai cronicii, un oraș foarte tânăr. Imaginile filmului meu de acum cinci ani, alături de cele de azi, devin și ele „de arhivă”.

Redactorul-șef al acestei reviste declară cîndva într-o poezie a sa că „istoria nu se măsoară cu anii”. Ca metaforă — este foarte frumos. I-aș cere însă îngăduința să facem o excepție pentru Tîrgoviștea, orașul care a înțeles că nu poți trăi doar în umbra unui nume, că nu poți trăi numai cu amintiri, oricît de frumoase ar fi ele. Amintirile trebuie să ni le creăm.

★ Incerc să caut totdeauna unghiuri de filmare interesante. Sau măcar cuprinzătoare. Acum cinci ani, de bine de rău, existau două puncte înalte: Turnul Chindiei de la fosta Curte domnească, singura celebrată a arhitecturii locale vechi, și turnul noii clădiri a Consiliului popular județean. Zilele trecute, pentru operator, greutatea era doar cea a alegerii. Mi-amintesc că acum cinci ani, în timpul campaniei electorale, candidații pentru alegerile de deputați de la 9 martie 1975 vorbeau despre tot ceea ce văd azi la timpul viitor. Ei bine, în orașul unde și amănuntele au devenit semnificative s-a realizat tot ceea ce s-a hotărît atunci. În unele privințe chiar mai mult. Asta nu înseamnă că nu mai există nevoi, că toate au culoarea fundițelor de la culile cu bomboane. Dacă o să stăm însă să ne vîcărîm, tot nu ne va fi mai ușor. În locul verbului reflexiv „a se vîcărî” tîrgoviștenii îl conjugă pe activul „a face”, ceea ce a adus după sine conjugarea altor verbe: „a construi”, „a primi”, „a se muta” și declinarea în forță a substantivelor „apartament”, „locuință”, „cartier”, „școală” (26 000 de elevi la o populație de 70 000 de locuitori — fantastic!), „magazin”, „club (bineînțelese toate la plural).

Imaginile filmului de-acum cinci ani începeau să contureze noțiunea inedită pentru multe orașe ale țării, dar absolut inedită pentru Tîrgoviștea: PLATFORMA. (În dicționarele limbii române noua accepție industrială a acestui cuvînt nu a fost consemnată încă. Știu că dicționarele nu au voie să fie sentimentale. Dar la curent cu schimbările pot fi. Asta, așa, în paranteză.) Transformarea este uluitoare.

La primul vot

Organizată sub genericul „Tribuna democrației”, zilele trecute în sala de cultura din Baia Mare, și-au dat întâlnire peste 800 de elevi, de la licee și școli profesionale ale municipiului, care se găsesc în pragul maturității, tineri care se află la primul lor vot.

„Sala a devenit neîncăpătoare. Stau într-un colț și îmi notez în carnet tot felul de întrebări puse din sală și tot la fel de multe răspunsuri date de cei care conduc discuția. Este, mai degrabă, o ședință de lucru, desfășurată într-un cadru solemn, unde se caută tot felul de explicații concrete legate de traducerea în viață a documentelor recentului congres al partidului și a tot ce se desprinde din hotărârile Congresului Frontului Democrației și Unității Socialiste — legat de campania electorală de la 9 martie.

„În fiecare zi — ne spune directoarea casei de cultură, profesoara Claudia Zănea — vin aici sute de tineri care se interesează de modul cum vor vota. Astăzi, discuția este axată pe sublinierea importanței politice și juridice a alegerilor”. Secretara comitetului județean Maramureș, Ana Ardușătan, împreună cu tinerii juriști Liliiana Wolsicz și Ion Mihăiță, toți din Baia Mare, explică cu competență și răbdare conținutul legii electorale, semnificația politică a votării.

De la gară unde lumea venea, exact ca în piesa lui Sebastian, ca să vadă trenul de București și unde acum nu mai ajung liniile, se deschide o perspectivă aproape de necrezut a Tîrgoviștei industriale. Și să ne gîndim că aici e centrul național al oțelurilor speciale, al mașinilor-unelte de înaltă tehnicitate, al utilajelor petroliere cu marca depusă în multe țări ale lumii și tot așa mai departe...

Nu pot să nu mă minunez văzînd una din noile hale ale INOXULUI. Este splendidă. (Nu refuz cuvîntul fiind cel mai exact și mai adecvat.) Uzina a intrat recent în funcțiune. Impresionează totul: procesul de producție (ultramodern), utilajele (după ultimul cuvînt al tehnicii mondiale), dimensiunile (necesare și pînă recent de neconceput pentru orașul acesta), extraordinara curățenie (laminorul de pildă este numit „farmacia”. Într-adevăr curat ca la farmacie).

Asta a fost cu unghiurile de filmare.

★ Amintirile electorale contemporane ale Tîrgoviștei sînt foarte pregnante. Le vezi, le simți, le trăiești. Trecutul a lăsat una singură la categoria pregnantelor și anume figura Cetățeanului turmentat pe care nenea Iancu l-a găsit — din păcate — la Hanu galben, o amărită de locanță din Tîrgoviștea. În rest nimic!

★ Există tîrgovișteni de bastină și tîrgovișteni de adopțiune. Mulți, foarte mulți locuinci au trebuit să plece pentru a-și găsi de lucru prin alte orașe ale țării. Majoritatea au revenit.

Mulți, foarte mulți specialiști din Arad, Hunedoara, Galați, Brașov, Ploiești au venit și ei la Tîrgoviștea. De lucru — berechet, perspective — așijderea! Ca populație orașul de azi a crescut cu două Tîrgoviști din 1968. Dacă te interesezi ce categorii socio-profesionale predomină printre „adoptivi” constăți că este vorba despre: muncitori și tehnicieni de înaltă calificare, ingineri de toate felurile, profesori, învățători, educatoare pentru grădinițe, medici, activiști culturali, constructori (enorm de mulți). Un oraș întreg de specialiști.

★ În orașul în care fosta școală industrială avea pînă nu prea de mult un singur inginer printre profesori. Grupul școlar al întreprinderii de utilaj petrolier e condus de un doctor inginer. Toată lumea socotește faptul ca absolut normal. Despre utilitatea școlii acesteia și a celorlalte partruceci și cînd nici să nu mai vorbim! Facuți, nu altceva!

★ Acum cinci ani la capitolul realizări se înregistra noul magazin universal din centru. Azi i se spune „Magazinul vechi”. Pe-atunci el se adăuga ca o necesitate stringentă vechiului centru comercial (ce mic pare el azi tîrgovișteanului obișnuit să-l vadă pînă recent la dimensiuni mult mai mari! Asta era și strada plimbărilor provinciale și mica stradă a prăvăliilor așa că, pe undeva, mărimea sentimentului acoperea micimea perimetrului).

★ Inginerul Mititelu este tîrgoviștean revenit în 1969. Îmi spune rîzînd că singur rămîne mirat de ceea ce vede. (Și asta, el, care a pus umărul pentru Tîrgoviștea nouă! Atunci ce să mai zici de cei care nu au trecut cîțiva ani prin Tîrgoviștea!).

Acum cinci ani la întreprinderea de strunguri pe care o conduce discutăm

despre fluctuație. Era îngrijorat pe atunci. Azi are alte griji. (E vorba de calitate, calitate, și iarăși calitate.) Cu fluctuația s-a terminat.

„Cînd ne-a vizitat întreprinderea, tovarășul Nicolae Ceaușescu ne-a atras atenția să punem pe primul plan grija față de oameni. Dacă vom avea grijă de oameni, vom obține rezultate bune! Cuvintele dînsului ne-au fost idee călăuzitoare”.

Inginerul Mititelu vorbește emoțional. În buzunarul de la piept are o carte de vizită cu felicitarea pe care i-o adresase chiar în ziua aceea secretarul general al partidului cu prilejul aniversării a cincizeci de ani de viață.

„În minte, în pragul acestui deceniu împreună cu mii de tîrgovișteni l-am ascultat pe tovarășul Nicolae Ceaușescu. A fost unul din cele mai importante momente din istoria țîrgului nostru. Vorbea cu entuziasm și încredere fermă în viitor și în forța noastră despre plaurile de dezvoltare ale Tîrgoviștei. Ei bine, previziunile secretarului nostru general prezintă astăzi o realitate pregnantă. Azi la noi, la strunguri, vorbim despre prezența masivă pe piața internațională. Îmi pare rău că nu vă pot arăta exemplarul numărului unu al noului nostru strung pentru sapele de sondă, ca să-l filmați. L-am trimis în Statele Unite, la Tirgul internațional de mașini-unelte”. (Eh, gîndeam eu, tot necazuri din astea să avem și pe viitor! Iată deci Tîrgoviștea pe orbita tehnicii internaționale. Dealtfel, strungarii de aici au cîștigat în ultimii ani olimpiade naționale pe meserii. Ba și internaționale. Și cînd te gîndești că acum cinci ani, da, da au trecut cinci ani doar!, inginerul Mititelu era îngrijorat de fluctuație, iar inginerul Negritu, animatorul „olimpiadelor”, nu știa ce să mai facă pentru ca băieții să asimileze cît mai repede, tehnica modernă.)

★ La întîlnirile cu alegătorii, candidații pentru alegerile de deputați din 9 martie 1980 vorbesc despre planurile de viitor ale municipiului. Cetățenii fac propuneri. Activități firești în orașul care simte permanent nevoie de comparații. Numai că aceste comparații nu le mai caută în epoci de mult trecute. În ritmurile actuale, cinci ani, perioada dintre două legislaturi, au devenit un termen mai mult decît elocvent. De aici și concluzia firească: „Va fi” din 1980 se va transforma în „este” al lui 1985.

Huzorie ideea că aș fi putut realiza vreodată un film deloc sentimental despre Tîrgoviștea.

Așa ceva nu se poate!

ALEXANDRU ȘTARK ■

Pietură școlară din Vulturești

tineri din clasa mea ne întîlnim și cîntăm cîteva ore, discutăm despre muzică și despre obiceiurile noastre populare maramureșene. Mulțimea sensurilor, despre care vă vorbeam, ne transformă în niște cetățeni maturi și adevărați ai patriei noastre. Desigur, ar fi multe de spus, dar un singur lucru rămîne, cred, cel mai important pentru noi: adoptarea de responsabilități concrete pentru fiecare colectiv, pentru fiecare tinăr în parte, în scopul îmbunătățirii continue a întregii activități”.

Persida Rednic — elevă la Liceul industrial de construcții și arhitectură: „Începînd din aceste momente devenim cetățeni respectați cu drepturi absolute legale. Votul de la 9 martie trebuie să fie sincer și curat — fiind prima noastră manifestare a majoratului. Abia aștept ziua cînd mă voi afla în fața urnei”.

Livia Astaloș — prelucrător metalic la I.M.U.A.S. — Baia Mare: „Eu consider campania electorală un prilej deosebit de prielnic pentru desfășurarea unei susținute activități politico-educative. Toți tinerii din județ au înțeles acest lucru și de aceea, la asemenea întîlniri participă, cum spunem noi, cu mic cu mare, chiar și aceia care încă nu au împlinit 19 ani. Se discută probleme ce preocupă întreaga noastră generație”.

Am stat cîteva zile în județul Maramureș. Am fost în orașul Sighet. Am fost în cîteva comune și sate ale județului. Ne-am aflat în multe unități industriale și agricole, școli și instituții social-culturale. Pretutindeni am întîlnit aceeași atmosferă vie ce caracterizează actuala campanie electorală.

SORIN POSTOLACHE ■

O dragoste mai mare decît o normă didactică

Profesorul rostea cuvintele tărăgănat și neconvins că se cade să vorbești despre tine însuși :

„Sînt vasluian, am terminat Liceul Mihail Kogălniceanu de aici, apoi Facultatea de matematică și fizică din Iași, iar din 1953, deci de peste un sfert de veac, m-am întors — de data asta ca profesor de fizică — tot la Liceul Kogălniceanu.

Am trăit toate schimbările din învățămînt, unele mai lente, altele mai rapide. Oricum, și conținutul și organizarea învățămîntului s-au îmbunătățit. Iar elevii de-acum sînt net superiori celor din urmă cu zece sau douăzeci de ani.

N-aveam laborator de fizică. Am reușit să înghesb unul. Am pornit de la zero. Dar am ajuns să facem lucruri pretentioase, într-o perioadă în care dotarea școlilor era slabă. Ulterior am fost aprofizionați. Iar acum lucrările sînt integrate în lecții.

Am participat cu elevii mei la olimpiadele de fizică. Unii au luat premii în etapa finală pe țară. Mihaela Turbatu, careia i-am fost diriginte, a luat medalia de argint la Olimpiada internațională de chimie, la Varșovia; iar acum e studentă în Iași, firește la chimie. În 1978 a absolvit încă o serie la care am fost diriginte patru ani: și din 31 de absolvenți, 26 au intrat la facultate, 2 chiar cu media 10. Media lor generală a fost peste 8. Mi-a fost elev și Iulian Arhip, acum un student extraordinar de bun la Facultatea de fizică din Iași. Mi-au fost elevi și Popa Petru, inginer-doctor, care lucrează la Institutul de fizică atomică; și Corcoț Ion, care lucrează la Centrul național de fizică; și Nistor Ion, care-i inginer electronist la Craiova; iar dintre cei care au rămas în Vaslui, directorul de la „Ventilatoare”, inginerul șef de la „Materiale izolatoare”, inginerul șef de la „Integrata de filatură”. A trecut timpul și ei s-au adunat; iar noi purtăm grija altora. Mereu de la început. Dar noi, cei din învățămînt, avem un avantaj: elevii noștri ne îmbrățișează și tot ei ne țin tineri; nu tocmai de tot, însă ceva mai tineri”.

Apoi, după ce s-a mai obișnuit cu mine și-a uitat pe de-a-ntregul de sine, profesorul mi-a spus păreri. Nu oarecare, ci păreri-atiitudini :

„Da, sînt sever. Și cu elevii, și cu mine! Și cu școala, cu mersul ei! Odată ce-mi pretindefi, vă dau exemple :

Într-un an s-au schimbat trei manuale. Manualul de fizică de clasa a noua a apărut în septembrie: n-am avut timp să-l cunoaștem bine și Editura didactică și pedagogică a anunțat un nou manual de fizică, de clasa a noua. Și, rețineți, aceste manuale au apărut în condiția lipsei unor culegeri de probleme adaptate lor, noilor manuale, cit și în lipsa indicațiilor metodice. Spre scuză, scria pe el: „manual experimental”. Firește, indirect, și elevii sînt afectați de aceste schimbări-bruste și nepregătite. Să fie lîmpede, sînt pentru schimbări, însă pregătite serios, temeinic. Părerea asta vizează manualele, programele, sistemul de perfecționare din învățămînt. O temelie adevărată o temelie care să dureze cere durată.

Liceul nostru este de matematică și fizică, însă numărul de ore pentru aceste materii e la fel ca la alte școli: regimul de matematică și fizică îl realizăm prin cercuri, prin sesiuni de referate științifice, prin revista școlii, prin dragostea noastră pentru reușita elevilor noștri. Asta nu înseamnă nici declarații, nici vorbe, ci muncă de încă o normă didactică. Este o naivitate să sperii ori să te sperii de zvonul ăla, care circulă periodic, precum că s-ar introduce programe de stat opt ore în școală.

Mai bine am avea înțelepciunea să ne scuturăm de multe lucruri formale, pe care le tot facem! Multe ședinte: fiecare profesor are măcar cite o sarcină și-i convoacă pe ceilalți măcar la cite o ședință. Fiecare are un fel de dreptate din punctul lui de vedere, dar cu una cu alta, pentru noi toți, se adună o grămadă de ședinte. Sau plecăm cu elevii la muncă patriotică. O multime de oameni, o multime de timp. Și-o imensă dovăvointă! Dar cînd a-

jungem acolo, constatăm că n-avem unelte, că acțiunea n-a fost pregătită. De stat stăm, de agitat ne agitam — se agită și gazdele — dar în urma noastră nu rămîne mai nimic care să se vadă. Apoi, programul zilnic al școlilor e plin de ferestre, plin de timp care se pierde. Iar dacă totuși se obțin rezultate bune e numai pentru că noi, profesorii, muncim cu persistență, cu pasiune, cu simțul datoriei, cu simțul răspunderii, cu toate aceste puteri ale conștiinței care, cred eu, izvorăsc din dragostea noastră de neam, de patrie, de viitorul mereu noilor generații. Și totuși principalul este și trebuie să fie munca permanentă, continuă.

Numai că — mîhnitor pentru noi — este faptul că, pe de o parte, ne zbatem și ne sacrificăm pentru copii, iar, pe de altă parte, unii părinți ne compromit spunînd doar atît: „Școala adevărată se făcea doar pe vremea noastră!”

Pe Dumitru Potoceanu, membru al Partidului Comunist Român, președinte, chiar de la înființare, al Filialei societății de fizică și chimie a județului Vaslui, profesor și diriginte, l-am cunoscut într-un moment de încercare al vieții sale: era acasă, în convalescență, după o a doua operație pentru aceeași boală: o hernie de disc. Aflasem că picătura care umpluse paharul care a obligat la cea de-a doua intervenție fusese — după un lung și continuu neastîmpăr profesional — faptul concret că s-a dus cu elevii la practică, undeva la muncă fizică pe cîmp. Părea aberant, pentru o minte ultralogică. Mi-am îngăduit să intru, cu o întrebare aspră, în intimitatea sufletului dumnealui :

— De ce-ați făcut-o, tovarășe profesor?

— Știu, a fost o imprudență. Bănuiam că n-o să-mi facă bine, dar nu mă așteptam chiar la o recidivă a bolii. Era toamnă. M-am dus cu o clasă de elevi cărora urma să încep să le fiu timp de patru ani diriginte. Vroiam să-i cunosc. Acolo, pe cîmp, la muncă mai grea, în condiții nu prea comode, era un prilej foarte bun. Nici un profesor care-și respectă și iubește profesia și rostul nu l-ar fi lăsat să se piardă! Nu-i profesor autentic acela care nu-și iubește elevii într-atît încît să uite de sine.

NELU IONESCU ■

În pădurea fermecată

In pădurea fermecată o pantă lunecoasă, o boltă de viță, un izvor, au deschis acest luminiș și s-au făcut nevăzute cuvintele călăuze, istovite de drum, tulburi.

Iși fac animale apariția franciscan, se piaptănă la pinze de paianjen în stropi de rouă Cosinzene,

trece Yvain cu inima grea de cîntec de păsări, nu strigă nimeni „Ajutor!”

Pentru favoarea ce ni se face eu aprind un foc din pietre prețioase, pentru că lucrurile sînt staționare o cunună

din sinziene împletece și i-o arunc pe casă Pămîntului, pot conta pe mine oamenii de bine.

In pădurea fermecată. Se întimplă să te scoată în soare piciorul de plai.

Printre gropile cu șerpi, vedeți luați-mă așa cum sînt, am ruinat o viață pentru atari răsplăți ce ne vin de la cuvinte și ne ingroapă în țări de povești frumoase.

AUREL RĂU ■

Un om cu inimă se ocupă de inimi

— Stimate tovarășe doctor Virgil Bardan, toată lumea este de acord că sinteți un doctor cu o înaltă calificare, a cărui principală preocupare este numai și numai medicina. Așa este?

— Ca întotdeauna, adevărul este undeva pe la mijloc. Toată viața am fost un om retras, dispus să plec mai puțin urechea la cancanuri, dar foarte receptiv la problemele specialității mele. Restul nu are valoare pentru mine.

— Chiar așa să fie? Chiar nimic altceva nu vă interesează?

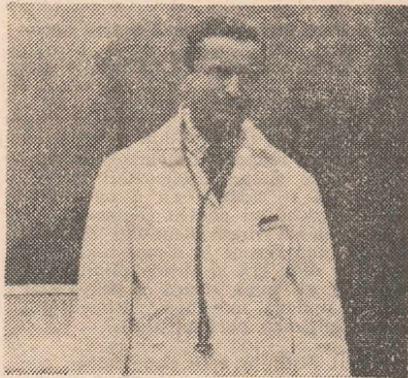
— Cînd am spus restul, m-am referit la problemele minore ale vieții. Sînt un mare pasionat de literatură, poezie, presă. Atunci cînd preocupările mele în ale medicinei cunosc un moment de cumpănă, mă refugiez în literatură. Este modul meu de a mă deconecta. Cîteva ore de lectură, și altfel privesc problemele de specialitate pe care le-am abandonat pentru puțină vreme.

— Am aflat că, atunci cînd ați terminat facultatea, deci acum 22 de ani, și ați fost repartizat direct la Buziaș erați teribil de nemulțumit, pentru că acum să declarați că n-ați părăsi stațiunea pentru nimic în lume.

— Și în acest caz adevărul este pe undeva pe la mijloc. Ca orice tînar eram dornic de afirmare, dar stațiunea era foarte prost utilată, motiv pentru care am făcut numeroase demersuri pentru a o părăsi. Eu am rămas cu demersurile, în schimb dotarea cu aparatură medicală a început să se contureze. Ambitiile tinereții s-au risipit, în schimb calificarea mea profesională se desăvîrșea cu trecerea anilor, luîndu-mi chiar și doctoratul. Acum pot afirma cu toată responsabilitatea că n-aș părăsi stațiunea, aici putîndu-mă realiza la fel de bine ca oriunde.

— De ce?

— Am ajuns la concluzia că aici, la Buziaș, mi se oferă în compensație ceva ce n-aș putea găsi într-un spital ori într-o clinică universitară. Aici reușești să cunoști bolnavul mai bine. Il consulți în cabinet, îl întîlnești pe stradă, la bazele de tratament și în sala de mese. Pe nesimțite se leagă un soi de prietenie, foarte necesară, de multe ori, medicului. Halatul alb inhibă citeodată pacientul. În cariera mea am întîlnit cazuri cînd bolnavul m-a ajutat mai mult pentru precizarea diagnosticului datorită întîlnirilor întimplătoare, în afara cabinetului. Cine cunoaște puțin psihologia omului bolnav știe că acesta manifestă totdeauna aprehensiune atunci cînd îi propui internarea în spital. Mediul psihic este deprins adesea, ceea ce grevează asupra procesului de însănătoșire sau ameliorare a bolii. Dealtfel, în unele țări s-au înființat un fel de „hoteluri ale sănătății”, unde bolnavul are tot confortul și tratamentul necesar. Rezultatele sînt din cele mai bune, pacientul știînd că se află la hotel, nu la spital. Aici, la Buziaș, beneficiez de o cauzistică poate mai variată ca într-un spital, ceea ce pentru mine, cer-

cetător, înseamnă enorm. Noi, cardiologii, avem nevoie de o permanentă colaborare cu pacienții, care, atunci cînd ne înțeleg, ne sînt de mare folos.

— Noi, cei cu inimă, dar cu sumare cunoștințe în ale medicinei, socotim că infarctul este suprema războiune pe care și-o rezervă inima, organul omenească de poezii și compozitorii. Inima — bat-o vina — mult ne mai dă de furcă și cînd este sănătoasă dar și cînd este bolnavă. Dacă inima este în suferință, fără a fi bolnavă, nu mergem la doctor, de obicei o vindecă timpul... Atunci cînd se instalează boala, lucrurile devin neplăcute, mai ales cînd ai făcut un infarct. M-am oprit la o singură maladie, poate cea mai răspîndită, tematica discuției noastre nu ne permite mai mult, și doresc a vă întreba dacă un om care a străbătut un infarct se poate socoti un invalid.

— Infarctul are o rezonanță tristă în mentalitatea omului neavizat, poate și datorită faptului că se cunoaște de multă vreme, toată lumea nemedicală fiind de părere că este nevindecabil. Așa era odată. Între timp cardiologia a evoluat. Cititorii „Flacării” trebuie să rețină esențialul și anume că cei care au avut un infarct sînt recuperabili, dar au obligația să nu uite nici o clipă că au avut un infarct.

— Sigur că în interviul de față nu puteți da multe sfaturi, cu atît mai mult cu cît fiecare bolnav este un caz. Dar ceva tot trebuie spus.

— Așa cum am mai arătat, asistăm la o schimbare de optică în tratamentul suferințelor de infarct miocardic. Urmărim reinserarea socio-profesională, printr-un ansamblu de măsuri medicale în care antrenamentul fizic joacă un rol primordial. Desigur, nu putem, nici în linii mari, să expunem metodologia, dar subliniem că readaptarea începe chiar din faza acută a bolii, prin mobilizarea precoce, și continuă toată viața...

— Care sînt beneficiile?

— Enorme. Cel mai mult contează efec-

tul psihologic, bolnavul recapătă încrederea în el, revenîndu-i bucuria și dorința de a trăi. Cu trecerea timpului, dacă indicațiile medicale sînt respectate, cetățeanul reintră în procesul muncii. Locul său în familie este recîștigat, acest lucru însemnînd de foarte multe ori o familie recîștigată. Dacă socotim că infarctul miocardic este foarte frecvent, realizăm destul de repede ce poate însemna un bolnav recîștigat. Tîn să subliniez că recuperarea nu este un lucru ușor, cere multă migală din partea celor doi factori, medic și pacient, care trebuie să colaboreze fără rețineri.

— Am vizitat sala de gimnastică. Acolo profesorii se ocupă cu minuția de fiecare bolnav, cu toate că se lucrează colectiv, dar ce mi s-a părut demn de relevat este că aceștia, adică profesorii, caută să explice bolnavilor rostul fiecărui exercițiu și mai ales ce înseamnă acesta pentru inimă.

— Nu este nimic de mirare. Profesorii de acolo au o pregătire specială, cunosc medicina și ei sînt aceia care în ultimă instanță conving bolnavii că numai mișcarea dirijată îi poate aduce pe linia de plutire.

— Tovarășe doctor, dar de fapt ce se întimplă cu un bolnav de inimă care vine la Buziaș?

— Din start întrebarea este greșită. Dacă ar fi să dau un răspuns pe măsura întrebării, ar trebui să spun că nu se întimplă nimic. Lăsînd gluma deoparte, primul lucru pe care îl obținem este că „scoatem bolnavul din priză”. Este foarte mult, deoarece aceasta se întimplă la o altitudine ideală pentru cardiaci. Apoi, de la caz la caz, băile cu acid carbonic cu rol vasodilatator important, gimnastica medicală și mersul în aer liber. Regimul dietetic ocupă un prim rol în bolile cardiace.

— Bine că ați atins acest punct. Merg, bineînțeles, la cantină și nu o dată am auzit oameni nemulțumiți. Ori că nu-i apă, ori că lipsește sare, ori că-i prea puțină mîncare, ori că...

— Acei care se plîng de cantină, după părerea mea, nu sînt bolnavi de inimă sau nu vor să înțeleagă o realitate. Cei care au afecțiuni cardiace trebuie să fie convinși că nu au voie să mînce mult sau prea consistent. Alimentația, făcînd parte din regimul bolnavilor, ne preocupă în mod direct. Noi cerem mereu conducerii stațiunii, tovarășului Irgăreanu, să reducă din alimente, dar acesta nu poate face nimic, deoarece suma afectată pe zi pentru cantină trebuie să corespundă cu suma alocată. În această situație, nu ne rămîne nouă, medicilor, decît să ducem o susținută campanie cu pacienții. În ziua în care voi vizita cantina și voi vedea pe mese mîncarea rămasă în farfurii, în aceea zi voi spune că am cîștigat o bătălie, pentru că cine nu mîncă mult la Buziaș nu va mînce mult nici acasă.

— La Buziaș pacientul vine, de obicei, cu diagnosticul pus. Pentru medicii care lucrează în stațiune acest diagnostic este respectat?

— Din păcate, la noi vin bolnavii cam prea tirziu. Nu știu de ce se întimplă aceasta, deci nu pot face pe nimeni vino-

vat. Bine ar fi dacă am primi bolnavii în stare primară. Pe cei gravi nu-i scoatem din medicația lor iar deseori evităm medicația supraabundantă. Acest lucru ar fi greșit. Pe ceilalți însă căutăm să-i îndepărtăm de medicamente și, pe cît posibil, le oferim tratamentul nostru, care înseamnă plimbare, băi, gimnastică medicală. Subliniez încă o dată că ponderea cea mai mare în activitatea de recuperare a cardiacilor și a celor care au suferit un infarct este gimnastica medicală.

— De unde sinteți de fel?

— Am făcut ochi în comuna Schela-Simbeteni, adică sint gorjean.

— Pentru cei care citesc revista vă rog să ne spuneti sincer dacă din punct de vedere profesional, dumneavoastră sîntiți preocupat și de cercetare, nu vă scoleți totuși claustrat într-o mică stațiune?

— Dacă m-aș fi considerat un claustrat, atunci trebuie, să punctez sub semnul întrebării tot ce v-am spus pînă acum. Nu, categoric, nu sînt un claustrat. Iată, am participat la cursuri de specializare în cardiologie, la ASCAR-București, unde mi-am luat și doctoratul sub conducerea regretatului academician C. C. Iliescu, dar m-am întors acolo unde mă simt bine, la Buziaș. Am publicat pînă acum peste 50 de lucrări, toate despre cazuri sau studii despre electrocardiografie. Întrețin corespondență regulată cu mari personalități din Europa și America, corespondență în care întreb dar și sînt întrebant, iar nu o dată mi s-a întimplat să primesc telefoane din numeroase orașe, de la colegi, pe care nu-i cunosc, dar care au citit lucrările mele și doreau ceva lămuriri. Dacă asta înseamnă că sînt un claustrat, atunci așa să mă considerați.

— De-a lungul discuției ați pomenit nu o dată numele profesorului universitar Iuliu Hațieganu.

— Niciodată nu voi putea spune suficiente cuvinte despre acest om, care după părerea mea a fost cel mai mare clinician din România. Cursurile lui erau pur și simplu ore de vis. Cînd asculta, cînd consulta, cînd te corecta, o făcea cu atîta tact și bun-simț încît te pierdea pur și simplu în fața gigantului medicului românesc. Cine reușea să-i devină discipol era un favorizat al vieții, dar nu este mai puțin adevărat că pe lângă dumnealui nu oprea decît viitoare mari valori.

— Regretatul profesor O. Fodor de la Cluj-Napoca spunea că un maestru nu-și justifică calitatea, nu poate fi adică un bun maestru, dacă n-are discipoli de nădejde. Iar nu mai puțin regretatul profesor Șt. Gavrilăscu de la Timișoara afirma că cea mai mare satisfacție pentru un maestru este atunci cînd este întrecut de elevii săi.

Am menționat aceste două opinii în scopul de a vă consulta în următoarea problemă: am impresia că astăzi, în general, marile nume din lumea medicală lucrează ceva mai singure. Rar mai auzi pe cineva spunînd că respectivul medic este discipolul profesorului cutare. De ce?

— Chiar, de ce?

— Bine, dar eu am pus întrebarea...

— Bine, dar eu nu răspund...

DAN BIRLADEANU ■

„Sas transilvan poți fi numai în țara în care te-ai născut, România!”

— Stimate Konnerth Gerhard, sîntei, așadar, decanul Facultății de filologie și istorie din Sibiu; cum să înțelegem acest fapt, că un sas, un cetățean care aparține naționalității conlocuitoare germane, este decanul unei facultăți de filologie?

— În zona Sibiului trăiește, de secole, o populație compactă de limbă germană; trăiește într-o frățească înțelegere cu românii, luptînd, mărturie stă istoria, pentru aceleași idealuri de dreptate și libertate. Crearea, în zilele noastre, a unei facultăți de filologie și istorie aici, în Sibiu, străvechi centru cultural al României, este o realizare a partidului, în domeniul politicii practice a rezolvării definitive a problemei naționalităților conlocuitoare. Cum pentru noi, germanii, cum de altfel pentru toate naționalitățile conlocuitoare din România, sînt create toate condițiile juridice și materiale de studiu în limba maternă, începînd din clasa întâi, și pînă la terminarea facultății, este, cred, firesc să dețin o astfel de funcție. Este o dovadă a deplinei egalități.

— Faptul că dumneavoastră conduceți o facultate, în cadrul conducerii colective firește, înseamnă această participare egală la conducerea treburilor statului?

— Da, aceasta înseamnă; în cadrul democrației noastre socialiste, autentică, larg participativă, în plin proces de perfecționare, mai ales prin aplicarea în practică a sarcinilor Congresului al II-lea al F.D.U.S., populația germană din România se bucură de drepturi și libertăți, cum de altfel și de obligații, absolut egale cu ale tuturor cetățenilor patriei. Putem participa efectiv la conducerea treburilor statului, la actul de decizie privind viitorul nostru comun, și într-o astfel de ambianță ni se garantează un fapt care pe noi ne animă: păstrarea specificului naționalității noastre, integrat organic în marea colectivitate socialistă a poporului român.

— Am auzit unele voci care invocă un așa-zis „complex de minoritate”. Dumneavoastră ca german din România mi-ați putea explica ce vrea să însemne acest lucru?

— Eu, mărturisesc, nu mi-am pus niciodată o astfel de problemă și, firește, dacă nu mi-am pus-o, aș putea să zic, mai mult sau mai puțin obiectiv fiind, că nici nu există. Dar mă gîndesc, în diversitatea sentimentelor umane, unii oameni pot avea și acest sentiment. Dar acest sentiment, dacă există la vreunul dintre noi, nu te poate conduce la o desolidarizare umană, mai ales în situația în care noi, toți cetățenii României, fără deosebire de naționalitate, trăim într-o egalitate absolută de drepturi. Personal, am crescut mai mult în mediul de limbă și spiritualitate românească, din copilărie am avut mulți, foarte mulți prieteni români și nimeni, niciodată, nu m-a tratat altfel pentru simplul fapt că am o altă limbă maternă. În multe momente grele ale vieții mele, acești prieteni români m-au ajutat. Românul are, știe toată lumea, o căldură sufletească deosebită care te face să aderă la ea, să te simți cu mai mare intensitate o participantă a acestei colectivități. Asta nu înseamnă că mi-aș putea uita sau că m-ar face să uit identitatea națională!

— Stăpînit de astfel de sentimente, cum vă străduiți, ca profesor, ca decan, să le insuflați și studenților dumneavoastră?

— Mai întîi, prin aplicarea în întregul proces de instruire și educare multilaterală, comunistă, a studenților, a sarcinilor inscrite în documentele Congresului al XII-lea al partidului, privind învățămîntul, în cazul nostru, învățămîntul superior. E aceaștia o condiție de bază a in-

Profesorul Konnerth Gerhard s-a născut la 24 septembrie 1938, la Sibiu. A urmat Liceul teoretic de limbă germană din Sibiu și Facultatea de filologie la Timișoara, pe care a absolvit-o în anul 1962. A publicat lucrări în domeniul gramaticii limbii germane; colaborează la proiectul de gramatică contractivă germană-română care se realizează prin colaborare între Universitatea din București și Institutul de limbă germană din Mannheim — R.F.G. Are sub tipar lucrarea „Introducere în semantică”. Este lector universitar, decanul Facultății de filologie și istorie din Sibiu, membru al Partidului Comunist Român, vicepreședinte al Consiliului județean al F.D.U.S. și membru în Consiliul Național al oamenilor muncii de naționalitate germană. Decorat cu Medalia „Tudor Vladimirescu”.

treții noastre activități. Noi, ținînd cont de faptul că mai mult de jumătate din numărul studenților facultății de la Sibiu sînt de naționalitate germană, facultății pe care noi o conducem, firește, încercăm, prin toate activitățile pe care le organizăm în cadrul procesului de învățămînt și în afara lui, să le formăm convingerea că își pot păstra, cultiva și întări identitatea, specificul lor național, numai în cadrul socialist al patriei, România, că în momentul în care părăsesc meleagurile natale, ei încetează să fie ceea ce ar dori să mai fie, ceea ce ar dori să păstreze în continuare: și anume, identitatea specifică națională, aceea a sașilor ardeleni.

— Cum îi convingeți de aceasta?

— Mărturisindu-le propria mea convingere, formată în cunoștința de cauză, că poți fi sas ardelean numai în România, unde a existat de totdeauna Ardealul. Uite, partidul, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ne-au obișnuit cu libertatea de exprimare, obiectivă și responsabilă: în spiritul acestei libertăți vă propun să discutăm pe neocolite, așa cum am discutat și pînă acum, dar despre un alt fapt, acela al plecării definitive din țară. Unii tineri, victime ale unor deșarte iluzii, dar și ale propagandei reacționare de emigrare, ajung să-și părăsească țara. Poposec în străinătate, se izbesc de imposibilitatea integrării în populația țării respective și atunci încearcă să se organizeze în grupuri proprii, în care doresc să cultive în continuare ceea ce, etnic, le este specific: limba, portul, comunitatea de idealuri, mod de viață. Vor să rămînă în continuare deci sași din Transilvania, dar această dorință, tendința a lor devin imposibile.

— De ce imposibile?

— Pentru că sas transilvănean poți fi și

rămîne numai înăuntrul universului spiritual al patriei tale, în care te-ai născut și în care ai toate condițiile să cultivi ceea ce, etnic, îți este specific. Țara aceasta, pentru sașii ardeleni, este România!

— Știi, n-aș dori să creadă cineva că teoretizăm: ce alte argumente vă susțin afirmația?

— Ceea ce afirm aici pornește din forul meu interior, din conștiința și convingerile mele că așa este: am fost în Vest și am discutat cu conaționali de-ai mei care au părăsit țara. Toți se plîng de marea singurătate care îi apasă, de izolarea și chiar de vidul în care trăiesc. O cunoștință apropiată mi-a mărturisit într-un moment de sinceritate că în cadrul locului de muncă în care lucrează în prezent este acceptată, dar nu integrată, subliniați vă rog.

— Cu voia dv., am subliniat.

— Ceea ce înseamnă că buna mea cunoștință este condamnată să trăiască în țara respectivă, ca un cetățean de grad inferior: în limba germană li se spune „minderwertiger Staatsbürger”, adică cetățean de valoare inferioară. Or, asta te deprimă, îți răpește orice încredere în viitor. O astfel de realitate, severă, ca să ocoleșc un termen mai dur, le curajă multor emigranți mintea de iluzii.

— Și ce fac într-o astfel de situație?

— Unii s-au întors, alții se întorc în țară. Cei mai mulți s-ar întoarce și miine, dar nu au țaria morală să o facă, le e rușine; nu vor să recunoască marea eșec al vieții lor!

— Și acceptă o astfel de condamnare?

— Pentru că n-au de ales, în situația în care nu se întorc în țară; sau luptă pe cit le permit puterile să-și schimbe condiția de „minderwertiger Staatsbürger”. Misiunea noastră, a profesorilor, este printre altele și aceea de a-i feri pe tinerii noștri, pe studenții în care statul, noi, am investit un valoros capital material și spiritual, pe viitorii profesori de miine, de a-i feri de un astfel de eșec; ca adevărurile despre care vorbim să fie cunoscute de ei la timp, iar ei să le dezvăluiească urmașilor lor nemistificate.

— Răzbate, dacă înțeleg bine, și un fel de mîhnire din spusele dv.

— Nu poți să nu te mîhnești cînd un om îți mărturisește un mare eșec al vieții lui: am fost la o specializare în orașul Mannheim (R.F.G.) și aveam acolo o colegă, plecată mai demult din țară. Cit am stat la Mannheim, vreo două luni, îi telefonam seara, conversam. Cînd a trebuit să-mi iau rămas bun de la dînsa, mi-a spus o frază cutremurătoare: „Cine îmi va mai telefona de acum înainte, seara?”

— Cum traduceți această stare?

— E dovada cea mai elocventă a singurătății, a izolării de care vorbeam: fizice și psihice, spirituale, a acelor care eu îi consider dezrădăcinați. Pentru că asta devin și asta rămîn, plecînd din țară: niște dezrădăcinați.

— Și aceasta în pofida faptului că, recunoaștem, unele din țările în care au dorit atît de mult să ajungă sînt mai dezvoltate decît țara noastră.

— Da, recunoaștem că sîntem o țară în curs de dezvoltare, dar continuăm să rămînem un popor marcat de un profund sentiment de solidaritate umană, de omnie, ca să mă gîndesc la un frumos cuvînt al secretarului general al partidului; dar aceasta în înseamnă să-ți părăsești țara, să trăiești după dictonul latin, ubi bene, ibi patria, adică unde îmi este bine, acolo îmi e patria. Că tocmai prin trădarea unui astfel de interes, cei care pleacă, își părăsesc patria, se încarcă de desconsiderare

rarea autohtonilor. Tocmai asta le reproșează: că vin minaiți numai de gîndul în-avuțirii, fără să fi pus umărul la greu.

— Este ca și cînd te-ai duce la o rudă bogată, să trăiești în exclusivitate pe spezele ei.

— Este întocmai: nu-l pot uita pe colegul german din străinătate, care, cu ocazia unei vizite făcute în România, mi-a mărturisit la un pahar de vorbă, cum zicem noi: „...și dacă conaționali dumneavoastră ar ști că noi, în fond, nu-i dorim!” Nu m-a încîntat deloc mărturisirea sa, nu-mi face plăcere nici că o pomeșc acum, dar o spun să aflu și cei care sînt tentați să-și părăsească țara, pămîntul natal, pentru cițiva arginți în plus. Nimeni, nicăieri, nu te așteaptă cu flori în gară, cum iar se zice la noi, ci te așteaptă o mare însingurare, desprinderea pentru totdeauna de locul în care ai văzut lumina zilei.

— Cam ce invocă, în propaganda lor, cei care propovăduiesc dezrădăcinarea?

— Un argument fals și pueril! Anume că populația germană din România și-a încheiat misiunea sa istorică aici și că, din cauza unei integrări „fortate”, deci a dezintegrării identității naționale, zic ei, populația germană din România ar trebui să se întoarcă în locul de unde cu opt secole în urmă au plecat. Or, realitatea dovedește că adevărata noastră misiune istorică se realizează abia acum: misiunea de a realiza pentru poporul nostru siguranța și îndestularea materială pe care unii le rivnesc, le caută în altă parte, misiunea de a construi, împreună cu întregul popor român, strîns unit în jurul partidului, al secretarului său general, o societate prosperă, societatea socialistă multilateral dezvoltată, apoi comunismul. Scopul acestor teorii pseudoștiințifice este, cum lesne se poate deduce, dezbinarea. Nu va fi însă atins, sașii din România trăiesc în patria lor comună, România, alături de poporul român, în deplină egalitate și frăție.

— Vă propun să ne întoarcem la Institutul de învățămînt superior din Sibiu: vorbiți-ne de realizările din cadrul facultății pe care o conduceți.

— Am făcut eforturi mari și ne-am aliniat, cred eu, la nivelul celorlalte facultăți de profil din centrele universitare din țară. În toamnă, am sărbătorit 10 ani de existență, printr-o sesiune științifică de amploare, transformată, pentru noi, într-un valoros bilanț.

— Despre ce rezultate mai deosebite ne-ați putea vorbi?

— Am obținut, în cadrul colectivului de la catedra de limbă și literatură germană, la care mă refer numai datorită specificului discuției purtate pînă în prezent, realizări unice în țară: printr-o serioasă activitate de cercetare științifică, am reușit să publicăm un prim volum de istorie a literaturii germane din România, din cadrul unui proiect mai larg, volum prin care dovedim că populația germană din România a avut și are o viață spirituală intensă, că a avut și are libertatea de manifestare a acestei spiritualități și că ea, această viață spirituală, este caracterizată prin numeroase interferențe, de-a lungul secolelor, cu viața spirituală a românilor. Avem și alte rezultate, dar să nu începem să ne lăudăm acum, ci să ne gîndim că avem o misiune istorică mărețată și comună și că, în libertate și frățietate cu poporul român, luptăm, strîns uniți în jurul partidului, la îndeplinirea ei, la realizarea propriului nostru destin comunist.

N. GRIGORE MĂRĂȘANU ■

Tu, și locurile tale de baștină

(Urmare din pag. 1)

din propria inițiativă ca să întoarcă comunei din Vilcea în care s-a născut și a crescut o carte de pus în rafturi, o carte scrisă de el însuși cu gîndul de a o lăsa pentru viitorime, despre respectivele locuri și oamenii lor.

Mărturisesc, repet, că faptul m-a emoționat. Într-o epocă în care unii — de altorea — credeau că singura rațiune de a exista s-ar traduce prin apetitul de a consuma cît mai mult, cînd unii „beau și ultimul leu” satisfăcuți că beau „leul lor”, lată un profesor stabilit de decenii în Capitală, care cercetează hrisoave, străbate drumuri, adună date, face (și stringe) fotografii, scrie, dactilografiază, corectează, bate la ușile editurii și mai dă și o sumă foarte bunicică — pentru ce? Pentru o carte despre comuna lui.

Directorul Editurii „Litera”, tovarășul Buzatu, cu care am avut o convorbire pe această temă, s-a declarat absolut de acord că observația mea este într-un totul întemeiată. Cu un singur amendament: nu este vorba de un caz. Și ca să am o imagine mai exactă asupra acestei noi forme de manifestare a dragostei pentru locurile de baștină, mi-a trimis un întreg

pachet de cărți, editate în aceleași condiții, dintre care citez: „Jupinești, un vechi sat argeșean” (de I. Dumitrescu și C. Florea); „Vulcana Băi și Schitu Bunea” (de Gh. I. Mares și Dinu Mares); „Monografia comunei Văleni-Dimbovița” (scrisă și editată de un grup de autori); „Orașul Dorohoi” (de Octav Guțic) etc.

Desigur, s-ar conveni ca cineva să facă exegeza științifică a acestor volume, să le vadă și calitățile și să indice și laturile perfectibile (inclusiv în activitatea editorială respectivă), fapt este însă că ele se dovedesc a fi rodul exemplar al respectului unor oameni pentru locurile natale.

Temă, cred eu, de mare interes, căci procesul deplasării dintr-un sat spre oraș fiind de-a dreptul copleșitor în societatea noastră, ea interesează în măsură egală milioanele de oameni pe care-i antrenează, dar și colectivitățile de origine, în ansamblul lor. Iată de ce intru totul exemplară este și răspîndirea pe scară foarte largă a emoționantelor „întîlniri ale fiilor satului”, născute — de data aceasta — îndeosebi din inițiativa conducătorilor unor comune, oameni luminați, gata să se mîndrească cu faptul că din locurile respective au pornit spre industria țării, spre fabrici, uzine, șantiere, spre catedre școlare și universitare, spre laboratoare științifice sau spre importante activități politice, culturale, sociale, contingente întregi de cadre de nădejde. Comune din Gorj, din Sibiu — ca să citez doar cîteva cazuri deosebite, pe care le cunosc mai îndeaproape — au făcut din întîlnirile „fiilor satului” niște sărbători strălucitoare, dar nu numai atît. Prin întărirea, și în

acest fel, a legăturilor cu satele natale, prin valorificarea marelui ajutor pe care cei plecați și stabiliți în alte părți ale țării îl pot da, a fost sporit ritmul însuși de dezvoltare a respectivelor localități.

Scriind deci despre aceste exemple o fac cu intenția deschis exprimată de a cultiva acest gen de relații și atitudini, demne de toată lauda, atît din partea celor care, îndeosebi în acest iureș al construcției socialiste, au plecat sau pleacă din sat, de a nu-și uita locurile de obirșie, cît și al satelor, de a nu-și uita propriii fii. O fac și pentru că, spre deosebire de cazurile citate, există și exemple contrarii, poate nu foarte multe la număr, dar oricum inexplicabile, atît din partea unora care și-au tăiat legăturile cu locurile în care s-au născut și crescut, cît și din partea unora care au rămas.

Cele mai ciudate, mărturisesc, mi se par acestea din urmă, mai ales cînd ele se manifestă, ca să zic așa, la nivel comunal... „oficial”. Sigur, dacă un ins uită de unde provine nu este de fel scuzaibil. Poate fi însă o excepție. Dar cînd conducerea unei comune și-i uită pe ai săi, mi se pare intolerabil. Îmi stăruie în minte cazul unui sociolog de nivel academic, care îmi spunea că mama sa rămăsese într-un sat de prin părțile Buzăului sau Vrancei și care era mereu șicanată fiindcă fiul ei ajunsese, chipurile, „mare”. Niște indivizi cu oarecari funcționare locale se dădeau drept importanți făcînd mizerii unei bătrîne care respecta într-un totul legile dar care, în mintea cam obscură a acelor șefuleți, puteau fi o dovadă că ei sînt „tari”, că „nu se tem de nimic” etc., etc. Și mai

stupidă, ba chiar hilară de-a dreptul, mi s-a părut situația unui scriitor — nume cunoscut — de prin Nordul Olteniei, care ar fi putut fi îngropat literalmente în munișii de „reclamații” expediate împotriva sa în cursul anilor de niște bravi consăteni (în frunte, se pare, cu un și mai „brav” fost primar). Lucrînd o perioadă la televiziune, nu era chip ca scriitorul să apară pe micul ecran pentru că a doua-treia zi poșta căra pe la diferite instituții vraf de „anonime” prin care se cerea punerea lui sub obroc. Firește, păstrîndu-se deasupra acestor ineptii (deși o vreme a fost sîcîit, obligat să dea explicații, să „răspundă” etc.), omul n-a cedat, cărțile și filmele lui au ca subiect tocmai oamenii și locurile în care s-a născut, dar cu ce tristețe se poate însoți această superioritate față de o atitudine ca adevărată stupidă nu ne e greu să înțelegem.

„Tu, și locurile tale de baștină” — iată o temă demnă de reflecție. Pentru milioane și milioane de oameni care au plecat sau vor pleca din anumite localități (pînă în 1990 va trebui să ajungem la circa 14 la sută populație ocupată în agricultură, ceea ce înseamnă — cel puțin pe plan profesional — o mișcare uriașă); și pentru cei ce continuă să poarte acolo, în satele noastre, tradiția muncii și construcției. Căci dragostea pentru locurile natale este deopotrivă egală în responsabilități pentru noi toți.

...În această privință, atitudinea autorilor de monografiile citați la începutul acestor rînduri, ca și a primarilor cu minți luminate, cu inimi deschise, organizatorii frumoaselor „întîlniri ale fiilor satului” sînt, într-adevăr, de oferit ca exemplu.

Se va repeta oare povestea Covalitinului?

„ENTEROBACTERALUL”,
o șansă
pentru zootehnie

Despre doctorul Victor Quai, șeful Laboratorului Inspectoratului sanitar veterinar Alba Iulia, și cercetările sale așsem cu ani în urmă. Incercările noastre de a-l aborda în legătură cu preocupările dumnealui au fost, până acum, tot atâtea eșecuri. O nouă vizită la Alba Iulia și în Calea Motilor la numărul 103, unde se află sediul laboratorului, s-a dovedit a fi fructuoasă. Știam că dr. V. Quai este posesorul certificatului de invenție nr. 63 707 pentru „Medicament profilactic, procedeu de preparare a acestuia și metodă de prevenire a ataxiei micilor”. Acest medicament se prepară aici, în laborator, și cu el lucrurile, ni se spune, sînt clare. Întreb dacă sînt toate bune și la locul lor.

— Nu tocmai. De fapt, ca să fiu sincer, n-am dorit ca neșpecialiștii, deci și ziarisții, să se amestece în unele probleme de specialitate. Ca vechi cititor al revistei „Flacăra”, cînd văd ce bătaie pentru nou ați angajat și la cite succese ale cercetării științifice sînteți pătași, ca susținători ai noului, îmi dau seama că am făcut o greșală neadresîndu-mă și eu cu problema mea.

— Vă ascult. Despre ce este vorba?

— Am descoperit un vaccin „Enterobacterial”, l-am brevetat, dar nu se produce. Se poate, nu-i nici un secret. Oricît am stat eu aplecat în fața microscopului, trebuie să recunosc că observațiile care au dus la găsirea vaccinului se datoresc unei intîmplări. În anul 1969, lucrînd în problema enterobacteriilor cu o tulpină de Salmonela, care a fost ținută în termostaț mai multe zile și în alte condiții decît cele obișnuite, cu totul accidental s-au injectat niște iepuri pentru a observa titlul de anticorpi cu tulpini mai vechi. După experiența iepurilor au fost abandonate. Ulterior am izolat o tulpină de Listeria care provoacă picături în sacul conjunctival la iepure, determinîndu-i o conjunctivită pronunțată, pînă la conjunctivită purulentă. După un timp, avînd nevoie de animale pentru determinarea testului cherato-conjunctival pentru unele

tulpini de Listeria, am adus doi iepuri care nu au reprodus acest test, deși biochimic tulpina corespundea Listeriei. Luînd alți iepuri, experiența a fost pozitivă. Căutînd să explic acest fenomen, după investigații aprofundate și repetînd condițiile în care s-a ținut tulpina de Listeria, experiențele au arătat că modificările ce se produc în macrofaze de la 10 la 48 de ore sînt însoțite de schimbările rizoizomilor celulari, în sensul creșterii lor numerice și creșterea producerii de hidrolaze acide și neutre. Marea problemă care s-a ivit a fost aceea că injectînd extractul în doze mai mari, rizoizomii prin secreția lor omorau celulele. În doze mici efectul nu era cel dorit. În metoda de preparare a vaccinului trebuia să se ajungă la un rezultat încît el să determine o creștere a excreției rizoizomiale fără să omoare celula, dar să omoare microbul fagocitar. Vedeti că am abuzat de termeni de specialitate, nu pentru a complica problema, ci pentru a mă face înțeles de către cei avizați. De la descoperirea fenomenului în '69 mi-au trebuit doi ani și abia în '71 am realizat primul vaccin pentru prevenirea și combaterea diareei la ovine, viței și porci.

— Spuneți că vaccinul este brevetat.

— Este, dar asta nu e suficient. Am primit, din partea O.S.I.M., Hotărîrea nr. 2898 din 31. 05. 1979 în care se spune negru pe alb că examinînd documentația necesară brevetării invenției cu titlul „Procedeu de preparare a vaccinului enterobacterial” au hotărît acordarea brevetului de invenție nr. 72 669, titularul fiind Institutul de cercetări veterinare și biopreparate „Pasteur” București. Titlul invenției: „Vaccin enterobacterial de uz veterinar și

procedeu de preparare a acestuia”. La acea dată vaccinul se folosea de opt ani la mai multe I.A.S.-uri și I.A.S.C.I.P.-uri din țară.

— La ce se folosește și cum?

— În principal la porci. Mulți vor ride, poate, dar problema este foarte serioasă. Cele mai mari pierderi la porci, aproape de 30 la sută, se datoresc diareelor, enteritelor cu germen potențial patogen, care apar în primele zile de la naștere. Vaccinul meu aplicat preventiv la scroafe, cu 21 de zile înainte de fătare, protejează prin anticorpii din lapte față de o infecție severă de grajd cel puțin cinci zile. S-a constatat, de către comisia ale M.A.I.A. din care au făcut parte și doctorii C. Ungureanu și P. Cristescu, de la Institutul „Pasteur”, că în lotul de porci rezultați din scroafe la care s-a administrat produsul „Enterobacterial” diareea s-a înregistrat la 12,3 la sută, comparativ cu 43,9 la sută cît s-a înregistrat la cei proveniți din scroafe injectate cu „Colivac”, produsul Institutului „Pasteur”, și 80,8 la sută la lotul marilor. Aceasta demonstrează o protecție mai bună cu 68,5 la sută față de lotul marilor și 36,9 la sută față de lotul „Colivac”. În plus, mai are efect curativ și previne inflamația mamelelor la scroafe, ce duce la lipsa de lactație, și elimină apariția sterilității mamelelor. La porci produsul poate fi utilizat începînd din a patra zi de viață, indiferent cu ce au fost vaccinate scroafele pentru instalarea imunității colostrale, efectul fiind același, vîndînd după prima inoculare 75,1—76,4 la sută din porci. În unele cazuri este nevoie de repetarea inoculării cu aceeași doză după 48 de ore și în asemenea cazuri majoritatea porcelor se vîndecă.

— Înțeleg că are efecte spectaculoase. E adevărat?

— Să nu le zicem spectaculoase, ci foarte bune. Pe plan mondial nu există un asemenea vaccin, care injectat să aibă un efect net la 24—48 de ore și nici un astfel de produs vaccinal care să poată înlocui în totalitate antibioticele ca acesta.

— Atunci de ce nu se produce?

— Știu eu? La Institutul „Pasteur” de produs, nu se produce, în schimb se lansează zvonuri că nu-i bun și că n-ar folosi la nimic. În timpul acesta primesc zilnic telefoane și adrese de la diverse întreprinderi agricole care-l solicită. Pînă acum patru ani s-au inoculat peste cinci milioane de doze cu acest vaccin. Direcția sanitară veterinară din M.A.I.A. a sprijinit testarea vaccinului și a instituit comisii care au urmărit experiențele în teren în 1975 și 1976, rapoartele fiind toate extrem de favorabile după cum am mai spus. Vaccinul a fost folosit în producție curentă la I.A.S.C.I.P.-urile: Palota, jud. Bihor; Galda, jud. Alba; Brăila; A.E.S.C.I.P. Tomesti-Iasi; ferma I.A.S. selecție Avrig; I.S.A. Aiud; C.A.P. Galda

și în alte C.A.P.-uri cu ferme de porcine și bovine.

— De unde luau aceste unități dozele necesare?

— De la noi, de la laboratorul nostru. Am parte de colegi cu pregătire medică dar cu suflet mare și în afara orelor de program, nefiind în obligația noastră, ca și cercetarea dealfel, realizăm vaccinul. O serie de 160 de litri durează 16 zile, o doză fiind de doi centimetri cubi. Livrăm celor interesați, iar costul se varșă Direcției județene agricole, iar noi nu ne putem folosi de ei nici pentru procurarea materialelor. De necesar, e necesar, o dovedesc și numeroasele cereri, I.A.S.C.I.P. Galda, spre exemplu, are experiența de ani de zile în folosirea vaccinului, scoînd în cazul diareei complet din uz antibioticele, care au un preț de cost de 36 de lei la un tratament complet, fără a avea același efect, în timp ce o doză de vaccin costă 0,15 lei și oprește diareea în cel mult 48 de ore.

— Care este situația „Enterobacterialului” astăzi?

— La 31 august 1977, ministerul și comisiile instituite au terminat verificarea lui, iar ordinul M.A.I.A. nr. 19 922 din 28. 12. 1977 spune: „În urma rezultatelor bune obținute în combaterea enteropatiilor la porci, în special cei în vîrstă de 5—15 zile, prin folosirea produsului „Enterobacterial”, realizat de către dr. Quai Victor, comisia sanitară veterinară a avizat extinderea folosirii în practică a acestui produs și producerea lui de către Institutul de cercetări veterinare și biopreparate „Pasteur” București în cantitățile care să acopere solicitările din teren...” De asemenea, s-a cerut predarea metodologiei de lucru, ceea ce autorul a și făcut în 27 ianuarie 1978, institutul fiind reprezentat de dr. De Simon M., care ulterior a părăsit institutul și țara.

— În această situație, ce credeți că este de făcut?

— Institutul „Pasteur”, dacă nu poate să-l producă sau nu vrea, eu zic să se producă în altă parte, eventual aici la Alba Iulia. Acum avem un local modest, dar avînd în vedere că anul viitor se construiește un local nou pentru laborator și nu e nevoie de o investiție în plus, s-ar putea produce aici de către noi cu un personal redus ca număr și cu o pregătire medie. Eu mai zic că nu trebuie să așteptăm cumva ca vaccinul să fie redescoperit de dr. De Simon M., pe alte meleaguri.

— Acum cu ce vă ocupați?

— Unu — problemele de serviciu. Doi — pregătesc niște doze pentru I.A.S.C.I.P. Brăila. Trei — lucrez la purificarea pentru om a „Enterobacterialului”. Treaba este aproape gata și sper că va fi un foarte bun medicament pentru enterocolite. Il experimentez chiar pe mine.

ION PEȘTIȘANU ■

REPARSIL

O invenție care trebuie reinventată?

„Am văzut anul trecut, la spitalul din Zlatna, un miner bolnav de silicoză. Boala era în ultima fază. Omul abia mai respira. Și m-am gîndit iar, pentru a nu știu cîta oară: de ce nu folosim odată Reparsil-ul?”

Mărturisesc, aceste cuvinte ale inginerului Ovidiu Porcaru, șeful Laboratorului de pneumoconioze Brad al Centralei miniere Deva, m-au surprins. În urmă cu mai bine de doi ani scriam în revista „Flacăra” că silicoza, boală profesională a minerilor, a fost, în sfîrșit, învinsă. Am socotit că este de datoria noastră să aducem la cunoștința publică și să dăm, astfel, minerilor și familiilor lor o veste bună, iar optimismul acelor rînduri nici nu exagera și nici nu minimaliza optimismul oamenilor cu care vorbiseram. Printre ei se afla și inginerul Ovidiu Porcaru.

Recapitulînd datele de fond ale problemei, să arătăm că, semnalată ca boală profesională încă din antichitate, de Dioscorid din Sicilia, și descrisă mai tîrziu, prin 1507, de către Paracelsus care a denumit-o „boala minerilor”, silicoza continuă și azi să rămînă principala problemă de patologie profesională a muncitorilor din subteran și obiectul atenției forurilor de sănătate publică din toate țările în a căror economie mineritul, în general industriile care degajă pulberi, ocupă un loc important. Este bine știut faptul că paralel cu dezvoltarea tehnologiilor pentru extragerea și prelucrarea minereurilor, în ultima vreme în țara noastră au fost adoptate măsuri hotărîtoare și pentru îmbunătățirea condițiilor de muncă ale minerilor. Realizarea unui aeraj general în mine, stropirea frontului, pereților și tavanului lucrărilor miniere înainte fiecărei operații generatoare de praf și utilizarea, la pușcare, a perdelor de ceață sau a burajului cu apă au condus la eliminarea prafului și chiar — aflam — la reducerea cu peste 50 la sută a cazurilor de silicoză. O deficiență a acestei metode constă însă în fap-

tul că apa, care reține foarte bine particulele de praf cu dimensiuni mai mari, nu le reține și pe cele sub cinci microni, cît au particulele de siliciu. Numele substanței de care se legau aștepta speranțe în urmă cu chiar „reținerea particulelor de siliciu” — Reparsil.

„Prin 1965—1966, ne spunea inginerul Tiberiu Gălășanu de la întreprinderea bucureșteană „Stela”, am făcut primele încercări la mina Săsar, împreună cu regretatul doctor Mihai Iubu, la care veneau foarte mulți bolnavi de silicoză. Mai tîrziu, împreună cu inginerul Ovidiu Porcaru de la Laboratorul de pneumoconioze Brad, inginerii Ghită Ilie și Victor Faur de la Institutul de cercetări miniere Deva și Mircea Ișbașoiu și Toma Kassovitz de la Brazi-Ilojești.”

Rezultatele au fost, fără îndoială, mai mult decît mulțumitoare: Reparsil-ul a fost brevetat ca invenție!

Tot ca o dovadă a acestor bune rezultate, iată cuvintele unui miner, Vasile Gulin, șef de echipă la mina Căzănești: „Cînd a venit tovarășul inginer Porcaru să-ncerce soluția aceea, noi ne vedeam de treabă, că ne-am obișnuit și cu praful, ce să facem! Dînsul ne-a spus ce vrea să facă, noi am fost de acord și ne-am continuat lucrul, dar eram atenți să vedem ce se-ntîmplă, dacă observăm vreo schimbare. Era praf, cum spun, și după ce a pus soluția aceea în rezervorul de apă, odată s-a curățit aerul și oamenii s-au văzut, limpede, în frontul de lucru. Parcă ar fi fost o înseninare. Cînd ne-am uitat mai atent, apa care se scurgea de la perforare nu mai apărea tulbură, și abia pe urmă dînsul ne-a explicat că praful, cu particulele de siliciu cu tot, se depune în cîteva secunde, mai exact între 2 și 7 secunde. De aceea, cum ni se părușe și nouă, parcă luase praful cu mîna.”

Desigur, doar faptul că minerii „au văzut cu ochii” că Reparsil-ul dădea rezultate nu era un argument hotărîtor pentru ca el să fie folosit fără temere și pe scară largă. Mai trebuia demonstrat că nu este în nici un fel nociv. În toamna aceluiași an 1977 Institutul de igienă și sănătate publică București s-a pronunțat favorabil iar Ministerul Sănătății și-a dat avizul imediat.

Și totuși Reparsil-ul nu este folosit nici astăzi! De ce?

În toamna anului 1977 întreprinderea bucureșteană „Stela” invită Centrala minieră Deva să trimită delegați la sedința de omologare a produsului. Centrala

minieră Deva răspunde printr-o adresă că „aplicarea acestui produs în practică determină o creștere de circa 3 lei la tona de minereu” și consideră că prețul final al produsului trebuie „să se situeze cu mult sub nivelul” celui propus de întreprinderea „Stela”. Ceva mai tîrziu, la 17 februarie 1978, aceeași Centrală minieră Deva „precizează” că, la Petrosani, Centrul de cercetări și securitate minieră studiază eficiența și condițiile de folosire a Reparsil-ului iar pînă la finalizarea aceluiași studiu nu poate trimite delegat pentru omologare. Pentru si mai multă siguranță, după încă vreo jumătate de an, la 1 august 1978 tot Centrala minieră Deva încheie un contract cu Institutul de igienă și sănătate publică Cluj-Napoca pentru clarificarea aceleiași probleme a oportunității folosirii Reparsil-ului. Institutul arată că „studiile experimentale ce vor fi întreprinse în 1979 de către laboratorul nostru vor concluziona asupra toxicității produsului”, iar la 12 octombrie 1979 scrie Centralei miniere Deva: „Ca urmare a studiului toxicologic efectuat în cursul anului 1979 se avizează utilizarea Reparsil-ului în scopul reducerii gradului de prăfuire în subteran”. În aceste condiții, întreprinderea „Stela” se adresează din nou Centralei din Deva să-și trimită delegați pentru ca Reparsil-ul să fie omologat, iar Centrala invocă, de data aceasta, că experimentarea continuă în 1980 într-o mină din zona Băii Mari, „omologarea urmînd a se face după obținerea rezultatelor”. Încă un an, așadar?

E cazul să reamintim că Reparsil-ul a fost testat în laborator și în subteran, rezultatele obținute fiind foarte bune și în orice caz superioare celor obținute cu produsul „Merlophen” oferit de firma Hüls din Germania Federală. Nu înțelegem motivul pentru care Centrala din Deva condiționează, acum, omologarea Reparsil-ului de rezultate ce vor fi obținute peste un an într-o mină din preajma Băii Mari de vreme ce numeroase confirmări ale eficienței Reparsil-ului au fost înregistrate în anii trecuți în chiar minele apartînătoare de Centrala minieră Deva!

Înțelegem că trebuie maximă prudență, că este vorba, în fond, despre viața și sănătatea acestor oameni care muncesc din greu, minerii, dar nu tot în folosul sănătății lor ar fi și scurțarea duratei la capătul căreia să se ajungă la concluzia — fie ea favorabilă sau nu — a aplicării Reparsil-ului? În această ordine de idei, paralelismul investigațiilor întreprinse asupra Reparsil-ului denotă ori tergiversarea în aplicarea lui ori tergiversarea în stabilirea hotărîrii de a nu-l folosi.

DUMITRU CONSTANTINESCU ■

O perspectivă morală

(Urmare din pag. 1)

conștient și generos actului alegerii, acceptînd și riscul presupus de însuși procesul alegerii din doi sau trei candidați, deci riscul înfrîngerii, dar și marea răspundere de a fi ales și de a se angaja în numele cauzei socialiste cu un spor de energie, de decizie, de efort, de ambiție, cu conștiința renunțării la un anume timp liber al lui care trebuie să devină timp social, cu conștiința că beneficiile sînt nu de ordin material și imediat, ci de ordin moral. Viața socială și politică din România de azi începe, astfel, să-și decanteze valorile, structura ei a devenit — din punct de vedere al democrației — favorabilă într-un grad înalt selecției acestor valori.

Cu atît mai mult devine semnificativ și important rolul deputatului azi, cînd este chemat să se facă expresia cea mai directă și mai convîngătoare a virtuților și anselor oferite de politica partidului de guvernămînt. De la acțiunea de mobilizare și de solidarizare a energiilor unei comune în vederea ridicării — să zicem — a unui dispensar și pînă la votarea unei legi în parlament deputatul, pe orice treaptă a răspunderii s-ar afla, se cuvine să se facă ecoul unei mari răspunderi sociale și morale, un vot al său nu mai poate fi un simplu gest de adieune la o cauză mare care, oricum a fost adoptată de un popor întreg. Un deputat este un purtător de cuvînt autorizat și impunitic, glasul său, gestul său, condiția sa socială și umană devin, automat, repere pentru alegători; repere de atitudine, de viață personală, de acțiune, de conștiință și de răspundere.

Există o demnitate a deputatului care se exercită în primul rînd prin promptitudinea îndeplinirii mandatului în toate împrejurările cărora trebuie să le devină mandatar politic și moral. Există o demnitate a deputatului în fața îndeplinirii angajamentelor luate, în fața alegătorilor pe care trebuie să-i reprezinte, în fața obștii care vede în el și un educator. Azi, în socialism, deputatul este și un învățător de morală socială, prin propriul exemplu în primul rînd, prin propria viață, prin fiecare gest social al său. Iată cum aceste alegeri de la 9 martie devin ele insele un mare și generos act național de educație socială și morală, una din cele mai eficiente și mai elocvente mărturii ale noului tip de democrație instaurată în România.

Sănătatea plantelor e sănătatea noastră!

Chimia înlocuită de... chimie

În încercările de protejare a plantelor și de sporire a producției agricole, omul de știință modern a ajuns să recurgă la metode de-a dreptul senzaționale care conduc la găsirea unor sisteme eficiente de combatere a dăunătorilor. S-a ajuns, astfel, la aplicarea unor tehnologii de înmulțire și lansare a entomofagilor, la elaborarea altora de obținere și aplicare a produselor microbiologice pe bază de ciuperci, bacterii sau virusuri entomopatogene, la utilizarea tehnicilor de lansare a masculilor iradiati, precum și la un domeniu, foarte nou ca aplicație deși foarte vechi ca principiu, și anume utilizarea unor noi compuși biologici activi. Din această din urmă categorie fac parte și feromonii.

SCOPUL SCUZĂ MIJLOACELE

„Biografia” feromonilor a început, probabil, chiar mai înainte ca savantul Karl von Siebold să constate (era în 1837) că semnalul odorant transmis de femelele unor specii de insecte îi atrag pe masculii acelorași specii, observație valorificată de-abia în ultimul deceniu, în scopul combaterii unor dăunători. Între timp, un alt savant, Fabre (1890), semnalase atracția unui mare număr de masculi de *Saturnia pyri* de către femelele ținute în cuști. Părerea celui citat era că femelele captive ar putea emite niște radiații olfactive.

Astăzi se știe că anumite semnale chimice odorante, emise în mediul extern de către o insectă, determină reacții specifice de comportament la indivizii receptori ai aceleiași specii. Așa s-a ajuns la denumirea de feromoni, printr-o derivație etimologică a două cuvinte grecești, care înseamnă „a purta” și „a excita”.

— Prin urmare, tovarășe doctor docent Nicolae Iacob, dumneavoastră, cercetătorii, ați uzat de mijlocul natural de perpetuare a speciilor pentru a le distruge. Cum arată un asemenea drum în care natura îi oferă omului propria sa cheie lăsându-l să-i intre în casă?

— Scopul scuză mijloacele, cel puțin în cazul nostru, adică ne-am folosit tocmai de o observație privind modul de înmulțire a insectelor pentru a le distruge. Problema a debutat cu două mari necunoscuturi: „fabricarea” feromonilor, misiune încredințată unui colectiv de chimiști de la Cluj-Napoca, condus de dr. doc. Françoise Hodoșan, și dusă la bun sfârșit, și stabilirea unei metodologii de folosire, cât mai eficientă, a atracțiilor sexuale, reprezentate de feromoni, aspect de care m-am ocupat împreună cu soția mea, dr. Maria Iacob.

— Atunci să discutăm despre drumul dumneavoastră care, fiind legat strins de practică, mi se pare mai lesne de explicat și de înțeles.

— Mai înainte însă mă simt dator să subliniez marea contribuție a cercetătorilor clujești care au reușit, după informațiile noastre, pentru a doua oară în lume, să-i „sintetizeze”, după ce formula a fost găsită și după ce o serie de alte etape (identificare, izolare, reproducere pe cale chimică etc.) au fost depășite. În ceea ce ne privește, eram interesați, la maximum, să putem reduce, în final, marile pagube pe care le produc recoltele de mere (pentru a ne mârșini la cea mai avansată cerce-

tare, comunicată și brevetată împreună cu colectivul de chimiști clujești) „*Pomonella carpocapsa*”. Acest vierme poate compromite pînă la 60—70 la sută dintr-o recoltă.

— Mi s-a spus că cercetările, atât pe plan mondial cit și național, sint de dată foarte recentă. Ce înseamnă asta, tovarășe Iacob?

— Noi am început studiile în 1974, după americani, cei dintii care au identificat feromonii. Utilitatea lor este explicată de câteva realități binecunoscute atât biologilor cit și celor care lucrează direct în livezi: dăunătorii au căpătat o rezistență la substanțele chimice folosite și acestea se cer mereu a fi sporite. Se ajunge, astfel, nu numai la cheltuieli mari și la poluare, primejdioasă și pentru om, dar chiar la tulburarea echilibrului natural între fauna utilă și cea dăunătoare. Am asistat, în ultimii ani, la apariția spectaculoasă a acarienilor (păianjenii roșii), tocmai din motivul pe care vi l-am expus. La măr, „*Pomonella carpocapsa*” atacă cu fiecare generație a sa: cea dintii, fructele crude, care cad, următoarea le viermănuiește pe cele care rezistă ajungînd și pe piață dar cu o calitate foarte slabă. Combaterea, prin stropiri succesive, mai ridică și o problemă economică, substanțele fiind aduse din import și nu pe sume minore. Pe de altă parte, reziduurile acestor produse poluează, mai cu seamă cînd sint aplicate frecvent.

— Argumentele împotriva utilizării substanțelor chimice aduse în discuție sint suficiente și convingătoare. Cum le putem înlătura și ce anume este original în metodele inițiate de dumneavoastră și aplicate la Măgurele?

— Nouă, biologilor, ne revin sarcini tocmai în găsirea și stabilirea celor mai eficiente metode de folosire a feromonilor. Dacă la măr se face un prim „triaj”, atunci cînd fructele nu sint coapte și altul mai târziu, recoltele nefiind total compromise, ci numai diminuate cantitativ și calitativ, la cires, de pildă, rodul este atacat cînd se află în pirg, ceea ce face inutilă orice intervenție ulterioară și pro-

voacă pierderea integrală a recoltei. Am făcut precizarea pentru a se înțelege mai bine cit de importantă apare utilizarea feromonilor. Prima măsură luată a fost stabilirea răspîndirii dăunătorilor pe teritoriul țării. Surprizele nu au întîrziat să apară: de exemplu, molia piersicului a fost identificată în livezile din Maramureș, unde era necunoscută și, drept urmare, considerată ca... inexistentă! Realitatea era cu totul alta: molia nu putuse fi depistată prin metodele clasice. Un al doilea

● CERCETĂRI VALOROASE, ÎN CADRUL INSTITUTULUI CENTRAL DE PROTECȚIE A PLANTELOR, DATORATE SOȚILOR NICOLAE ȘI MARIA IACOB ● EXPERIMENTELE DE LA MĂGURELE S-AU SOLDAT CU EXCELENTE REZULTATE ● CERCETAREA ROMÂNEASCĂ ÎN PRIMELE RÎNDURI ALE BĂTĂLIEI MONDIALE PENTRU SĂNĂTATEA FRUCTELOR (ȘI A CELOR CARE LE CONSUMĂ).

aspect al muncii noastre: stabilirea perioadelor optime în care să se execute tratamentele (situație similară cu cea rezolvată de „Mildiograful” doctorului Constantin Răfăilă). De pildă: la măr, ouăle se află, mai întii, pe fruct. În etapa imediat următoare, larvele pătrund în măr și orice „ajutor” pe care am încerca să-l dăm ar fi tardiv. Capcanele create de noi și în care așezăm feromoni sexuali atrag fluturii iar aceștia se lipeșc de o substanță cleioasă aflată acolo. Sint suficiente 4 capcane de acest gen la un hectar de livadă, pentru a se obține o avertizare precisă asupra perioadei optime în care să se execute tratamentul. Observînd, la fiecare 2 zile, capcanele și numărîndu-se fluturii prinși, se stabilește o curbă. Îndată ce ea atinge punctul maxim și începe să scadă știm că ne aflăm în perioada cea mai eficientă a tratamentului. Atunci se avertizează întreaga zonă pomicolă și încep stropirile. La Măgurele s-a mers și mai departe, pentru că tovarășii de acolo dovedesc un interes aparte față de orice nouă tehnică științifică. Mă refer la metoda de supraveghere a nivelului populației dăunătorilor, direct în plantații, metodă care duce la reducerea unor tratamente și la aplicarea lor numai în acele zone, mult mai restrînse, unde există primejdia.

— Ați amintit despre „Mildiograf”. Ne-a făcut plăcere. Oare metodele care folosesc feromonii nu pot efectua, tovarășe Iacob, și un serviciu de prognoză, în genul celui îndeplinit de aparatul creat de dr. C. Răfăilă?

— Grație acelorași grafice se pot prevedea în viață dăunătorilor, pe scurtă sau lungă durată. Dacă curba din toamnă a fost foarte ridicată, este de așteptat ca, în

primăvară, să apară invazia. Raportul și evaluarea aceasta se stabilesc în funcție de ultimă generație a anului. La fel de importantă, dacă nu chiar mai importantă, apare însă utilizarea feromonilor în combaterea directă a dăunătorilor, cu eliminarea folosirii chimicalelor. Am studiat și stabilit că instalarea feromonilor în tuburi și în cantități mult mai mari creează o „atmosferă” specifică, masculii fiind împiedicați să mai sesizeze, cu precizie, unde se află, de fapt, sursa care-i atrage. Ei nu mai fecundează femelele, situație în care acestea depun ouă sterile. Noua metodă a fost probată la I.A.S. Mogoșoaia, în livezile de prun și la ferma de producție a Institutului agronomic „N. Bălcescu”, de la Băneasa, împotriva viermelui piersicului.

— Știu că familia cercetătorilor Iacob deține numeroase succese științifice în domeniul protecției plantelor, succese recunoscute și aplicate pe plan național și comunicate la reuniunile internaționale la care ați participat personal pînă în urmă cu doi ani și prin referate transmise cu poșta, de atunci încoaace. Dintre realizările mai recente pe care ați dori s-o remarcăm și s-o dezvoltăm în discuția noastră?

— Sintem legați, ambii, răspunde doctorul Nicolae Iacob, de supravegherea dinamicii populației dăunătorilor prin metoda secvențială, expusă de noi cu prilejul unei reuniuni internaționale desfășurate în Elveția. Deși asta se petrecea în 1962, dată la care metoda noastră constituia o premieră mondială, ea și-a dovedit largile posibilități și în anii următori. În început ni se cereau semnatări, de către șefii de ferme, pentru a le confirma inutilitatea aplicării tratamentelor. Acum au renunțat. Pe lângă directorul Ion Neagu și inginerul șef Gheorghe Iordache, am colaborat bine și am fost susținuți și de inginerul Aurel Dumitriu, șef de fermă la Măgurele, ca și de inginerul biolog Dan Popovici, de la aceeași unitate. Munca noastră a fost minunată, deoarece am utilizat un model matematic pentru ca indicele de risc să fie cit mai redus cu puțință. Ecuația pe care ne-am propus s-o rezolvăm s-a bazat, la rîndul ei, pe riscul de atac al dăunătorilor. Cînd spun „ecuație”, nu fac nici o metaforă: ne-am exprimat, printr-o ecuație matematică, tema de rezolvat. La Măgurele, pe o suprafață de 368 ha am instalat, inițial, 150 de capcane cu feromoni, apoi 200. Avantajele nu sînt atît de cantitate recoltei cit, mai ales, de calitatea ei și de reducerea, la maximum, a poluării. Avînd mijloace de a-l menține pe dăunător sub o limită critică de dăunare, putem elimina complet tratamentele chimice.

— Noutatea cercetărilor dumneavoastră și-a găsit ecoul sperat?

— Satisfacția aplicării lor și a verificării eficienței constituie pentru noi, ca pentru orice om din cercetare, răsplata supremă. Răsplată intimă, nespectaculoasă poate și nici rentabilă, în sens material și care, tocmai de aceea, nu se lasă întinsecă de întirzierile de ani de zile care s-au manifestat de la încheierea lor și pînă la publicarea în revistele noastre de specialitate (cam 4 ani, de regulă!) și nici de alte obstrucții, provenind, desigur, chiar din mediul în care muncim. Ne bucurăm, de asemenea, că feromonii produși la Cluj-Napoca, ca și metodele lor de utilizare, gîndite la București, sint solicitate la export, pe o hartă foarte întinsă: U.R.S.S., Turcia, Cehoslovacia, Egipt etc.

MANOLE CĂRȚAN ■

Un argument teoretic la dosarul Ranetescu

„Toată viața noastră merge înainte prin învingerea unor momente de mare cumpănă”

L-am abordat pe medicul primar psihiatru Alexandru Elias, de la Spitalul „Dr. Gh. Marinescu”, pentru o discuție teoretică despre raportul: bolnav-medicament fără a-l preveni că punctul său de vedere va fi inclus într-o anchetă, privind situația actuală a experimentului cu serul doctorului Dimitrie Ranetescu, pentru a ne asigura de o perfectă obiectivitate, știut fiind că — și nu intenționăm să-i facem interlocutorului nostru nici un proces de intenție, ci doar să menționăm o stare de fapt — numeroși doctori nu și exprimă, fără rezerve, părerea atunci cînd știu că există un punct de vedere oficial adoptat de Ministerul Sănătății. Alegerea unui psihiatru pentru discuția propusă nu a fost însă întâmplătoare, ci deliberată și justificată de o prevedere a ministerului de resort prin care cei ce doresc să se traieze cu serul dr. Ranetescu sint obligați să completeze și să semneze o declarație tip, din care rezultă că solicită medicamentul, supus testării, pe propria lor răspundere (textul integral al declarației este inclus în ancheta noastră).

— Prin urmare, tovarășe doctor Elias, cum apreciați raportul: pacient-medicament?

— În general, medicamentul este fetișizat de bolnav. Această tendință este, nu mă tem s-o spun, generală ca și părerea că doctoria injectabilă, și mai ales cea de proveniență străină, este superioară celor administrate pe cale bucală și realizate de industria națională de specialitate. Fe-

nomenul există ca atare și orice doctor vi-l poate confirma.

— Credeți că este bine ca bolnavul să-și cunoască tratamentul, medicamentul în ultimă analiză, ce i se administrează?

— Ca să pot răspunde, trebuie să iau în considerație cel puțin 3—4 factori: 1) cultura individului, aspect care poate fi și favorizant dar și negativ; 2) starea de conștiență a acestuia; 3) posibilitatea pacientului de a înțelege limitele medicamentului și raporturile lui cu regimul de viață; 4) există diagnostice majore, pe care medicul le ascunde bolnavului, cum este cancerul. Dar nu se poate vorbi de o „lege” în acest sens. Sint doctori care preferă să-și facă din pacient un aliat, spunîndu-i exact de ce anume suferă, ca și pacienții care vor să fie sinceri informați asupra bolii și șanselor lor de vindecare. Un mod unic de procedură aplicat tuturor pacienților nu poate exista. Personal dacă aș fi într-o asemenea situație aș prefera să știu ce boală am, mai ales dacă este una de gravitate cancerului, pentru a mă mobiliza, alături de medic, în lupta necesară dar și din rațiuni sociale țînînd de viața mea de familie.

— Credeți că este util sau moral ca doctorul să-și avertizeze pacientul asupra unor incapacități posibile ale unui medicament?

— Categorie NU. Și iată argumentele mele: în vindecarea bolnavului contează foarte mult moralul acestuia, gradul lui de speranță, ambele influențînd capaci-

tatea sa de a se opune și de a lupta împotriva bolii. Or, pierderea încrederii în terapie și medicamentație sau chiar o îndoielă asupra eficienței acestora îi micșorează atât atuurile proprii cit și pe cele ale medicului. „Raționamentul” bolnavului arată cam așa, în astfel de situații: „La ce bun să mai iau doctoria? Mai bine profit de viața care mi-a mai rămas de trăit”. Încep excesele, de tot felul, iar puținele resurse, de care mai dispune, sint repede epuizate. Nici sistemul invers, de ridicare în slăvi a virtuților unui medicament, nu-i recomandabil, dar în orice caz — posibilele aspecte negative ale unui medicament nu trebuie aduse la cunoștința bolnavului.

— Credeți că medicul trebuie să ceară avizul unui pacient pentru a-i administra un medicament?

— Întrebarea impune o „compartimentare”, fiecare avîndu-și răspunsul ei. Eu nu cred că un medic are dreptul să ceară un asemenea aviz pentru un medicament cu riscuri (nu este același caz cu al operațiilor grave) unui om care nu știe să hotărască, pentru că nu dispune de material informațional necesar și nici de cultura medicală corespunzătoare. Pot să-i pun, cel mult, problema în acest fel: medicamentul recomandat are următoarele calități, verificate practic, dar poate să aibă și un efect negativ și acesta verificat, în mod practic, dar în cazul dumentale nu avem o altă variantă. Deci, numai în cazuri extreme, Răspunsul unui individ la

o astfel de întrebare depinde de structura lui psihică, de relațiile sale sociale și de raporturile de familie, de ceea ce socotește că mai are de realizat pentru el ca persoană, pentru al lui, pentru țară chiar. Dacă un om, aflat într-o asemenea situație-limită, știe că mai are de trăit 5 luni fără medicamentul respectiv, poate opta pentru alternativa ce i se oferă în condițiile arătate și să refuze tratamentul. Prevenit că, uzînd de același medicament, poate trăi încă 5 ani... dar nu, nu vreau să continuu ideea pentru că intrăm în aria absurdului, da, da... a absurdului. În viață, faptele nu se petrec niciodată așa. Cel puțin eu n-am întîlnit, încă, o astfel de situație... Sint de părere că răspunsul la dificila întrebare cu care am fost învăluit poate fi și altul, adică pot fi două: unul teoretic, ca în discuția noastră, și altul cînd chiar te afli în starea respectivă, cînd ești implicat. Ca pacient, dar și ca doctor. Factorii psihici decid în astfel de situații.

— Considerați moral să i se pună o asemenea problemă bolnavului?

— Cu patru condiții: 1 ca terapia să fie acceptată de forurile competente, ceea ce înseamnă, în mod sigur, că nu e vorba de „otrăv” și că principii „primum non nocere”, moștenit de la strămoșii latini, a fost respectat; 2 că în experimentul prealabil, pe animal, nu s-au înregistrat cazuri negative grave; 3 să se aibă în vedere că fiecare depinde de o familie și că aceasta trebuie apreciată, și de medic, ca o celulă de bază a societății, de a cărei atitudine trebuie ținut cont; 4 cel care face o asemenea cerere să dispună de integritatea facultăților sale mintale; cînd cineva are tăria să accepte o astfel de condiție nu cred că se mai pune problema obligativității unei cereri scrise. Ceea ce m-ați întregat presupune un moment de mare cumpănă... dar toată viața noastră merge înainte prin învingerea unor momente de mare cumpănă...

EMANUEL VALERIU ■

Jiul își va putea limpezi apele grație unei realizări ingineresti — premieră mondială

Omul cu cască de miner este chiar profesorul universitar dr. ing. Bella Nagy, omul de numele căruia se leagă realizarea

(Urmare din pag. 1)

rația Coroiești s-a petrecut un eveniment de excepție. Jiul a primit, după aproape un secol, primii stropi de apă curată ca lacrima. Dar să vedem cum s-a întâmplat acest lucru.

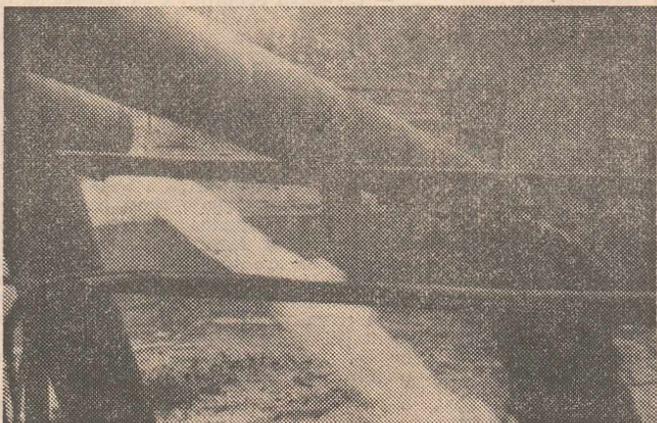
Am stat, pentru aceasta, de vorbă cu profesorul universitar dr. ing. Bella Nagy, autor, alături de asistentul ing. Romulus Sirbu, al unei instalații de limpezire a apelor industriale. Amândoi au muncit ani de zile la această realizare ce reprezintă însumarea unor fenomene fizico-chimice cercetate de profesor pe parcursul a opt ani, materializate în trei brevete de invenție, dintre care două anterioare instalației. Primul se numește: „Procedeu pentru purificarea apelor reziduale de la prepararea cărbunelui”, are numărul 62.294 din 12.06.1974. Al doilea se intitulă: „Procedeu și dispozitiv de limpezire a apelor reziduale de la prepararea cărbunelui”, cu numărul 64.027 din 28.10.1976. Aflăm că instalația rezolvă în totalitate separarea particulelor solide de steril, argilă, cărbune, de apă. Până acum, instalațiile existente în lume nu asigură obținerea unei ape curate, lipsite de impurități, și ca urmare fac imposibilă recircularea apei de spălat. Decantoarele verticale, instalațiile de limpezire pe verticale existente sunt mult departe, ca performanțe, de instalația celor doi ingineri, cadre didactice ale Institutului de mine din Petroșani.

Inginerul Francisc Appel, șeful stației de preparare a cărbunelui din Coroiești, om cu mari merite în realizarea la Coroiești a instalației cu pricina, ne-a declarat că: „Instalația funcționează cu un consum mic de energie electrică și permite recircularea apei direct în procesul de producție. Până acum aveam nevoie de iazuri de decantare, întinse pe o suprafață de 24,2 ha. Prin punerea în funcțiune a încă două-trei instalații de acest fel imensa suprafață ocupată până acum cu apă reziduală pentru decantare va putea căpăta altă destinație. În plus, se reduc mult investițiile, raportul valoric este net în favoarea noii instalații, evaluată la 150.000 lei, față de cea veche care costă în jur de 2.000.000—3.000.000 lei. La Coroiești cheltuielile au fost minime, lucrările de montaj desfășurându-se într-un atelier uzinal, bazinul folosit fiind, de fapt, recuperat de la întreprinderea „Viscoza” Lupeni care renunțase la el. Întreaga instalație este în întregime românească și a fost realizată la prepararea Coroiești cu sprijinul I.C.P.M.S.N. din Cluj-Napoca, pentru o parte din aparatură”.

Profesorul Bella Nagy consideră că a-

instalației de limpezire a apelor reziduale de la Coroiești, instalație aflată în dreapta montajului fotografic.

ceastă instalație este o premieră mondială atât timp cât și alți colegi nu au întâlnit așa ceva în literatura de specialitate. Metoda clasică de epurare a apelor reziduale și cele mai bune realizări pe plan mondial dau o tratare a apei mult inferioară. Mai precis, 100 metri cubi de apă cu o concentrație de aproximativ 50—60 grame la litru ajunge într-o oră la o concentrație de 0,2 grame la litru. Instalația de la Coroiești, o stație pilot la scara 1/1, deci o instalație aproape industrială, reprezintă o verificare, o însumare și în același timp o integrare a cercetării teoretice și experimentale de laborator. Proiectată pentru 120 metri cubi pe oră, instalația a și atins această capacitate reducând concentrația de suspensie argiloasă la mai puțin de 0,08 grame la litru, adică o limpezire cu mult superioară celei obținute până astăzi peste tot în lume și deci și la noi prin metodele clasice. Prin înlocuirea decantoarelor așa-zis radiale la preparările din Valea Jiului, ne-a spus Bella Nagy, Jiul va putea deveni limpede ca toate riurile. Această instalație poate fi introdusă de asemenea, fără nici un fel de dificultate, la uzinele de preparare a minerurilor feroase și neferoase sau nemetalifere, cu atât mai mult cu cât greutatea specifică a particulelor, a materialului în acest caz, este mai mare decât în cazul cărbunelui. Metoda de limpezire poate fi îmbunătățită prin transpunerea acelor concluzii ce s-au obținut teoretic pe parcurs și au fost verificate parțial la faza pilot. Mai adăugăm că instalația se poate automatiza complet, cea existentă fiind reglată manual pentru că au existat prea mulți sceptici și în aceste condiții s-a renunțat la automatizare. Acum când instalația a convins și toată suflarea prezentă la botezul din 2 noiembrie 1979 la Coroiești, precum și curioșii veniți ulterior au văzut cu ochii lor un jet de apă curată ca lacrima ieșind dintr-o secțiune de 20 centimetri, desi oamenilor nu le venea să creadă, au dispărut scepticii. Adică cum, să bagi printr-o parte apă ca noroiul și să iasă pe cealaltă o frumusețe de jet limpede și gros cât un picior? Toate astea li se păreau o adevărată minune. Nu le venea să-și creadă ochilor. Și totul în flux continuu. Ne închipuim ușor că satisfacția oamenilor care au lucrat la imaginarea și realizarea unei astfel de instalații a fost deosebită și entuziasmul lor greu de descris. Instalația funcționează ireproșabil. Are aproape 20 de zile de funcționare și totul întrece așteptările. De aici începe treaba proiectanților și a unei fabrici constructoare. Totul e conturat. Mai rămâne ca ideea să fie rapid îmbrățișată și pusă în lucru.

Jetul de apă limpede ca apa de izvor se obține dintr-o apă neagră ca noroiul.

Nimic nu se pierde, totul se valorifică!

Pe strada Kogălniceanu din Craiova, în sala Clubului „1 Mai”, s-a deschis de câteva zile Expoziția de piese de schimb recondiționate, asimilate, propuse pentru asimilare. Nici că se putea mai binevenită deosebi pentru cei interesați în-deaproape de o astfel de problematică.

Ca într-o uriașă carte larg deschisă, sint prezentate aici realizările și apropiatele perspective în domeniul ale celor mai reprezentative întreprinderi economico-industriale din județul Dolj: „Electroputere”, de tractoare și mașini agricole, mecanică de material rulant, de avioane, de confecții, de reparații și transporturi auto, combinatul chimic, regionala de căi ferate, trustul stațiilor pentru mecanizarea agriculturii; 19 în total. Salutarea inițiativă aparține organelor locale de partid și de stat și se înscrie cu succes în cadrul actualei ediții a Festivalului național „Cintarea României”. Fiecare întreprindere sau unitate expune, în medie, zece-cincisprezece piese recondiționate, cam tot atâtea repere asimilate sau care vor fi curând asimilate. Și, ceea ce-i mai interesant, unele dintre întreprinderile expozante prezintă și câteva din realizările lor în privința recuperării unor materii prime și materiale refolosibile, contribuind prin aceasta la economisirea resurselor, reducerea consumurilor energetice, diminuarea eforturilor valutare ale țării. Centrul de cercetare științifică și inginerie tehnologică „Electroputere”, de pildă, recuperează la ora actuală, gram cu gram, pulberea și spanul de wolfram provenite din procesele de prelucrare producțivă ce au loc în marea întreprindere craioveană și în celelalte întreprinderi ale centralei de resort. Din aceste materiale secundare, recuperate până la cantitatea necesară de aproape 1.000 de kg și la care se adaugă cupru și nichel, de asemenea în bună parte recuperate, se confecționează contacte electrice de rupere pe suport de oțel care, înainte, se procurau cu bani grei din Vest. Așa se elimină anual un import valorind peste 2,5 milioane lei; fiecare kilogram de wolfram astfel economisit lasă în vistieria țării, circa 200 lei valută.

Colectivul Întreprinderii mecanice de material rulant recondiționează o serie de piese de schimb necesare locomotivelor diesel-electrice și locomotivelor electrice; roata dințată de la pompa principală de ulei, cuzinet palier, roată rulare, rotor motor, buton bielă boghiu, rotor ventilație forțată, rotor motor ventilație trafo, cuzinet MT. Numai în acest an valoarea lor se va ridica la 80 de milioane lei, cu 28 milioane mai mult ca în 1979. Întreprinderea de reparații auto recondiționează diferite piese și subsansamble precum: demaror, arbore cu came, cruce sateliți, folie pompă apă, rotor electromotor, ax culbutori, stator alternator, arbore cotit,

arbore interaxial, cap ghidaj demaror.

Și spiritul acesta creator, dublat de cultul economicității și al eficienței cit mai ridicate, îl înțeleg și la Trustul S.M.A. Dolj, la standul căruia îmi reține îndelung atenția folosirea metodei „Metalock” pentru repararea la rece a fisurilor și spărturilor. Specialistul de înaltă clasă Dumitru Trusculescu și confracții săi de breaslă, care și-au însușit bine această metodă tehnologică, repară de cîțiva ani, cu deosebit succes, blocuri motor și carcase sparte, utilaje grele fisurate care, până mai ieri-alaltăieri, erau abandonate sau, în cel mai bun caz, rețopite. Avantațele sint multiple: nu necesită lucrări de montare și demontare, asigură o rezistență cel puțin la nivelul pieselor noi, reparația nu influențează negativ structura materialului de bază.

Dar ilustrarea cea mai convingătoare a principiului intrat de mult în viața noastră cotidiană am întâlnit-o la Întreprinderea de reparații auto Craiova. Aici i-am cunoscut în plină acțiune pe specialistul în metalizări Ion Matea, lăcătușul Ion Scaiceanu și sudorul Marin Dicu. Ei mi-au explicat și arătat cum reușesc să sudeze la rece blocuri motor și alte piese fisurate, însă cea mai interesantă treabă a lor rămâne pentru mine procedeul ingenios al metalizării prin pulverizare sub presiune. Am asistat cu interes și satisfacție la operația de recondiționare a unui arbore cotit pentru autobuscultura Roman 12215. Printr-un procedeu original, cu ajutorul unei instalații speciale, ei pulverizează, sub o presiune de piese opt atmosfere, oțel incandescent pe locul subdimensionat. Apoi, prin strunjire, piesa este adusă la cotele necesare. Toată treaba nu durează mai mult de câteva minute; un arbore cotit, care nou costă câteva mii de lei, este redat utilității sale inițiale, cu forma și rezistența avute chiar la fabricație. Economia astfel realizată se ridică la 3.200 lei pe bucată.

— Știu că recondiționați la ora actuală vreo cincisprezece piese. Le-am văzut și în expoziție și socot că-i o treabă foarte bună. M-ar interesa însă, de această dată; ce faceți cu resturile de materiale?

L-am întrebat pe ing. Stefan Combei, directorul întreprinderii. Și el mi-a răspuns:

— Avem și aici o serie de rezultate. Ne străduim să stringem și să refolosim toate așa-zisele resturi de materiale — fier, cupru, aluminiu, tablă, plastic, lemn, uleiuri arse, suruburi, buloane uzate etc. Cu alte cuvinte, tot ce este material bun de folosit se sortează și ne străduim să-l reintroducem în circuitul productiv, sub o formă sau alta. Dar ca să nu credeți că vorbesc în van, vă invit în uzină, să vedeți pe viu cum le gospodărim și valorificăm.

MIHAI STĂNESCU ■

Să calci pe... branțurile tale!

Inginerul Grigore Hatmanu — cercetător principal la Institutul de cercetări pielărie și încălțăminte București — se ocupă cu valorificarea resturilor de piei rămase după croirea fețelor de încălțăminte. Avind în vedere că după croire resturile reprezintă 30 la sută din materia primă, adică 2.500 tone pe an, sintem și noi de acord că este o ocupație cit se poate de folositoare. Printr-un proces de defibrare și încliere cu lianți pe bază de latex de cauciuc se obțin plăci tip carton din fibre de piele, adică talpă artificială pentru confecționarea branțurilor și stăfurilor pentru încălțăminte. Nu știam până astăzi că o parte din branțurile pe care călcăm sint din import. În curind toate vor fi de producție proprie iar costul lor se va calcula numai în lei. Fabrica Partizanul Bacău, pusă în funcțiune, a fost proiectată inițial pentru vechea tehnologie de fabricare a branțurilor. În perioada de atingere a parametrilor proiectați va introduce în exclusivitate noua tehnologie. În perioada 1980—1985 alte două fabrici vor utiliza tehnologiile în curs de cercetare pentru introducerea în economie a materialelor reciclate rezultate din industria de pielărie.

Ne interesăm de eficiența economică, de energia înglobată în producerea noului material. Pentru produsele reciclate se consumă energie mai puțină pentru că materialul, fibra în cazul nostru, există și nu mai este necesară producerea lui. Fibrele de piele conțin uleiuri care intră automat în componența noului material. Totul este simplu, logic și frumos. Traducînd în cifre ultima afirmație obținem eficiența economică: 1.200.000 lei pe an prin reducerea costurilor de producție.

Autentic cercetător, inginerul Grigore Hatmanu, nu s-a mulțumit doar cu acest rezultat. Pentru că, la croire, și din noul produs rămîn resturi, pentru simplul motiv că talpa piciorului nostru nu are formă dreptunghiulară, lucrează acum la reciclarea a doua care presupune noi căutări, o nouă tehnologie, utilaje în curs de asimilare și cu siguranță un nou produs.

În paralel, inginerul Grigore Hatmanu lucrează la valorificarea resturilor de fibrotex, un carton pe bază de celuloză, folosit pentru branțuri. Resturile, circa 20 la sută, sint încă neutilizate. Combinate cu resturile de material celulozic și de azbest, rămase de la fabricarea garniturilor de frînă, vor da naștere unor materiale folosite la garniturile de frînă, la izolații termice și fonice.

Un alt inginer, Ion Stancu, directorul Întreprinderii de garnituri de frînă și etanșare din Rimnicu Sărat, a întrevăzut posibilitățile de viitor ale noului material și întreprinderea intenționează să realizeze o linie de fabricație pilot. Nimic mai firesc cînd ne gîndim că pînă acum garniturile din material celulozic se făceau la Rimnicu Sărat din materiale aduse din import iar resturile nu erau folosite. Utilajele care testează noul produs se găsesc în fabrică. Interesul și pasiunea, de asemenea.

T.I.L.I.B. București s-a arătat interesat de noul produs pentru folosirea lui ca material termo și fonoizolant la clădiri. Centrala de autoturisme Pitești intenționează să-l folosească în același scop la autoturismele Dacia 1300 și colaborează cu experimentări și idei pentru ca materialul să devină ambutsabil. Convenția de colaborare este în curs de perfectare. Noul material va înlocui materialele deficitare pe bază de impolisuri, mase plastice și cauciuc.

Îl întrebăm pe interlocutorul nostru cum a luat legătura cu factori atit de diversi, cum își culege informațiile privitoare la cei interesați. Prin toate mijloacele. Culege din presă diverse informații, urmărește emisiunile tehnice la televizor, are totdeauna în servietă mostre pe care le arată colegilor la simpozioane și la întîlniri ocazionale. Da, simte nevoia unei publicații care să centralizeze pentru cei interesați schimbul de informații. Cine ar fi indicat? Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodării Fondurilor Fixe care în viitorul cîntal are sarcini mari în reciclarea materialelor secundare și a deșeurilor.

Toți cercetătorii Institutului de cercetări pielărie și încălțăminte au sarcini mari în acest sens, pe care, după cum am încercat să arătăm aici, le îndeplinesc cu succes.

Sarcina trasată de tovarășul Nicolae Ceaușescu: „Se cere schimbată radical concepția cu privire la materialele secundare și la deșeurile, acestea trebuind să acopere în măsură însemnată, uneori în proporție de 30—40 la sută, necesarul de materii prime și materiale al economiei naționale” este prioritară în atenția conducerii institutului și a cercetătorilor săi. Cifrele și preocupările arătate, puține față de amploarea acțiunii, sint elocvente.

OPREA GEORGESCU ■

BRÂNCUȘI la el acasă

Vine lume multă la Hobița, chiar și acum, în toi de iarnă. Pelerinajul la Casa-muzeu „Constantin Brâncuși” durează, amplificându-se de la an la an, de aproape un deceniu (1971), de când casa a fost deschisă publicului. Vin oameni din toată țara, vin oameni din toată lumea, valurile admirației bătând, mereu și mereu, de departe în tot mai aproape, în bătrâna poartă gorjencească a casei, veche de un veac și jumătate. Vizitatorii trec prin Peștișani, comuna de reședință, una dintre cele mai frumoase ale Gorjului, aproape fără s-o vadă, adică interesați nu atât de noutățile citadine ale tabloului cât de cocișii de pe case, de stilpii prisporilor, de pietroaiele din riul Bistrița, de ciresii și de arinii în care cuțitul viitorului sculptor, în anii copilăriei, s-a exercitat pentru prima oară, interesați de tot ce poate stimula, prin tangența, o întâlnire cu originile artei brâncușiene. Și interesați, în primul rând, de această casă-muzeu, ca univers familial, ca furnizoare de date reale, tefere, nemistificate, netrănsfigurate de religia admirației, despre omul care s-a smuls din ea.

În acest februarie, în zilele aniversării nașterii artistului, numeroși vizitatori au pășit, din nou, pragul de reculegere al căsuței de birne de la Hobița, aducând fiecare în suflet o imagine proprie asupra sculptorului. O imagine pe care aveau s-o confrunte cu măturile păstrate aici, cu imaginea pe care această casă-muzeu — unica instituție Brâncuși din România — încearcă s-o creeze omului și artistului. De prisos deci să mai subliniem, dată fiind tocmai această unicitate, ponderea pe care o are — pe care trebuie s-o aibă! — acest lăcaș în constituirea unei imagini cuprinzătoare și sugestive asupra celui mai mare sculptor al nostru.

Ce li se oferă, din acest punct de vedere, vizitatorilor?

Li se oferă o casă frumoasă, unul din exemplele cele mai reprezentative ale arhitecturii rustice gorjencești, o casă scoasă de meșterii cioplitori ai Hobiței, cu barda, din stejari care, poate, vor fi fost tineri pe vremea descălecatelor. Nu e chiar casa natală a sculptorului, dar, ni se spune, „ar fi putut să fie” (este de fapt, ni se precizează, o „altă casă”, care „doar seamănă cu cea veche”); sugestie pe care o primim fără vreun șoc, fără deconcentrare, fiindcă aici, la Hobița, ca în toate satele oltenesti de sub munte, casele vechi sînt la fel, se unesc într-un singur briu, sub același canon de artă, cit ține împărăteasca întindere a Carpaților. Ce ni se oferă, în schimb, mai departe, pentru a compensa în vreun fel lacuna zidirii originale a vetrei artistului?

În băătăura largă, goală, se află o placă

memorială, se mai află și-un corcoduș, martor probabil al copilăriei artistului, și, lângă el („strict autentică”, ni se spune), o fîntînă cu cumpănă, în groapa căreia Brâncuși-copilul se va fi privit cîndva. Fîntîna însă e astupată, ochiul clar al izvorului e închis, deci unica măturie „strict autentică” este seacă, goliță de orice putere evocatoare. Oare n-am putea scoate apă proaspătă din această fîntînă a lui Brâncuși? Oare nu i-am putea consacra tocmai lui o fîntînă — propria sa fîntînă! — prăsnindu-l după o străveche tradiție românească, pe care artistul a iubit-o atât? (Să ne amintim, în sprijinul cuvintelor noastre, acel proiect de monument brâncușian închinat lui Spiru Haret, văzut ca o fîntînă de țară, cu ghizduri de piatră. În epocă, ideea de a consacra memoria unui om celebru prin altceva decît printr-un simulacru de bronz sau ipsos a bruscat, a stîrnit proteste. Dar pe atunci Brâncuși încă nu ajunsese Brâncuși, cel puțin încă nu ajunsese aici, la noi...)

În frumoasa, poetică, micuța casă de birne, casă-chivot de artă a unui neam ce știa să facă din lemn și întocmire a veșniciei, și broderie, înfîmîn obșnuitul inventar domestic al Gorjului de odinioară, sania din cerdac, folosită vara ca pat, masa cu trei picioare, patul și „culmea” de care spînzură cusături, lada de zestre și dulapul împodobit cu motive „legate de cultul soarelui, hîrdale și putini, oale de lut și scoarțe bătrîne, unelte și scule, compunînd o incintă etnografică sugestivă, vie, din care doar omul a plecat. E frumos, e emoționant, pasul provoacă sfioase accente în murmurul blind al lemnului, ferestrele mici filtrează lumina, dînd odărilor o caldă intimitate, totul respiră vechime, perenitate, robustețe de duh, frăgezime de fapt de artă, e aici o întregă istorie, e, cum spuneam, o incintă etnografică vie, numai Brâncuși nu-i nicăieri. Nimic despre el, cu excepția celor citorva fotocopii de pe pereți. Care nici ele nu ni-l înfățișează în ambianța familială (nici măcar în epoca în care a făurit monumentele de la Tg. Jiu!), ci în vremea maturității și bătrîneții, petrecute pe cheiul Senei. Poze din astea s-ar putea găsi (și chiar se găsesc) în multe din casele țărănești ale locului. Casa-muzeu „Constantin Brâncuși” e, altfel spus, o casă hobițească ca oricare alta, evocînd doar Hobița și vechiul Gorj, neevocîndu-l nici cum pe Brâncuși, nedejînd nimic din umbra sau taina lui. Nici măcar, între cele citeva fotocopii, o imagine a atelierului din Paris al sculptorului (cu sculele, cu obiectele țărănești, cu ceauul în care, ca și strămoșii, își pregătea fiertura, cu lavița aspră, gorjeană, pe care își rezema, după trudă, tîmpla), ce, pusă în relație cu inventarul casei, ar oferi niște sugestii

asupra elementelor și esențelor pe care, plecînd, artistul le-a luat cu sine, pe care le va iubi, asupra cărora se va concentra de-a lungul întregii vieți. Sub sticla unei vitrine modeste, parcă pentru a alunga și mai mult amintirea concretă a sculptorului, doar niște cărțuți, editate pe plan local, despre artele populare în Gorj. Nici măcar o carte despre Brâncuși, într-un loc în care ne-am fi așteptat să ne înfîmînăm cu o bibliotecă a genului! Ni s-ar putea răspunde, și chiar ne-ar plăcea să ni se răspundă astfel, că totuși Brâncuși e aici, că rădăcinile lui sînt în această străveche și anonimă artă, că el însuși, prin întreaga ținută a vieții și artei lui, a rîvnit la anonimatul folclorului, a avut, altfel spus, acea ambiție a anonimului, proprie unui anume artist modern, care fuge de impudoarea actului personal, retrăgîndu-se în umbra actului consacrat printr-o creație anonimă. Ni s-ar putea răspunde, și chiar ne-ar plăcea să ni se răspundă astfel, că aici, în casa-muzeu din Hobița, vizitatorul vine nu pentru a regăsi niște date concrete ale unei geneze, fiindcă ele, aceste date, s-au distilat în forme, ci pentru a se pune în ipostaza spirituală a dialogului inițial între Brâncuși-copilul și lume. Ni s-ar mai putea răspunde, în sfîrșit, că, practic, lipsesc cu desăvîrșire obiecte concrete, măturii materiale legate de universul familial al sculptorului, și dacă ele lipsesc, ce poți să faci? Am primi pe de-a-ntregul acest fel de răspunsuri, observînd, la rîndu-ne, că așa se întîmplă și în Ipotești lui Eminescu, unde, la fel, lipsesc elemente concrete evocînd tineretea genului (unde lacul lui Tia nu-i nici măcar smirc, unde fluturii cu ochi mari-umezi și capete blonde de față nu zboară pe nicăieri, unde, în casa-muzeu, singura măturie materială din inventarul domestic al neamului lui Eminovici, descoperită după o laborioasă trudă de ani, este o linguriță), dar observînd, în același timp, că acolo, la Ipotești, nu lipsesc manuscrisele, fotocopiile, fotografiile, cărțile, o întregă suită de documente și piese evocatoare, ambițiozînd o recapitulare integrală (foarte „concretă”, prin însăși această ambiție!) a drumului tineretii poetului. Drum a cărui imagine e recompusă, grație și exponatelor, dar mai ales metodei de expunere, într-un alt mod, pe cale intelectuală, casa lui Eminescu constituindu-se, am spune, ca o prelegere esențializată, riguroasă în precizia ei științifică, despre marele nostru poet.

Aici, la Hobița, într-o casă țărănească ca oricare alta, această sarcină și-o asumă ghidul. Ghidul casei-muzeu (care pe scripte nu-i încadrat ca ghid sau muzeograf, cum ar fi firesc, ci doar ca „supraveghetor”, deci ca responsabil cu cheile și cu mătura) este profesorul Ion Blendea, excelent cunosător al sculptorului, cu care se înruțește. Am ascultat cu atenție cuvintele tinărului, zelosului și eruditului profesor-exegeț, autor al unor in-

teresante comunicări despre viața și opera lui Brâncuși, explicațiile cu care însoțește și completează exponatele, modul în care, preluînd datele stăpînite inițial de vizitator, le îmbogățește succesiv, retrăgînd erorile, precizînd informațiile, lărgindu-le cadrul, transformîndu-le în trepte de cunoaștere a artistului. Fiecare amănunt, oricît de modest, din inventarul acestei case, este folosit și pus în valoare cu pregnanță, astfel încît imaginea sculptorului să crească de la un exponat la altul. Sarcină cu atît mai grea cu cît, pe lângă sărăcia și lipsa de forță evocatoare a exponatelor, profesorul-ghid (paradon: supraveghetor...) e silit, dintr-o jenă pe care o înțelegem, să treacă repede peste unele elemente, să eludeze, ori să încerce să eludeze sau să ascundă altele. Este vorba de niște pereți, care, pe ici, pe colo, au început să crape, pe care tenaciul s-a burdușit și mucegăiește, este vorba de niște scoarțe mincate de molii, este vorba de acoperișul prin care plouă, este vorba de gardul ai cărui stobori au putrezit. Casa, la ceasul de față, e ca o casă a nimănui. A cui, de fapt, este? A fost, cînd a fost deschisă, a Societății culturale „Voința” din Peștișani, dar societatea, fiind fără voință, a succumbat după niște ani.

Cu mai mult timp în urmă, un universitar craiovean, lector ing. Nicolae Șuster, specialist în arhitectură peisajeră, a avansat forurilor în drept din Tg. Jiu un gînd al lui, un proiect pentru amenajarea unui „Parc memorial «Constantin Brâncuși»”. Într-o Hobița încă arhaică, în care, spre deosebire de Ipotești lui Eminescu, ambianța străveche a locurilor e încă vie, aceeași ca pe vremea copilăriei sculptorului (fapt care, adăugă autorul proiectului, nu-i totuși „dat pentru veșnicie”, el putîndu-se oricînd schimba!), lectorul inginer visează o „conservare pentru posteritate”, visează un parc memorial care să includă (cităm din expunerea de motive ce însoțește schița proiectului) „casa părintească, drumul spre zăvoiu satului, pe care Brâncuși-copilul l-a străbătut ducînd vitele la păscut, zăvoiu cu firele sale de apă, strecurate printre arini viguroși, din crengile cărora sculpta artistul-copil, cîmîturul cu mormintele părinților și cu bisericuța de lemn cioplită și ridicată de meșterii locului, între care se afla și străbunicul lui Brâncuși”. Autorul proiectului mai visează, în incinta viitorului parc, un muzeu în care să se păstreze, în copie, „toate operele lui Brâncuși”.

Visează prea mult autorul studiului?

Dar oare i-a cercetat cineva, mai de aproape, acest vis?

Dar oare ne putem mulțumi cu ce avem — sau, mai exact, cu ce nu avem — în Hobița lui Constantin Brâncuși?

ILIE PURCARU ■

Extinderea preselor inginerului Baltag trebuie urgentată

Anual, 20 de autocamioane grele din șpan recuperat!

— Tovarășe inginer Mihai Baltag, înainte de a discuta pe marginea citorva din invențiile dumneavoastră, insistînd asupra celorla referitoare la industria reciclării materialelor, v-am ruga să ne prezentați, pe scurt, secția pe care o conduceți în cadrul întreprinderii de autocamioane din Brașov, secție care se ocupă, din cite am aflat, cu proiectarea și execuția mașinilor-unelte agregate. Se poate?

— Consider o astfel de invitație binevenită, activitatea mea de inventator neputînd fi separată de munca de zi cu zi a secției, de eforturile colectivului din care fac parte. Autoutilarea a cunoscut, la noi, mai multe etape. A început prin 1955 cînd, trecîndu-se la producția de serie a autocamioanelor, s-a pus problema mecanizării, a automatizării. Pînă în 1962, cînd nucleul de aici a fost mutat la București, contribuînd la întemeierea I.M.U.A.B., am realizat peste 200 de mașini agregate și 5 linii tehnologice automate de prelucrare, prin transfer, a blocurilor de cilindri, a chiulaselor etc. Ele funcționează și azi, aici și, 3 din ele, la „Tractorul”.

— Ce-a urmat?

— Acțiunea de autoutilare a fost reluată, la nivel superior, în 1967, ca o consecință firească a prețioaselor indicații date de tovarășul Nicolae Ceaușescu. Cu o intuiție excepțională, secretarul general al partidului a trasat căile de dezvoltare a acestei activități. Drept urmare, secția de proiectare și execuție a devenit fabrică de agregate, iar atelierul de autoutilare, secție distinctă, cu un compartiment propriu de proiectare. Rezumînd, secția pe care o conduc a realizat, în ultimii 10 ani, o treime din dotarea uzinei, echivalentul a 500 de milioane lei valută.

— Cînd ziceți a realizat, la ce anume vă gîndiți?

— La agregate complexe, la linii automate, la instalații de călire a curenților de înaltă frecvență și așa mai departe.

— Ne-ați putea da un exemplu concret?

— Firește. De pildă, linia automată pentru blocul cilindrilor la motoarele diesel de 215 cai-putere. În concepția noastră, ea are 79 de utilaje complexe și, deservită de 40 de oameni, poate produce 35 de mii de blocuri, anual.

— Asta e mult, e puțin?

— Comparația cu tehnologia clasică e

lămuritoare. Urmînd-o, pentru a realiza același număr de piese, ar fi nevoie de o secție cu 6 sute de lucrători și de 3 sute de utilaje universale.

— E împede, tovarășe inginer Baltag. Cîte brevete de invenție aveți?

— Sînt autor sau coautor la 9 brevete, inspirate din domenii diverse, din electricitate, din hidraulică, din reciclarea materialelor. În ceea ce privește această ultimă industrie, de care am înțeles că vă interesați în mod special, brevetele mele se numesc „Presă hidraulică pentru brichetat șpan” și „Presă hidraulică pentru balotat șpan foios”, ambele datînd de la sfîrșitul anului 1973. La prima am colaborat cu inginerii Mariana Baltag și Valer Fucidjiu, la cea de a doua, cu Mariana Șupeală și Tudor Marin, de asemenea, ingineri.

— O clipă! Mariana Baltag e cumva rudă cu dumneavoastră?

— E soția mea. Ba mai mult, celălalt coleg, Valer Fucidjiu, mi-e cumnat. Nu sînteți primul care îmi puneți o astfel de întrebare, pînă la un punct ironică. Au mai făcut-o și alții, unii chiar și-au dat coate pe seama acestei povești. N-am înțeles însă de ce, după cum nu înțeleg nici acum. Cercetarea, iscodirea noului nu pot începe, după mîntea mea, la 7,30 ca să se încheie la 15,30, ele implică, de regulă, mult mai mult timp, adesea 20 de ore din 24! Ajuns acasă, nu poți renunța la chestiunea care te frîmîntă. Așa gîndînd, consider că munca de cercetare poate deveni, cînd e cazul, și la mine a fost, o treabă de familie.

— Credem că aveți dreptate. Revenînd la presele hidraulice, care e principiul lor de funcționare? Și, legat de asta, cum v-a venit ideea realizării lor?

— Ideea, se știe, nu-i nouă. Însuși secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a subliniat în repetate rînduri, la Brașov sau în alte părți, în cursul fructuoaselor sale vizite de lucru, necesitatea reintroducerii operative în circuitul economic a tuturor resurselor, insistînd asupra recuperării materialelor refolosibile în vederea lărgirii bazei de materii prime, condiție obligatorie într-o țară ca a noastră, în care dezvoltarea și modernizarea industriei trebuie să țină cont de faptul că rezervele materiale sînt limitate. La noi, concret, fiind vorba de

metal, se pune, și se mai pune încă, problema recuperării șpanului, în primul rînd.

— De ce a șpanului, în primul rînd?

— Pentru că la noi se adună, zilnic, cam 80 de tone de șpan. Dacă l-am neglijat, el ar ajunge, într-un an, pînă la streșinile clădirilor, iar în 4-5, ar înălța un munte cît Timpa!

— Presele dumneavoastră ce fac?

— Prin brichetare sau balotare, ele transformă șpanul într-un fel de fier vechi.

— E necesară o astfel de operație? Dacă da, de ce?

— Pentru că șpanul, dus la cuptor așa cum e, arde într-un procent care poate merge pînă la 30 la sută. Prin metoda mea, pierderile se reduc de 10 ori, brichetele sau baloții de șpan comportîndu-se la ardere ca și fierul vechi. Am să încerc un calcul economic. În întreprinderea noastră funcționează 3 prese, prelucrînd 30 de tone de șpan pe zi, cu o economie de 60 de bani la kilogram.

— Asta ar însemna, socotînd 6 lei tona, 18 mii de lei pe zi, e exact?

— Da. Altfel vorbind, din economiile realizate în decursul unui an, numai la Brașov, se pot produce 20 de autocamioane grele. Asta în condițiile în care, în prezent, în ciuda unei preocupări serioase, nu reușim să reintroducem în circuit decît 70 la sută din totalul deșeurilor metalice.

— Beneficiile ni se par evidente. E obligatorie întrebarea cît costă o astfel de presă?

— Cam un milion de lei.

— Așa mult?!

— Nu-i deloc mult, de vreme ce investiția se amortizează în 3-4 luni.

— Am notat. Mergînd mai departe, am dori să aflăm ce s-a întreprins, tovarășe inginer Baltag, din 1974 pînă în 1980 pentru extinderea unei idei atît de valoroase?

— Noi am realizat presele, cum se zice, vîzînd și făcînd. Am folosit numai materiale produse în țară și, bazîndu-ne pe o concepție proprie, originală, în ceea ce privește sistemul de acționare hidraulică, am reușit să încheiem proiectul în 4 luni și execuția în 6. Proiectul era, recunosc, mai puțin pretențios. Cu toate astea, în

temeiul lui, am livrat citeva prese în țară, la Tirgu Mureș, la Blaj, la Moreni, la cerere. Interesul a fost mult mai mare, judecînd după numărul întreprinderilor ce ni s-au adresat. În plus, presele au fost solicitate și la export, în Germania Federală și Cehoslovacia. S-a pus atunci, firește, problema generalizării, în vederea fabricației de serie. Simțîndu-se nevoia unui proiect mai ferm, mai detaliat, a fost însărcinat cu întocmirea lui un institut din Capitală, I.C.P.T.C.M., din sfera construcțiilor de mașini. Numai că specialiștii de acolo n-au putut rezolva, din cite am aflat, partea hidraulică, presele asigurînd, cea de balotat, 4 sute de tone forță și, cea de brichetat, 7 sute. Mai întîi s-au plîns, apoi au lăsat totul baltă, pagubele cauzate fiind de ordinul zecilor de milioane de lei.

— Chiar așa?

— În 1977, I.C.P.T.C.M. a făcut un studiu privind balotarea, ajungînd la concluzia că, prin introducerea preselor respective, s-ar fi obținut o economie, pe ansamblul industriei, de 80 de milioane de lei pe an.

— Ce-a urmat?

— S-a discutat și s-a rîdscutat, pierzîndu-se timp și, firește, bani. Bani mulți.

— Se mai discută și acum?

— Nu. Recent, Ministerul Industriei Metalurgice a luat taurul de coarne și ce părea foarte greu s-a realizat foarte repede, prin muncă susținută și seriozitate. IPROMET a încheiat proiectul, iar întreprinderea mecanică Timișoara e pe punctul de a ataca producția de serie, industria noastră avînd nevoie de peste o sută de prese hidraulice de brichetat și balotat șpan. S-ar părea însă, din cite am auzit, că și la Timișoara ar fi unele greutăți legate, mai ales, de procurarea tablei manganoase. Numai că, atunci cînd vrei să faci ceva nou, greutățile nu lipsesc, asta e clar. E absolut obligatoriu ca ele să fie învinse, țara noastră avînd azi nevoie, mai mult ca oricînd, de o cantitate cît mai mare de materiale reciclate.

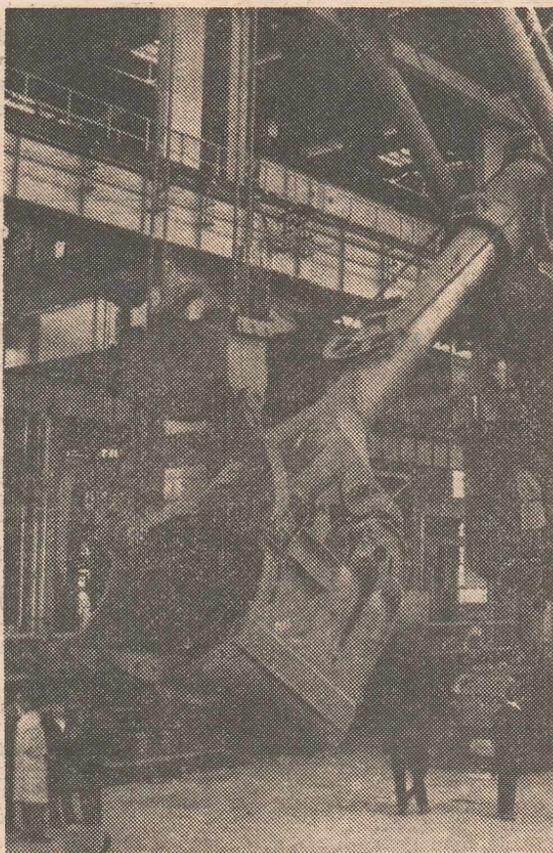
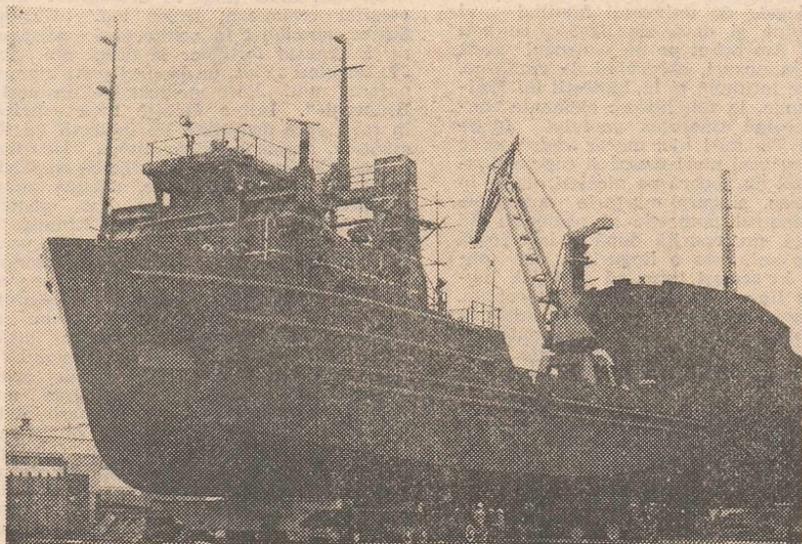
— Împărtășim, tovarășe inginer Mihai Baltag, integral acest punct de vedere. De aceea, înfățișînd aici invențiile dumneavoastră grație aplicării cărora se realizează, într-o singură unitate, economii importante, încheiem discuția de față prin a invita toate forurile de decizie să intervină cu promptitudine pentru generalizarea lor. Se știe că, printr-un recent Decret al Consiliului de Stat, recuperarea tuturor materialelor refolosibile, a șpanului în acest caz, e o îndatorire patriotică a fiecăruia dintre noi.

OVIDIU IOANIȚOIA ■

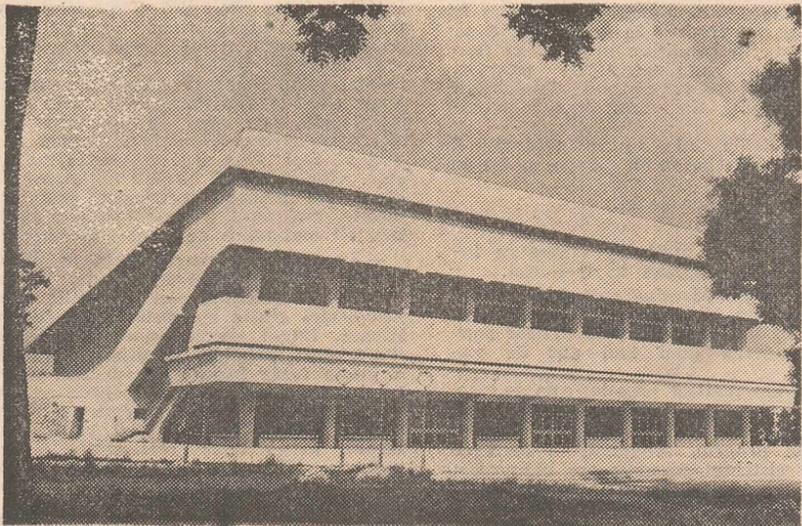
BACĂU

Așa arăta (prima fotografie) centrul Bacăului, în urmă cu niște ani. „La Bacău, la Bacău, într-o mahala“... Cîț a trecut de atun vorbesc de la sine despre ce a însemnat, aici, în Bacăul tristeților și al griurilor bacoviene, ca pretutindeni în patrie, a construi, a

BRĂILA

Brăila lui Panait Istrati a raportat, în acești ultimi ani, printru nenumărate alte noutăți care-i configurează destinul industrial și arhitectonic în plină expansiune, realizarea primei nave românești pentru aprovizionarea platformei de foraj marin „Gloria“, noi și moderne excavatoare de mare capacitate, noi edificii de interes social, precum această impozantă sală a sporturilor, surprinsă în fotografia din dreapta. (C. DARIE, ziarul „Inainte“, Brăila)

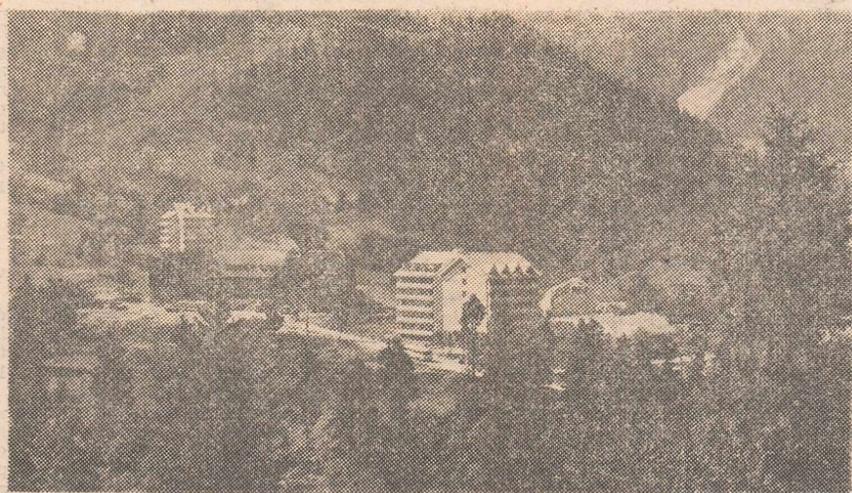
HUNEDOARA

Cei mai tineri cetățeni ai Hunedoarei cresc luminoși (nr. 2 din Deva), o lumină care, izvorită din planșele oamenilor, se răsfrînge bogat peste întregul ținut, de alături), devenite azi de nerecunoscut. (VIRGILIUȘ)

FOTOREPOTERII PRESEI JUDEȚENE REALIZEAZĂ CRONICA ILUSTRATĂ A UNEI LEGISLATURI

Dînd curs unei idei și unui apel al „Flacării“, fotoreporterii presei județene ne invită la o excursie, pe imaginile deschise în evantai în pagina noastră, prin locurile și prin timpul acestei țări. Locurile — în acest număr — sînt din patru județe, timpul este cel al ultimei legislaturi. Deci niște fișe la o cronică ilustrată a ultimei jumătăți de deceniu, deci niște episoade, constrînse la numai cîteva dimensiuni, dintr-un roman cinematic care acoperă cea mai bogată, cea mai densă, mai constructivă, mai plină de noutate și de spectaculos perioadă din istoria patriei. Care-i criteriul ce i-a călăuzit pe confrății noștri în selectarea acestor imagini? El e, desigur, unul subiectiv: ce i-a plăcut fotoreporterului să vadă, din marea existență umană care îl înconjoară. Dar e, în același timp, și un criteriu obiectiv, nu numai fiindcă în fața ochiului magic al aparatului fotografic, atît de exact prin tehnica lui, nu se poate juca, nu se poate trișa, ci și fiindcă un astfel de document, oricît de limitat în spațiu, e și un document social, fixînd un moment de istoric. Ni se oferă așadar, în pagina noastră niște fragmente, cu valoare simbolică, din realitatea istorică a acestei țări, a acestor ani, la care vom adăuga, în numerele viitoare ale „Flacării“, alte și alte imagini, întregînd fragmentariumul unei epoci care ne definește major ascensiunea spre viitor. (I. P.)

MARAMUREȘ

Intre Complexul turistic Borșa și blocurile moderne din orașul de reședință al Maramureșului, văd aici — o unică și densă panoramă a neului. (AOȘAN PETRU, ziarul „Pentru socialism“, Baia

AGNITA
LOLELORAGNITA
MUNCII CREATOARE

La cumpăna lunilor ianuarie și februarie, Agnita se împingește cu măști, foarte multe măști, podoabe ale sărbătorilor ier-nii, închipuiri cit mai stranii, prin care artizanii propriei lor disimulări încearcă o dedublare a ființei umane, readaptând-o din esențele ei ancestrale. Din ierburi, din rădăcini de arbori, din fire țesute, care au fost cindva fire de in verde, nălbite apoi în apa repede a unui riu răsucit printre dealuri abrupte, se împlinesc un chip de nerecunoscut al omului, ca să nu te mai recunoască boala, nenorocirea sau neșansa. Cu toate acestea, dincolo de frisonul unei firești neliniști, apariția lor pe străzile Agnitei provoacă veselie și destindere. Cind sună ceasul lolelor, măștile împinzesc ulițele, pocnind din bice și sunind din talângi și huruitoari, într-un omagiu terifiant și păgîn adus unei anume Ursula, soția unui blănar din vechime, de urmași ai celor care, tot atunci, în vechime, cind tirgul lor era asediat de turci și cind Ursula i-a îndemnat să se îmbrace în lole, adăugind măștilor grotesce franjuri negre și petice de blană de vulpe sau iepure, așa au ieșit înaintea primejdiei, ca niște arătări ale iadului. Și au învins. Dar lolele au trecut și, iată, descindem într-o Agnita care, dincolo de veselie și chef, și-a regăsit atelierile, uneltele, hărnicia proverbială, recunoscută astăzi nu numai în țară, ci și în peste alte 25 de țări ale lumii, oriunde ajung încălțările, mănușile și fularele produse aici. Și vor învinge din nou.

Și este firesc să se întîmple astfel, de vreme ce am descins într-unul dintre cele mai vechi tirguri de meșteșugari ale Transilvaniei, pregătindu-se să sărbătorească în acest an șapte veacuri de existență atestată documentar. Și-a regăsit indeletnicirile și Friedrich Knall, șeful lolelor și comandantul parăzii lor din acest an. Și-a regăsit uneltele și Erhard Andrei, de profesie cizmar, care va fi șeful lolelor și comandantul parăzii lor din anul care va veni. Și-au regăsit locurile de muncă pînă și măscăricii lolelor, oameni foarte serioși și cumiști de altfel, în viața lor de fiecare zi. Și pentru că deasupra muncii tuturor regăsim încă fluturarea domoală și pașnică a steagurilor de breaslă — a croitorilor datează aici din 1635, a cizmarilor din 1747 —, pentru că munca și abnegația lor se înscriu într-o tradiție nestinsă, împreună cu primăria Victoria Gâldeanu, care în acest an a primit pentru prima dată o paradă a lolelor, împreună cu Ioan Jiga, secretar cu problemele economice al Comitetului orașenesc Agnita al P.C.R., înainte de a ne perinda prin orașul troienit de zăpadă, răsfoind un pliant care a împlinit numai trei ani de la tipărire. O picătură în noima de timp a vechimii Agnitei. Dar ce picături, rotundă și scinteiitoare de împliniri...

În 1977, populația orașului număra 12 735 locuitori, 8 536 români, 3 614 germani și 585 maghiari. Împreună, cei apti de muncă, desigur, cu deosebire în întreprinderea de piele și încălțăminte, în întreprinderea de mănuși și ciorapi și în fabrica de utilaje și accesorii a M.I.C.M., realizaseră în 1975 o producție globală industrială valorind 536 milioane lei și se preconiza ridicarea acestei cifre, în 1980, la 740 milioane, mai cu seamă prin creșterea productivității

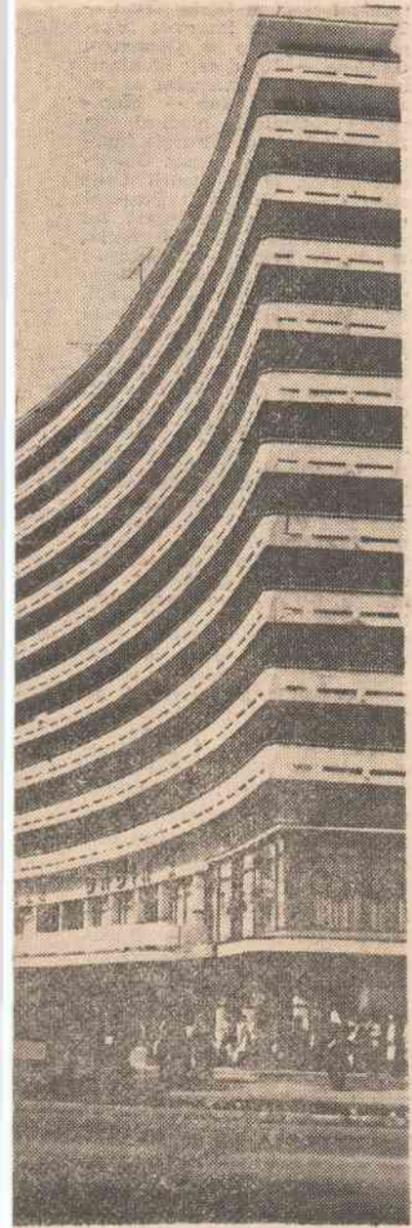
muncii. Dar faptele, și aici, au luat-o înaintea proiectelor: s-au realizat în 1979 aproape 700 milioane lei, 753 milioane se vor realiza în 1980 și 822 în 1985. Atunci, în 1977, se anticipase o producție suplimentară care să atingă, la sfîrșitul cincinalului în curs, 84 milioane lei. Acest angajament a fost deja îndeplinit, deși ne desparte de sfîrșitul cincinalului aproape un an. Din cele 400 apartamente planuite pînă în 1980, 120 erau date în folosință și 60 se aflau în construcție. Astăzi locuiesc în blocuri noi în Agnita peste 700 familii, 340 apartamente fiind construite numai între 1976—1979. Alte 700 apartamente se vor construi în cincinalul viitor. Zestrea de dotări în care își desfășoară activitatea peste 2 800 elevi și 150 cadre didactice în suma cinci școli generale și un liceu agro-industrial, cu 47 săli de clasă, 10 ateliere, 7 laboratoare și 3 săli de gimnastică. Această zestre va spori în acest an cu încă 8 săli de clasă și un complex de ateliere școlare. Chiar în acel an, 1977, celor 5 unități preșcolare existente li se adăugase o grădiniță cu 240 locuri. S-a mai dat în folosință de atunci un hotel modern, înzestrat cu un restaurant pe măsură, boțezat Dacia, cum se și cuvine într-un oraș care se află chiar în inima Daciei de odinioară. S-au executat lucrări de îmbunătățiri funciare și de regularizare a rîului Hirtibaciu în valoare de 13 milioane lei. Și toate, toate s-au realizat în mai puțin de cinci ani, timp în care populația orașului a atins 13 375 locuitori. Cu alte cuvinte, iată ce semnificații dezvăluie un singur cincinal, și nici ei încheiat, o singură legislație, în istoria de 700 de ani a Agnitei. Ani rotunzi, ani împliniți, care, totuși, dacă i-am considera doar la număr, nu ar fi decît o picătură în cuprinsul vast al acestei istorii.

Am trecut pragul întreprinderii de piele și încălțăminte din Agnita cu sentimentul tulbure că nu ni se va oferi mai mult decît spectacolul tradițional în manufacturi, al gesturilor bine legate, fluente, dar nu mai puțin mecanice în înlăntuirea lor impecabilă, împrumutate parcă, desprinsă parcă de omul care nu face decît să le îndure și nu mai mult. M-am înșelat, firește. Dacă numai atât s-ar petrece aici, desigur, încălțăminte produsă la Agnita nu s-ar bucura de audiența de care se bucură și în țară, și în Anglia, Franța, S.U.A., Danemarca, Olanda, U.R.S.S. sau R. F. Germania. Într-adevăr, o tradiție nu înseamnă nimic atunci cind e desprinsă de oameni, de patimile lor și, dincolo de mecanica gesturilor bine cumpănite, am întrezărit aici și scîlpătul fastuos al creației întemeiate nu doar pe o simplă destoinicie, ci pe viziune și har. Aici, ca să încep cu exemplul cel mai elocvent, de cind lucrează în cadrul serviciului de cercetare-proiectare, comunistă Gerda Weber a creat nu mai puțin decît 3 447 modele de cizme, pantofi, mocasini, pentru femei și bărbați, pentru copii mai cu seamă. Și nu este singura dăruită acestui efort creator. De la maestrul Hans Roth la creatoarea Lucia Rujoiu, de la maestrul Eugen Radu la creatorii și creatoarele Ernst Sitorius, Dorina Malerov, Ion Hirtzoagă, Ileana Bărbat sau Ioan Gorea, pasiunea pentru lucrul bine făcut, în același timp temeinic,

dar și cu fantezie, s-a transmis și încă se mai transmite, întocmai ca o febră fertilă. Am trecut apoi pragul întreprinderii de mănuși și ciorapi din Agnita și, mărturisesc, nu aveam în cap nimic altceva decît gîndul că fie-mea a pierdut în iarna aceasta nu mai puțin decît patru perechi de mănuși și că toate nevestele din lume par să nu știe nimic altceva decît să rupă cu nemiluita ciorapi. Și dacă e de rupt tot mai mult și de pierdut tot mai mult să vedem ce a însemnat cincinalul în curs și pentru această întreprindere, socotită fruntașă nu numai în locul baștinei ei, ci și în întregul județ Sibiu. În 1976, producția ei industrială globală s-a cifrat la 131 milioane lei, a urcat la 197 milioane în 1979 și va atinge 204 milioane în 1980. Practic, actualul cincinal, pentru întreprinderea de mănuși și ciorapi din Agnita, se va încheia la 24 iunie a.c. și nu sînt străine de succesul acesta muncitoresc destoinice ca Sabina Gunesch și Elena Popa, Anna Gull, Maria Cătană și Maricica Burlăceasa, Anna Schinker, Marina Broj, Maria Vasiu și Adelheid Schwabe. Sau Hermann Schuler, șeful atelierului de creație, care ne asigură că ponderea produselor noi și re-proiectate, în anul trecut, s-a apropiat în această întreprindere de 80 la sută, creațiilor din subordinea sa pregătind colecții permanente pentru 13 țări, participînd la 50 de tirguri și expoziții internaționale, lansînd 127 modele noi într-un singur an, dintre care două, lucru de cinste, pentru lotul olimpic.

Dar Agnita nu este numai un oraș al efortului aplicat, concentrat, limitat la aria restrînsă a unor preocupări cu tradiție, ci și un oraș dispus din cale afară să-și croiască o imagine nouă în lume, să-și anexeze preocupări noi și, implicit, tradiții noi. În virtutea acestei tendințe imperioase și-au îndeplinit mandatul pe legislația în curs și Emil Florită, și Wilhelm Theilmann, și Emanoil Comsa, și Daniel Frank, și Glicerica Nicula, citiva dintre cei mai vrednici deputați ai orașului. Ei preda acum o ștafetă și nu se îndoiesc nici o clipă că mesajul lor va încăpea pe mîini bune. Și, peste toate, ceva ar mai fi de spus: nu este mai puțin adevărat că, în virtutea acestor prefaceri, cu atît mai mult cu cît orașul împlinesc în anul acesta șapte veacuri de existență atestată documentar, gîndul găsește timp să se întoarcă și spre trecutul orașului, uneori cu mult peste 24 februarie 1 600, cind a trecut Mihai Viteazul prin Agnita. Unde sapă excavatoarele și unde buldozerele împing înaintea lor valuri mari de pămînt istoria se ivesc în priviri ca o rouă. Și așa s-a împlinit la Agnita și acest Muzeu al Văii Hirtibaciu-lui, în încăperile căruia, puține la număr, dar pline de lucruri cu tîlc, Erhard Andrei mai demult, iar acum Mariana Danes și Ovidiu Ciocănea, au îngrămădit umăr la umăr mărturiile de o reală valoare documentară, mărturisind vechi indeletniciri pe care azi le-am recunoscut în lumina lor nouă. Agnita breslelor de odinioară, a lolelor păgîne și zgomotoase, a fost, este și va rămîne o Agnita a muncii creatoare, dezlegată acum de orice apăsare care i-ar stînjea avîntul.

MIHAI PELIN ■

surprinsă în cursul actualei legislații
BURSUC, ziarul „Steagul roșu” — Bacău)epocii (în prima imagine: grădinița
ul de renaștere a peisajului și a vieții
e așezări precum Petroșanii (imaginea
rului „Drumul socialismului”, Deva)

construcții se țes strîns, componînd — și

Consiliul județean al sindicatelor Brașov. Din cercetarea scripturilor reiese că nu se confirmă plingerea adresată redacției de **Alionte Vasile**. El a fost ajutat de C.P.M. Brașov să obțină transfer în interesul serviciului de la Acumulatorul București, ca să nu-și piardă vechimea neîntreruptă în aceeași unitate, în cererea lui (nr. 800/23.01.79) existând precizarea că nu pretinde cheltuieli de transfer. Mai mult, Judecătoria Brașov (sentința civilă 9249/23.11.1979) i-a respins acțiunea deoarece nu se încadra în prevederile art. 75 din Legea 57/1974: el și-a făcut mutația la domiciliul soției sale — Codlea, str. 7 Noiembrie 28 — deci nu s-a mutat în localitatea unde a fost transferat și unde prestează serviciul.

Eram un grup de fete și băieți. După o minunată după-amiază de patinaj am intrat veselii la cofetăria Frezia din cartierul nostru. Voioșia ne-a fost topită brusc de prăjiturile „servite” direct pe tejghea și mai ales de răspunsul vânzătoarei la rugămintea de a ne da farfurioare și lingurițe: „Ce îți cade dinți dacă măninci fără farfurie?” La observația că prăjiturile respective — fără preț afișat! — costă 1,50 lei și nu 2,50, persoana aceea a tipat: „Ai fost tu chioară”. Iar la sfârșit m-a mai îndulcit cu „Ce știe o proastă ca tine să scrie în condică?” Noi ne întrebăm a cui o fi cofetăria asta? (**Lidia Marina Căileanu**, Șoseaua Alexandriei 19, bl. 30, sc. G, ap. 99, sector 5, București)

I.P.I. Miercurea-Ciuc. Delegatul trimis de noi în 15.01.1980 la domiciliul reclamantului **Munteanu Ioan** din Roman a încheiat un proces-verbal de constatare din care rezultă că prețul înscris pe buletinul de control corespunde categoriei stofei (Astoria, verde) de pe mobilă cumpărată. Intreprinderea noastră fiind deci exonerată de răspundere, problema sesizată intră în competența organelor de cercetare locale. După stabilirea venoșității fizice vom ridica pretenția de recuperare a cheltuielilor de deplasare.

Consiliul popular al județului Iași, D.P.M.O.S. Tovarășa Soresanu Mariana a fost repartizată după absolvire la Intreprinderea de traducătoare Pașcani, unitate cu care are obligații contractuale, dar pînă la intrarea în funcțiune a unității urma să lucreze la Intreprinderea de elemente pneumatice de automatizare Birlad. Cum ea nu s-a prezentat la unitatea din Birlad, a fost avertizată de Liceul industrial Tehnoton Iași, în scris, în aprilie 1979, să dea curs dispoziției de repartizare. În caz contrar, ar avea de suportat cheltuielile de școlarizare, conform legislației în vigoare.

Vă trimite această „Frumusețe de piatră de pe Valea Milcovului”, ne scrie studentul **Mihail Petreche** din Iași. Dacă socotiți că merită, vă rog să o publicați în revistă.

Consiliul popular al județului Satu Mare. Din verificările in-

treprinse la fața locului reiese că fiica petentului **Dragoș Ioan** din Batarci, **Dragoș Maria**, elevă în clasa a IV-a, frunțasă la învățătură, cîntă frumos cîntece populare auzite la radio și din zona Oaș, dar nu constituie un caz ieșit din comun. A fost selecționată în formația reprezentativă a comunei, însă nu ca solistă vocală. A fost îndrumată să-și continue studiile, iar în viitor, dacă va fi cazul, își va putea dezvolta calitățile artistice prin Liceul de artă sau Școala populară de artă din Satu Mare.

Recent, cînd tatăl meu a decedat, m-am lovit la Institutul de medicină legală de niște năravuri condamnabile, pe care mă simt dator să le dezvălu pe această cale. Solicitînd îmbalsamarea la biroul decese, a fost chemat pe loc un tinăr înalt și bărbos. El mi-a încasat 80 lei cu chitanță și mi-a mai cerut 150, fără chitanță, pentru deplasarea persoanei sale cu taxiul. I-am dat 100, atîta aveam la mine. Autopsierul s-a deplasat, la noi acasă a găsit-o pe mama singură și i-a mai stors 80 lei, împrumutați de la o vecină. Ce merită asemenea profitori al necazurilor noastre? (**Cristina Popescu**, Intrarea Rapiței 5)

U.J.C.C. Bistrița-Năsăud, cu privire la sesizarea tovarășului **Buleu Constantin** din Prundu Birgăului. În urma investigațiilor făcute la fața locului s-a constatat că sesizarea este întemeiată. Depanatorul tv Platon Constantin a fost pus în discuția colectivului și sancționat cu mustrare. Pentru informarea publicului, credem că este nimerit să facem următoarea precizare: în conformitate cu instrucțiunile de aplicare a H.C.M. 753/1965, unitățile de depanare nu au voie să refuze primirea televizoarelor la reparat. La primirea unei astfel de cereri, ea trebuie înscrisă imediat în evidență, comunicîndu-se posesorului numărul de înregistrare. Unitatea are obligația să se pronunțe pe loc sau în maximum 48 de ore dacă reparația se poate efectua la domiciliul clientului sau la atelier. În acest ultim caz, transportarea obiectului (televizor) la și de la atelier cade în sarcina unității.

Procuratura Generală — Direcția judiciară pentru cauzele civile, ca răspuns la memoriul adresat redacției de **Kiss Iosif** din Oradea. Numitul s-a plîns că în mod greșit instanțele judecătorești, soluționînd acțiunea sa de divorț, au încredințat copilul minor spre creștere și educare fostei sale soții, femeie imorală și vicioasă. El a adresat și Procuraturii Generale asemenea memoriu care, fiind verificate, au fost găsite întemeiate, iar împotriva hotărîrilor date în cauză s-a introdus recurs extraordinar.

Consiliul popular al județului Bihor. Privind scrisoarea adresată redacției de către **Sîrb Aurel** și alții, locatari ai blocului P 20 din str. Cazaban, Oradea, vă informăm că imobilul respectiv a fost echipat de către constructor, T.C.L. Oradea, astfel că începînd cu data de 26 ianuarie se furnizează apă caldă menajeră locatarilor.

Am un frigider „Arctic”, foarte bun, dar pe care din păcate nu-l mai pot folosi de vreo lună, de cînd tot aștept depanatorul de la cooperativă să vină să mi-l repare, dusă cu vorba de la o zi la alta. În decembrie, cînd mi s-a defectat frigiderul, am telefonat la „Prestarea” (83 20 98) și mi s-a promis că peste 2 zile va veni un specialist. Nu a venit nici peste 2, nici peste 20 de zile și nici pînă astăzi, cînd vă scriu, 22 ianuarie 1980, deși între timp am revenit de nu știu cite ori la același telefon. Mă întreb cum or merge lucrurile vara, cînd solicitările sînt infinite mai numeroase și mai urgente! (**Gabriela Isac**, Drumul Taberei, Aleea Dumbrăvița 2, bl. 28 sc. B ap. 73)

I.T.A. Vrancea. La sesizarea unui grup de locuitori din comuna Gura Calitei, vă comunicăm următoarele. Din satul Lacu Baban circulă zilnic spre Foc-

șani și **Gugești 6** curse de călători, ceea ce socotim suficient pentru un sat cu circa 80 familii. Totuși, pentru a preîntîmpina neajunsuri ca acelea semnlate în scrisoare, începînd cu data de 1 martie (nu mai devreme, întrucît drumurile iarna sînt mai greu practicabile) vor fi prelungite cursele de călători cu plecarea din Focșani la orele 11,40 și 16,15.

I.C.R.A.L. Herăstrău, privind scrisoarea adresată redacției de un grup de locatari din Calea Victoriei 52. Pentru echiparea imobilului în cauză cu hidrofor a fost elaborat proiectul, s-au obținut avizele legale și a fost deschisă finanțarea prin Banca de Investiții. Lucrările urmează a fi executate în semestrul I 1980.

Sînt locatara **Elena Hanu** din sectorul 3 al Capitalei, str. Prof. Șt. S. Nicolau 11, bl. G 1 sc. C ap. 17. Vă mulțumesc din suflet pentru ajutorul acordat în urma scrisorii pe care v-o adresasem în mai 1979, în legătură cu proasta reparație a acoperișului de către ICRAL în urma intervenției dv., au trimis foarte prompt 2 meseriași, care au înlocuit jgheburile. Dar... acum, în acest ianuarie capricios, iată că pereții și tavanele din ambele camere au început iar să se umezească. La fel, în alte 2 apartamente de pe scara B. Ce ne facem? Mai că-mi vine și mie să cred ce spun gurile rele, că ICRAL-ul n-are leac.

M-am gîndit într-o zi să fac niște comparații între unele cartiere bucureștene mari, cu 2-3 sute de mii de locuitori, și orașe similare ca mărime, de pildă Galați. Și iată că există domenii în care comparația nu este în defavoarea provinciei, dimpotrivă. La Galați, bunăoară, sînt 5 cinematografe, pe cînd cartierele în chestiune au unul singur sau nici unul (Militari) ori unul aflat în construcție de peste 3 ani (Bereni). Să nu mă întind la vorbă pe această temă, vreau doar să sugerez un subiect de meditație ediliilor noștri. (**Alfred Șahian**, Bd. Metalurgiei 10-14 sc. 1 ap. 21)

Țin să vă mulțumesc foarte mult pentru ajutorul pe care mi l-ați acordat și vă anunț că am primit un apartament cum nici nu visam, ne scrie **Tănase Adam** din Slobozia. Mă simt minunat în noua mea locuință, din care vă salut cu stimă și respect.

N.R. Ne bucurăm alături de dv., citiți privește mulțumirile le transmitem celor cărora li se cuvin, organelor de partid care au soluționat prompt cererea pe care ați adresat-o prin intermediul revistei.

Comitetul de partid al sectorului 2 — București. Din cercetările efectuate s-a constatat că întîrzierea pensiei lui **Tisan Simion** pe lunile septembrie-noiembrie 1979 s-a datorat faptului că adresa prin care C.E.C. — Stațiunea Neptun anunța că sus-numitul a încetat activitatea temporară, în care fusese încadrat pe durata verii, a sosit în perioada cînd Oficiul de pensii al fostului sector 3 era preluat de sectorul 2. Drepturile venite au fost expediate petentului la 21.12.1979.

Procuratura locală Cluj-Napoca, examinînd plingerea adresată revistei Flacăra de către **Negru Elena** din Valea Drăganului nr. 570, constată că există date și indicii temeinice referitoare la infracțiunea de falsificare de alimente (boia amestecată cu miniu de plumb, care a dus la îmbolnăvirea gravă a petentei și a soțului ei, azi decedat — n.r.). Urmează a se începe urmărirea penală în cauză, împotriva numitului **Crișan Vasile**, și a se forma dosar penal. De asemenea, dispunem efectuarea unei expertize toxicologice în cadrul Laboratorului extertor Cluj-Napoca al I.M.L. „Dr. Mina Minovici”.

Comitetul municipal Bacău al P.C.R. După verificările făcute, vă informăm următoarele. Om al muncii la AEAIPS Bacău, **Iacobeanu Ionel** este căsătorit, are 2 copii și locuința compusă din o cameră și bucătărie în baraca nr. 5 din str. Canalului. La AEAIPS este inclus pe tabelul de priorități locuința la poziția 1 și i se va repartiza un apartament din prima tranșă de locuințe ce o va primi unitatea pentru 1980.

Imobilul în care locuim, pe str. Witing nr. 3, fiind construit prin anul '30, are nevoie de reparații. Situația s-a înrăutățit în martie 1977. I.C.R.A.L. Giulești, de care am aparținut pînă în vara aceasta, a întocmit un deviz amănunțit pentru reparații capitale în 1978, urmare căruia ni s-a schimbat instalația electrică. După aceea — pauză. În 1979 ne-am interesat, am cerut, am aflat că s-a pierdut acel deviz minunat, iar s-a constatat și în august 1979 ni s-a înlocuit tabla acoperișului, fără însă a se schimba streșinile și burlanele. Acum toată zăpada topită s-a scurs pe ziduri, ni s-au udat pereții interioari, tencuiala — cită mai era — a căzut. Am sesizat respectivul I.C.R.A.L. despre lucrul neisprăvit cu cererea nr. 18249/6.XI.1979, la care nu am primit nici un răspuns. Ca să nu-i uităm, respectivii tovarășii ne-au lăsat amintire toată tabla veche. Credem că nu putem cere I.C.R.A.L.-ului Pajura să termine o treabă începută de I.C.R.A.L.-Giulești, pe care-l rugăm să-și amintească de noi. (Scrisoarea este semnată în numele locatarilor de **Pirlitu Marin**)

Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodării Fondurilor Fixe: Menționăm că sesizările tov. P. Stăncescu și C. Florea s-au dovedit întemeiate și au constituit un sprijin pentru urgentarea înlăturării unor neajunsuri în munca B.J.A.T.M. Dimbovița, pentru care au fost aplicate și sancțiuni cadrelor din conducerea unității. Întrucît unele dintre măsurile stabilite necesită încă o perioadă de timp pentru finalizare, acestea stau în continuare în atenția ministerului nostru și a conducerii B.J.A.T.M. Dimbovița.

De aproape un an și jumătate, locatarii din blocul nostru plătesc consumul de apă la simpla apreciere a cititorilor de contor. Și tot de atunci noi sesizăm I.C.A.B.-ul de faptul că nu ni se mai lasă la îndemînă buletinele de citire. Între timp s-au defectat și contoarele care nu au fost niciodată verificate de același I.C.A.B. Cum din pricinile amintite nu putem verifica consumul real de apă față de facturile I.C.A.B.-ului (care comparate cu perioada din '78 cînd ni se lăsau amintitele buletine, sînt mult mai încărcate), sperăm ca cel puțin de această dată sesizarea noastră să aibă cuvenitul ecou. (**Asociația locatarilor, bl. 4, Foișorului 95, București**)

Din partea U.G.S.R. am primit următorul răspuns, cu privire la sesizarea tov. Pamfil Traian, str. Căinței nr. 17, București: Din cercetările făcute la Fabrica de piine Pajura a rezultat că problema desfacerii abuzive a contractului de muncă din 1978 a fost rezolvată de instanțele judecătorești în favoarea dv. Sentința fiind definitivă ați fost reintegrat și vi s-au achitat despăgubirile cuvenite, așa încît acea problemă nu mai poate forma obiectul altor verificări. În ce privește problema pensionării s-a constatat că nu se confirmă susținerea dv., în sensul că ați fost forțată să cereți pensionarea.

● „FLACĂRA” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cit mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.

Poșta redacției

ADMINISTRATIV

Ionel Crăciun — com. Jariștea (Vrancea): Pot beneficia de pensie pentru pierderea capacității de muncă și cei care și-au îndeplinit obligațiile militare. Dv. nu ați devenit invalid în timpul sau din cauza serviciului militar. Dealtfel, după efectuarea stagiului ați lucrat în C.A.P. pînă în 1971, iar serviciul militar l-ați efectuat în perioada 1949-1950

● **Ștefan Huțeanu** — București: Conform art. 9 al. k din Legea 1/1970, paragraf 3, dacă nu au trecut 90 de zile de la data desfacerii contractului de muncă, potrivit art. 130 al. 1 lit. a, și v-ați încadrat în altă unitate, beneficiați de vechime neîntreruptă în aceeași unitate precum și de celelalte drepturi ● **Maria Sava** — Breaza: Ați dv., citiți soțul sîntei încadrăți și conform Codului familiei aveți obligația de întreținere a copiilor. Numai persoanele incapabile de muncă datorită vîrstei sau bolilor cronice, invalizii și deficienții de toate categoriile, lipsiți de mijloace proprii de existență și care nu au susținători legali beneficiază, în condițiile prevăzute de lege, de ajutor social sau de îngrijire gratuită în instituții de ocrotire și asistență socială, precum și de alte forme de asistență ● **Teodora Mihăilă** — com. Boroaia (Suceava): Pensia vi s-a plătit în proporție de 80%, deoarece C.A.P. de care aparțineți nu a depus în totalitate contribuția datorată la fondul de pensii. Sumele reținute vi se vor achita în situația în care cooperativa va depune întreaga contribuție datorată ● **Nicolae Văcărescu** — București: Scrieți-ne.

MARGA NEDELEA

Isac Constantin — București: Verificarea autenticității semnăturii o face instituția care cercetează faptele. Noi nu am publicat scrisoarea dv., ci răspunsul instituției care a avut rezolvat cazul ● **Djebo Elena** — Timișoara: Am informat organele de miliție ● **Georgescu Gabriela** — Zimnicea: Rămînea unde vă aflați. Încercăm să vă ajutăm ● **Bota Ion** — Maramureș: Centrul medical de fonaudiologie și chirurgie funcțională O.R.L., str. serg. Gheorghie Dincă, 30 ● **Amarii Constantin** — Prahova: Procesul este în curs de desfășurare, nu avem dreptul să intervenim ● **Vasile Florea** — București: Există două expertize medicale privind cercetarea paternității. Prima îl exclude pe V. A. de la paternitate. A doua îl dă ca foarte probabil. Dumneavoastră credeți în prima variantă. Justiția — în a doua. Vă întrebați de ce? Am putea să vă răspundem tot cu o părere, dar ea ar fi mai puțin autorizată și în orice caz mult mai puțin eficientă ● **Magdalena V.** — București: Ne întrebați: în fața legii cine are prioritate, un transfug sau o femeie imorală. Vă răspundem: nici unul ● **Haralambie Tiță** — Suceava: Vă înșelați. Nu există o școală pentru pictorii naivi. Folosiți manualul pentru dv. ● **Istrate Victoria** — Buzău: Afirmația dv. „Dacă aș fi știut plăteam și eu niște martori”, e tardivă și nu vă este de nici un folos; dimpotrivă ● **Gabriel Pajiste** — Brașov: Afirmația „L-am bătut, dar merita”. V-ați înșelat ● **C. Grigore** — Vilcea: Ați primit pedeapsa minimă tocmai fiindcă au fost luate în considerare circumstanțele atenuante ● **Ioana Pandele** — București: Tineți-ne la curent cu desfășurarea anchetei ● **Vlad Gîrleanu** — București: Sintem la curent. Cazul este real. Veți primi răspuns prin poștă.

NICOLAE CRISTACHE

Fie pavată și cu pietre prețioase, grosolănia rămâne grosolănie

Ideea acestor rinduri a pornit de la o așa-zisă „intimplare măruntă” petrecută într-un autobuz al transportului public, ce leagă două cartiere ale Brașovului.

Un bărbat „cît un munte” s-a așezat — văzînd-o liberă — pe banca rezervată bătrînilor, gravidelor, persoanelor cu copii în brațe și invalizilor. Pînă aici nimic neobișnuit. Dar... și de la acest „dar” începe de fapt „povestea”, în mașină a urcat o femeie însărcinată. De unde pînă atunci „dumnealui” își rotea plictisit ochii în dreapta și-n stînga, a devenit brusc gînditor, și-a întors capul pironindu-și privirea pe fereastră, ca și cum n-ar fi băgat-o de seamă. Un fel de metodă a strufului, numai că în loc de nisip și-a vîrît capul în geam și gata: nu s-a mai simțit între oameni. Fișec, călătorii din preajma femeii gravide și a celui întors cu spatele spre... omenie au început să vocifereze și fără îndoială intervenția lor n-ar fi întîrziat dacă...

— Ia ascultă, măi necioplitule! Mă mocofane! Nu vezi că femeia-i cu burta la gură? Zaci ca un animal pe banca și te faci că plouă! Ce, ești olog, bădărane!... Au urmat alte și alte asemenea vorbe tari, unele chiar foarte „tari”, care în concepția lui — a „aparătorului” buneii cuvințe —, voiau să însemne o lecție forte de civilizație. Și cum apostrofatul — jignit de maniera intervenției — s-a încapățînat, refuzînd să cedeze locul, avalanșa de grosolăni roșite (culmea!) în numele celor „7 ani de-acasă”, a continuat. Și astfel cei peste 30 de călători au devenit victimele brutalei pleoarii întru civilizație care — întrecînd cu mult nesimțirea nesimțitului — friza cele mai elementare reguli de

conduită și respect public. Un călător, după ce i-a oferit locul său femeii însărcinate, l-a rugat să sfîrșească sau cel puțin să-și „domolească” vorbele, că sînt și copii de față. Atîta i-a trebuit:

— I-auzi, dom-le! Ii mai ia și apărarea! Să-ți fie rușine! D-ăștia ca tine încurajează moșicia și frîncează opinia publică. Mă mir că nu-ți crapă obrazul...

Revoltați, oamenii au cerut șoferului să oprească mașina, iar „aparătorului” civilizației să coboare imediat. Speriat de corul zecilor de voci categorice și dîndu-și seama că oamenii nu-l mai rabdă printre ei, precum tot grăbit și tot speriat a coborît furișîndu-se și cel „cît un munte” a cărui nesimțire a declanșat revolta toarea „lecție” de bună-cuviință. Probabil că amîndoi au învățat cite ceva din această confruntare severă cu opinia publică.

Desigur, s-ar putea spune multe și despre cel care — văzînd femeia gravidă în picioare — a rămas în continuare pe scaunul ce i se cuvenea acesteia, spunîndu-și probabil: „Treaba ei, să se descurce, eu am bilet în regulă!” S-ar putea spune, așadar, multe despre el și alții ca el care consideră că dacă și-au compostat biletul și călătoresc astfel cu „acte în regulă”, respectul și omenia sînt „chestiuni facultative”. Asupra reacției brutale a celui-lalt aș vrea însă să mă opresc de această dată; despre el și optica lui aș voi să fac cîteva reflecții.

După explozia primelor „admonestări”, grosolănia lor m-a făcut să bînuiesc că-i vorba de un om beat. Mărturisesc, dacă l-aș fi simțit sub „înfierbîntarea” alcoolului — deși grosolănia este la fel de trau-

matizantă, indiferent dacă vine de la un om treaz sau unul beat —, nu m-aș fi gîndit totuși să-l înregistrez drept un „caz”. Omul era însă treaz, astfel că intervenția lui a izbucnit din convingerea (ah, cît de mutilată apare convingerea clădită pe grosolănie) că face un bine public, că sancționează cum se cuvine un impostor, că-și face o datorie cetățenească. Tocmai această optică total întoarsă pe dos mi-a atras atenția, prin no-civitatea ei, prin eroarea profundă a convingerilor pe care le naște. Și pentru că, din păcate, pe ici pe colo mai apar asemenea indivizi care, ca și „el”, cel din autobuz, își eșază reacțiile publice pe confuzia tristă dintre intervenția intransigentă în fața unui rău social și grosolănie, vreau să vorbesc despre ei. Pe asemenea oameni, cît de puțini și de răzleți ar fi, nu-i putem lăsa în pace, nu-i putem trece cu vederea, pentru că reprezentînt un rău și pentru ei și pentru noi toți, profanînd opinia majorității, întînînd ideea de civilizație. Atare atitudini sînt cu totul străine concepțiilor noastre socialiste despre fermitate și intransigență în fața abaterilor, a conduitelor negative, fiind de natură să frustreze climatul de ordine, disciplină și respect social pe care îl cultivăm cu atîta grijă și stăruință.

Fișec, răul trebuie tăiat din rădăcină, fără ezitări, fără menajamente, fără ifose de domnișoară, dar nu de-a valma, oricum, nu prin grosolăni. Chiar dacă izvoarele din bună-credință și țîntește mobilități pozitive, grosolănia nu poate servi niciodată civilizației noastre socialiste, nu poate însemna nicicînd „glasul opiniei publice”, fiind dimpotrivă dezaprobată și respinsă de opinia publică. Fie, așadar, pavată și cu pietre prețioase, grosolănia rămîne totuși grosolănie. A înțelege doar atît că răul trebuie zdrobit pe orice cale și oricum și cu asta basta, trădează o serioasă rămînere în urmă a conștiinței, ce nu se poate justifica nici cu bune intenții și nici cu... „asa e el, dintr-o bucată, n-ai ce-i face”, vorbe care — în relație cu grosolănia — exprimă și ele o înțelegere strîmbă

a exigențelor noastre morale și etice, însemnînd nu numai o tolerare, ci chiar o complicitate la atitudinile ce contravin flagrant concepției și poziției sănătoase a cetățenilor țării. Omul zilelor noastre, omul societății socialiste, este și trebuie într-adevăr să fie — cum se subliniază cu claritate în documentele partidului nostru — dintr-o bucată; și că oamenii acestei țări sînt într-adevăr dintr-o bucată o demonstrează cu putere faptele lor, realizările lor minunate, precum și țaria de a învinge greutățile, de a vorbi deschis și drept despre neajunsurile care mai apar în faptele lor. Pe cei puțini și răzleți care — considerîndu-se fals „dintr-o bucată” — dau cu barda în lună, promovînd grosolănia în viața de relații, trebuie să-i convingem că atitudinea lor distonează cu cea a imensului pluton al majorității și să-i obligăm să vină alături de noi. Cu răbdare dar și cu fermitate să-i facem să înțeleagă pe toți aceștia, cîți mai sînt și pe unde mai sînt, „că civilizația socialistă, normele noastre de etică și morală socială — valori dintre cele mai scumpe nouă, tuturor — nu tolerează ca în numele disciplinei să se provoace indis-ciplină, în numele ordinii să se producă dezordine, în numele bunului-simț să se folosească grosolănia. Ca reprezentanți ai opiniei publice ce sîntem, fiecare în parte și toți la un loc, avem datoria să intervenim prompt și categoric împotriva oricărei atitudini ce contravine principiilor noastre de viață, normelor și legilor țării. Dar intervențiile noastre pentru corectarea unor conduite negative în viața de relații, trebuie să se exprime prin formele, mijloacele și exigențele multiple și specifice societății socialiste, pe care aceasta le-a creat anume pentru asigurarea educației oamenilor, a formării, modelării și remodelării conștiințelor, și care ne obligă să nu uităm niciodată că prima și cea mai importantă datorie publică a fiecăruia dintre noi este tocmai exemplul și corectitudinea propriei noastre atitudini.

CONSTANTIN SOROCEANU ■

Cînd lucrurile sînt așezate strîmb, porcii decedați aduc unora beneficii

La o capacitate de numai 30 000 și ceva de capete, Asociația economică intercooperatistă de creșterea și îngrășarea porcilor din comuna Gropeni, județul Brăila, nu este în fapt decît o unitate mică în comparație cu întreprinderile-gigant pe profil, între care și una destul de apropiată, I.S.C.I.P. Brăila, avînd nu mai puțin de 300 000 de capete! Și totuși, la un plan anual al producției globale cifrat la peste 38 de milioane lei și cu livrări la fondul de stat ce depășesc 3 100 de tone, Gropenii își au locul lor bine precizat în zootehnia județului, ca și între unitățile avînd sarcina de a asigura fondul de marfă necesar consumului populației. Înființată în 1975, asociația n-a mers prea strălucit de la început, înregistrînd minusuri de cinci pînă la zece milioane lei anual față de planificări la producția globală, dar avînd de întîmpinat și o serie de greutăți despre care, în parte, ne-am hotărît să scriem aici și noi. Spre exemplu, așa cum ne-a povestit Trufana Ilie, juriscîntul al U.J.C.A.P. Brăila, în iarna anului 1977, din cauza calității necorespunzătoare a furajelor, o bună parte din efectivul de animale s-a îmbolnăvit, n-a mai crescut în greutate, sau pur și simplu a murit. Cei de la Gropeni i-au dat în judecată pe furnizorii de furaje — întreprinderea pentru producerea nutrețurilor combinate Urleasca — cerîndu-le daune în valoare de 2 625 000 lei. Cauza a ajuns în cele din urmă la București, la Arbitrajul de Stat Central, care, an an mai tîrziu, a emis hotărîrea purtînd numărul 2 832, în care admite în parte cererea Gropenilor și obligă Urleasca la plata sumei de 2 261 000 lei. Asta era în vara lui 1978. Anul trecut, I.P.N.C. Urleasca a făcut însă o cerere de reabilitare, a cerut o contraexpertiză, hotărîrea s-a anulat, urmează rejudecarea. Intre timp însă... Dar să nu ne pripim.

După mirosul care-l înconjoară, izvorit direct din hainele ce le poartă, oricine poate ghici locul de muncă al tehnicianului Ion Mirea, șef de fermă la Gropeni. La numai 42 de ani, dînsul are de acum aproape 20 petrecuți în munca pentru îngrășarea porcinelor. A venit la Gropeni în februarie 1978, după noul director, inginerul Vlad Stan, amîndoi fiind transferați de la I.S.C.I.P. Brăila, despre care am amintit mai înainte. Din experiență, spune: „Problema cea mai importantă în meseria noastră este asigurarea furajelor de calitate. Restul se rezolvă. Am făcut cursuri de învățămînt agrozootehnic cu oamenii, am introdus mecanizarea furajării, am rezolvat problema apei la animale, am perfecționat selecția scrofițelor, dar avem încă probleme cu furajele, cu calitatea lor și cu livrarea ritmică. Dacă s-ar rezolva, n-ar fi nici o greutate îndeplinirea planului. Au fost însă situații în care am fost nevoiți să dăm de mîncare o dată pe zi, și o dată la două zile — iar animalul, fie el crescut în condiții ideale de zoogigenă, de apă și mîncare nu se poate lipsi! În decembrie am fost anunțați că s-a redus rația de furaje cu 40 la sută. Atunci a trebuit să umblăm cu sîrut-mîna în stînga și-n dreapta, ne-am dat peste cap, numai să aibă porcii ce minca. Dacă-l lipsești două zile de mîncare, îți trebuie alte patru ca să-și revină și să

înceapă iarăși să se îngrășe!” Să reținem că unitatea din Gropeni ar fi putut cîștiga vreo 3 milioane lei dacă ar fi acționat în judecată furnizorul de furaje, cerîndu-i penalizări pentru ritmicitate. Acțiunea n-a fost însă înaintată, din motive pe care le veți înțelege mai departe. „În schimb, ne spunea contabilul șef Gheorghe Cojocă, întreprinderea pentru industrializarea cîrnilor, căreia noi îi furnizăm marfa, vrea să ne aplice penalizată de aproape 400 000 de lei pentru neexecutarea contractului în condițiile stabilite, adică la greutatea de livrare obligatorie pentru fiecare animal. Vom căuta să invocăm motivul de «forță majoră», care acordă o clauză specială, dacă și M.A.I.A. va fi de acord. Dacă nu, va trebui să plătim banii!”

Și cu asta încă nu s-au încheiat necazurile celor din Gropeni. În luna octombrie a anului 1978 (cînd primul arbitraj cu I.P.N.C. Urleasca abia se încheiase), la Gropeni porcii au început să moară pe capete, mai exact cite 20—25 de capete pe zi, în vreme ce norma admisă e de numai 3—4 zilnic. „La un moment dat, spune medicul veterinar Valeriu Nanea, era amenințat tot efectivul. Porcii refuzau să mai mînce, și atunci ne-am dat seama că tot despre furaje este vorba. Am recoltat probe și le-am trimis la Laboratorul central de la Halele Obor. Apoi am trimis și alte probe la laboratorul Centrului de diagnostic de pe strada Izvor, tot în București. Răspunsul ne-a edificat pe deplin. Și ni s-a recomandat administrarea de medicamente, ca și... schimbarea furajelor. A trebuit să consumăm peste 10 kg de oxitetraciclină, iar kilogramul de acest medicament costă mai bine de patru mii de lei. Totodată, porcii au scăzut simțitor în greutate, și abia prin luna ianuarie 1979 am izbutit să-i aducem la stadiul normal. Ceea ce înseamnă că vreme de vreo patru luni au consumat furaje degeaba!” Este desigur evident că administrarea unor furaje pe care laboratorul de analiză le consideră „improprii consumului porcului”, dar care erau trimise din belșug de furnizor, nu poate aduce cu sine așteptata rentabilitate a activității de creștere și îngrășare a animalelor. Dealtfel, negru pe alb, aflăm din „Situația pierderilor ca urmare a calității necorespunzătoare a furajelor”, că depășirea mortalităților s-a cifrat la 146 699 lei, iar nerealizarea sporului planificat de carne la 794 147 lei, ca să nu mai vorbim de alte pierderi. În concluzie, Gropenii au încercat o acțiune de conciliere cu I.P.N.C., cerînd din nou daune, acum în valoare de 1 036 454 lei, dar Urleasca nici măcar n-a răspuns propunerii. Era evident că furajul amintit fusese fabricat din materie primă degradată, mucogăită. Dar, dacă veți întreba I.P.N.C.-ul, veți afla că și ei aduc explicațiile lor, în principal că pe ei îi interesează planul lor și prea puțin de ce se întîmplă la Gropeni sau aiurea. În cele din urmă, pentru că există ca de obicei și un final, întregul litigiu s-a stins la Comitetul județean, apocîndu-se aici că două unități subordonate Direcției agricole a județului Brăila nu fac bine certîndu-se în public, de se aude pînă la București. Cu alte cuvinte, atît furajul impricinat, cît și porcii decedați fac parte din același județ!

Cum spuneam, A.E.I.C.I.P. Gropeni este o unitate mică în comparație cu întreprinderile-gigant pe profil din țară. Problemele pe care însă ea le întîmpină nu sînt de trecut cu vederea. Și apoi, dacă Gropenii s-ar tot judeca cu Urleasca, ba chiar ar și cîștiga, aceeași idee le-ar veni probabil și celor din Dedulești sau din Tichilești, care întîmpină necazuri asemănătoare cu nutrețurile de la Urleasca! Că

lucrurile nu sînt totuși deloc în regulă va deveni și mai evident dacă vom preciza că, în vreme ce unitățile amintite înregistrează pierderi, uneori de milioane, întreprinderea de nutrețuri raportează în fiecare an beneficii în valoare de cam 10 milioane. Beneficii, pentru ce — pentru porci decedați?!

DUMITRU GRAUR ■

Fratele regăsit după 33 de ani!

Duminică, 10 februarie, în casa lui Vasile Girjoi din strada Desrobirii 115, după ani de speranțe și căutări, Ion Anghel și Oprea Nae și-au cunoscut fratele, pe Cezar Girjoi. În numărul nostru viitor vom publica povestea unei familii destrămate de război, a unor frați care cu ajutorul lucrătorilor de miliție și a multor oameni de bine au reușit să fie împreună, o poveste despre omenie și dragoste de oameni.

Cronica literară

Ion Horea: „Bătaia cu aur”

În primele sale volume Ion Horea glorifica un univers prietenos și imbelșugat. Poetul înregistra meticolos trecerea anotimpurilor și urmarea în detaliu calendarul muncilor agricole. Enumerarea roadelor pământului îi provoca delicii. Pretutindeni în poezia sa te întinșau numai decoruri paradisiace, contemplate în elax de poet. Acesta ni se înfașă împăcat cu toate rosturile firii pe care le celebra în versuri melodioase. Dar iată că în **Măslinul lui Platon** și mai ales în recentul lui volum **Bătaia cu aur** (Ed. „Dacia”, 1979) nu mai înținem aceeași atitudine extatică. Versul devine grav și comunică experiențe dramatice. Cu toate că sint înfașate aceleași locuri pacea lor este acum tulburată. Lumea tandră de odinioară este substituită de o alta, bintuită de neliniște. Cartea e o încercare de a salva prin artă valorile iubite mai înainte. Dar favoarea de a le reintinși îi este acordată rar poetului. Sub presiunea istoriei ele se modifică, se năruie, dispar.

Bătaia cu aur istorisește pasionant zbuciumul unui om smuls dintr-o ambiția incântătoare de ororile civilizației moderne. Aceasta este descrisă deoseori în tablouri halucinante: „Orașe atomice”, „adăposturi atomice”, „cup-toare atomice”, „păsări cu cioc de fier care lasă o bombă clasică”, raze de lasere, sateliți care se înghit unii pe alții, bacterii care transmit boli de la o țară la alta. Iată imaginea de coșmar a unui război modern: „de războiul undelar ați auzit? să vedeți / ca dintr-un fel de tunuri mute / se trage cu o undă pe care simțul nostru n-o sesizează / dar care rupe organele interne / o armată întregă se pomenește lovită de ceva necunoscut / căzută la pământ / ori o populație după cum e cazul / apoi armata străină vine și îngroapă / și așa mai departe...” (La Comana sub nuc). Poetul rememorează anii copilăriei pentru a uita de un „veac de silă și de teamă”. Într-un cadru geografic precis delimitat pe hartă se desfășoară o suită de întâmplări importante doar pentru acel țărîm unde nu se petrece de fapt nimic extraordinar. **Pe Ulița Mare sau Întimplarea cu stupul** sint două minunate poeme despre inocență, despre existența unor oameni într-o deplină nepăsare față de tot ceea ce se întâmplă dincolo de fruntariile satului lor. Copii înarmați „cu bite de floarea soarelui” se luptă în inchipuire cu turcii iar furtul unui stup capătă proporții cosmice în acest context lipsit de evenimente. Dar „Toate astea s-au isprăvit peste trei zile, / cînd pe dealuri s-a auzit uruit de șenile” și timpul poveștilor se sfîrșește. Iluzia în care viețuia acea colectivitate se destramă. Peisajul familiar de altădată devine ostil și pare măcinat de boală. Istoria își face apariția triumfală în mijlocul unei comunități nepregătite pentru o ciocnire atît de brutală și îi distruge rînduielele statornicite de veacuri. O altă soluție pe care o încearcă poetul pentru a uita vitregiile secolului este revenirea pe meleagurile natale. Însă descinderea sa aici este aceea a unui vizitator care pășește cu venerație printr-un muzeu colindat de multe ori. El recunoaște obiectele, ființele din jurul său. Cu toate acestea, dacă mai înainte el le zărea cu bucurie și se simțea profund atașat de ele, acum privirea lor îi provoacă nostalgia după o vîrstă pentru totdeauna apusă. Accesul în acest spațiu privilegiat îi este de fapt refuzat. După cum nici periplul prin teritorii îndepărtate nu îi aduce împăcarea rîvnită, **Umblî prin lume** este un poem despre eșecul unei astfel de tentative. Iar dragostea nu poate fi nici ea un refugiu sigur. Iubirea poate fi doar invocată, aparținînd de asemenea trecutului. Poetului îi rămîne doar să constate într-o „elegie precară” că: „Ne-a mai rămas doar o tremle / Din drumul care ne-a fost dat, / Supuși acelei ore prime / Și semnului neașteptat, / Pin-la vestirile subline / Cînd umbre vor cădea-n obline / Peste-un țărîm înfiorat”. Asumarea cu luciditate a istoriei țării sale (**Legarea**) și a celei a planetei întregi (**Mai departe**) reprezintă unica șansă de împlinire: „să lăsăm joaca romantică / de-a sufletul și de-a plictiseala...” Poetul își afirmă neconvențional increderea în puterea omului de a supraviețui oricărui încercări nu prin abdicare ci prin luptă.

Bătaia cu aur este o carte construită savant, în care, desigur, fiecare poem poate fi citit și separat, însă își luminează mai bine sensurile atunci cînd îi descoperi rostul în eșafodajul volumului. Lectura sa seamănă cu o călătorie prin ținuturi fabuloase în care la orice pas te așteaptă surprize. Tablouri pline de farmec sau alte înfricoșătoare se succed după o riguroasă selecție întreprinsă de autorul dornic să nu-și plictisească nici o clipă cititorii. El li se adresează pe un ton familiar într-un limbaj lesne accesibil și totodată plin de sensibilitate.

Bătaia cu aur este o realizare de preț a liricii noastre contemporane.

GEORGE ARION ■

Iubirea de frumos

Originile Romei

Umblă prin Bucureștiul inimii noastre în aceste zile de iarnă pe sfîrșite, citeva zeci de ulcioare cu oseminte și cenușa de sub Roma strămoșilor noștri, din Roma cea sătească și păstorească, Roma sat cînd pe cele șapte coline, pe ulițe descurte singera plugul de lemn și lancea oșteanului cu coif de bronz, Roma cea de dedesubt, din străfunduri, peste care s-a așternut valul elin și oriental al sanctuarelor clasice odată cu venirea lui Eneas și peste care odată cu apariția catacombelor s-a așternut basilica evului mediu pînă în zilele noastre. Roma olarilor desăvîrșiți, Roma de lut ars. Roma care-și încropea casele și idolii, oalele de fiert hrana ca și cupele pentru vin din coaja arsă a pămîntului.

S-ar putea vorbi mult despre olăritul strămoșilor noștri carpațici față de cel al latinilor. Poate că la aceste cuptoare de copt oalele, de trecut lutul prin foc devenind astfel potir și copirșeu, sanctuar și opaif am schimbat noi geții, întiile vorbe cu romanii. Este de asemeni uimitoare asemănarea caselor noastre cu aceste columbarii de pe colinele Romei, în care viețuiau țărani latini. Apoi casa celor vii este preluată în miniatură sub pămînt pentru a străjui osemintele celor duși; cimitirul este totuna cu satul care ia astfel proporții cosmice.

O mie de ani de olărit stă sub Roma cezarilor, o mie de ani de civilizație țărănească pînă ce dintre acești țărani vor pleca constructorii drumurilor romane și ai apeductelor purtătoare de civilizație peste pădurile și mlaștinile Europei, cu versurile lui Virgiliu în străinți întru civilizarea lumii de-acum două mii de ani. Se cuvîne să treacă prin fața ochilor noștri, ai tuturor, aceste comori ale strămoșilor noștri înainte de a lua drumul spre Roma acasă.

IOAN ALEXANDRU ■

Florin Paul, un nume pentru viitor

Nu îndeajuns de cunoscut publicului nostru meloman, Florin Paul — originar din Lugoj, leagăn al unor talente în muzică — student în anul II la Conservatorul „Ciprian Porumbescu” din București, deține — la cei 21 de ani ai săi — un palmares de premii internaționale. Ultimul și cel mai important — **Marele premiu Paganini** — l-a obținut la sfîrșitul anului trecut, la Concursul internațional „Nicolò Paganini” de la Genova. În confruntarea cu tinerii violoniști din Franța, Spania, Italia, U.R.S.S., Elveția, Polonia, Ungaria, Japonia, Florin Paul s-a detașat prin precizia execuției unor piese de maximă dificultate: **Concertul nr. 1** și două **Capricii** de Paganini. Presa italiană, relatînd despre evoluția concurenților semnală că tehnica violonistului român, tonul său ferm, persuasiv, fluiditatea, precizia timpului sint probele unei „strălucite virtuozități”.

Sobru și detașat de propriile-i succese, Florin Paul le enumeră cu parcimonie. „Un premiu este un preluđu după care de-abia urmează opera. Un premiu este întotdeauna prima și nu ultima filă a unei cărți...” Transpare în acest mod de a privi lucrurile ambiția. Ambiția — după cum mi-o mărturisea el însuși — de a ataca un repertoriu mare, cu o întinsă varietate stilistică: piese pentru vioară solo — cele șase sonate de Bach, ciclul de șase sonate de Ysaye, sonate de Bartok; sonate pentru pian și vioară de Beethoven, Mozart, Brahms, Prokofiev, lucrări de virtuozitate de Saint Saëns, Paganini, Sibelius, Mendelssohn Bartholdy, Wieniawski, Sarasate, Hacıaturian etc.

În 1974, la Tabăra Interlochen pentru

tinerii muzicieni din S.U.A. statul Michigan, la numai 15 ani, Florin Paul interpreta **Concertul nr. 3** (partea a III-a) de Saint Saëns. Concertul a fost înregistrat pe un disc din seria **Cei mai buni violoniști din Tabăra Interlochen**, disc pe care apăreau și numele Lilianei Ciulei și al Mihăilei Martin.

În 1977 obține primul premiu însemnat — Premiul II (premiul I nu s-a acordat) și Premiul prințului Rainier de Monaco pentru cea mai bună interpretare a unei piese contemporane la Concursul internațional „Marguerite Long — Jacques Thibaud” — Paris. În același an, la Poznan, i se înmîna Premiul pentru cea mai bună interpretare a **Polonezei** de Wieniawski. Încă elev, în mai 1977, Florin Paul participă la cursul anual de specializare de la Glasgow unde îi are profesori pe Michèle Auclair (Franța) și Yrak Neaman (Anglia); iar ca laureat al concursului „Jacques Thibaud” ia parte la cursurile de vară de la Nissa, unde — alături de cei mai buni cursanți — cîntă în Orchestra simfonică a orașului.

Cînd, în urmă cu cîteva luni, pe unul din afișele Filarmonicii „George Enescu”, apărea numele lui Florin Paul, publicul nu avea de unde să știe că pe podiumul Ateneului va evolua un violonist de excepție. Sub bagheta lui Iosif Conta, Florin Paul a interpretat **Concertul pentru vioară și orchestră** de Mozart. Tînărul ne-a convins; sobrietatea și siguranța au lăsat impresia unei profunde maturități artistice.

Recent, Florin Paul s-a întors dintr-un turneu în Italia unde a susținut, ca laureat al concursului Paganini, un recital la Rimini și două concerte la Genova. Îl așteptăm și noi în sălile noastre de concert, în emisiunile radio și tele, ca pe un artist, care, prin vigoarea și prospețimea sa, îmbogățește încă de pe acum peisajul vieții noastre muzicale.

ALINA POPOVICI ■

CAP LIMPEDE

CARTE

Foarte inspirată s-a arătat a fi inițierea colecției „Pe urmele lui...” (Editura Sport-Turism), colecție ce reconstituie drumurile și evocă locurile legate de viața și activitatea unor personalități din istoria și cultura românească. Debutînd cu o vastă și documentată incursiune „Pe urmele lui Mihai Eminescu”, urmată de o alta ce-l are ca erou pe Mihail Kogălniceanu (Augustin Z.N. Pop fiind autorul ambelor cărți), colecția și-a propus să continue cu evocarea lui Vlad Țepeș, Brăncuși, Anton Pann, Veronica Micle, George Enescu ș.a. Recent, Ioa Dianu adaugă numele unei personalități românești ce s-a impus prin pitorescul și originalitatea drumurilor sale, prin

interesul ce l-a purtat față de latinitate, în general, și față de latinitatea românilor, în special, precum și printr-o activitate de apostol al cărții și al cauzei transilvănenilor aflați sub Imperiul austro-ungar. Volumul „Pe urmele lui Badea Cârțan”, după titlu, ar putea sugera o monografie. Lectura cărții oferă însă satisfacția contactului cu o reflectare literară a existenței ciobanului cărturar, situat de Ion Dianu printre iluminisții epocii: făgărășeanul Gheorghe Cârțan, cel pe care Nicolae Iorga l-a numit un „fanatic al cărții”.

Cartea lui Ion Dianu este prea sentimentală ca să se poată numi „incursiune științifică” și conține prea multe teme iuri documentare ca să se numească „viață romanțată”. Meritul autorului rezidă în capacitatea de a menține un echilibru

între document și transfigurarea literară a episoadelor de viață ardentă trăită de Cârțan.

Despre Cârțan s-a mai scris, dar ultima carte pe care i-o dedică Ion Dianu pare a fi cea mai completă din toate cele apărute pînă acum. Autorul este tot timpul pe urmele lui, la paginile biografilor lui Cârțan, Dianu adaugă și citeva „noutăți”, rod al unor cercetări personale: legăturile cu socialistii vremii, depozitele clandestine de cărți din munți și din Cîrțișoara, nume de oameni de seamă cu care și-a împletit cărturarul activitatea. Cartea reușește să-și definească eroul pe fundalul unei eroice istorii a supraviețuirii transilvănene, pe care Badea Cârțan se profilează ca o însemnată și originală personalitate.

ALECU POPOVICI ■

TEATRU

Așadar, **Opinia publică** a lui Baranga, după foarte mulți ani de la premieră, a urcat din nou pe scenă. De data asta în interpretarea colectivului Teatrului Giulești. Cînd am pătruns în sala Majestic am fost tentat să compar spectacolul cu cel văzut în urmă cu ani, din dorința — firească — de a vedea cum a fost și cum este azi înțeleasă piesa. La sfîrșitul spectacolului reținînd: noua generație nu cunoaște comedia, deși ar fi bine să o cunoască, pentru că multe din tările urmărite de autor mai supraviețuiesc.

Regizoarea Geta Vlad, socotînd că ideea de bază a piesei este demascarea oamenilor fără șa și spinării, și-a condus cu profesionalism distribuția spre buna de-

finire a ideii. În rolul directorului de ziar Cristoiu l-am regăsit pe Ștefan Mihăilescu-Brăila, într-o dispoziție de joc de zile mari. Rolul și l-a interpretat cu atita firească, cu atita naturalețe și cu atita nuanțare încît simțeam tentați a crede că mai mult a trăit rolul decît l-a jucat. Dificila partitură a lui Chitlaru i-a revenit lui Sebastian Paganini, care prin jocul său ne-a convins că acest rol este una din marile lui realizări.

Cînd Baranga a scris piesa, a gîndit o singură interpretă pentru cele trei eroine. Regizoarea spectacolului giuleștean însă a împărțit rolurile: Otilia lui Jeanine Stavarache, crescătorea de biblică — Rozina Cambos și Niculina Gologan — Rodica Mandache, iar imixtiunea textului dramatic reușindu-i perfect. Bănuim că J. Stavarache și-ar fi dorit in-

tergul rol. Actrița nu are motive să se necăjească, pentru că și aici, ca și la Teatrul de copii și tineret, se dovedește a fi aceeași actriță plină de farmec și talent. Rozina Cambos a fost de un firesc uluitor iar Rodica Mandache are o apariție agreabilă, conțurînd cu talent personalul său.

Mihail Stan, actor talentat și, mai ales, îndrăgostit de meserie, ne-a arătat, și de astă dată, ce înseamnă pasiune și talent. Semnalăm și intervențiile sonore ale lui Mircea Dumitru, care, prin talentul rostirii, adaugă un plus de tensiune atît pe scenă, cit și în sală.

Vasile Ichim, mai puțin folosit ca actor, interpretează rolul secretarului responsabil de redacție, rol precis conturat de autor, dar care în spectacol rămîne palid. În plus, Daniela Codarcea l-a îmbrăcat nepotrivit și sărăcăcios.

Mult e dulce

La, la, la, la, la

Melodia din titlul de mai sus a primit Marele premiu al Festivalului muzicii ușoare de la Mamaia, în toți anii. Fapt care dovedește din plin că silabele sînt nemuritoare și numai alăturarea lor te poate pierde, scoate din minti sau rătați.

Muzica ușoară e o pîedică de nebiruit și-ar fi o prostie s-o fac pe traficantul de ipocrizii și să spun că nu-mi place. Că-mi jefuiește timpul, că înțeleg să-mi scald sufletul numai în albastrul fabulos al Mediteranei. Mă supăr și mă răzvrătesc cînd văd însă că muzica ușoară completează cu tot felul de aventurieri mediocri la pedepsirea limbii române, cu călăreții desertului lipsiți (aproape în totalitatea lor) de identitate și cultură, cu textierii, vreau să zic. Alienarea limbii prin debarcarea veselă a atîtor valuri de șmecheri pe platourile televiziunii sau în studiourile radio-difuziunii nu se mai face de mult în secret, ba, dimpotrivă, e organizată riguros, fiindcă secerișul e bogat. Știu că odinioară funcționa o comisie de aprobarea textelor, dacă n-a murit, atunci ea s-a schimbat din procuror în rege al sprîturilor. Căci altfel cum să-mi explic avalanșa de peltici care, pricepindu-se să colporteze trei cuvinte, încearcă și izbutese să-și strecoare gândul ciung în arterele unei limbi nobile. Omul, mai cu seamă cel tînar, furat de ninsora unei melodii înspirate sau de ritmul ei în acord cu pulsația modernă, murmură, îngînă cuvintele, fără să-și dea seama că sună fals, că sînt goale de schimbul doi sau că exprimă o prostie arogantă.

Deschid aparatul de radio, nu mai departe de ieri dimineață, și aud o fetiță leșinînd pe gardul cu sulcină și rozmarin, arsă de

... roua caldă
din zori
de pe flori...

Nu e nevoie să te fi născut la țară și să fi umblat dimineața cu picioarele goale prin iarba ațîrînd de rouă ca să știi că chiar și-n iulie, în zori, te strînge puțin la spî-nare răcoarea.

După părerea mea, cei mai periculoși, adică cei ce-au schimbat, uneori, televiziunea în șușanea și melodia preferată sau curierul melodiilor într-un blestem sînt agenții dubli: compozitori-textier, uneori chiar agenți tripli. Zice unul dintre ei (și nimeni nu-i pune palma pe gură):

... așa e viața,
are și ușor și greu,
așa e viața.

Sigur că are, dar nu în tiparul limbii române, la, la, la și iar la, la, la. Îngrozit de această timpenie lansată cu buzele pline de muște prețioase, sar din banca mea și întreb:

Măi, aceștia care rimaiți
ouă
cu bouă,
și vă opăriți picioarele în
rouă,
cu cine dați pe
din două
cînd vă plouă?
Isprăviți, vă zic
vouă,
atunci cînd ieșiți pe
platouă,
să mai stîlciți limba română,
că ne vine, nu știu cum,
să vă luăm la palme,
perechi: 9...
La, la, la, la.

FANUS NEAGU ■

Doi poeți din Argeș

Cu un debut editorial („Subțire trece”) girat de generoasa peniță a lui Nichita Stănescu, tînarul poet Ion Popa Argeșanu, cunoscut nouă și ca autor a două plachete publicate în fosta Bibliotecă de poezie a revistei „Argeș”, a apărut de curînd în vitrinele librăriilor cu o carte ce-i poate confirma harul: „Zăpada umbrelor”.

Argeșanu cultivă manifest o lirică a tonurilor discrete, el se rostește cu o anumită moliciune a gesturilor; cuvintele de care se servește sînt și ele impregnate cu sunete și culori de certă muzicalitate. Un aer de cumințenie și precece înțelegție învăluie imagini ce nu se propun zgomotos atenției noastre ce nu se insinuează delicat în suflet. Cînd își îngăduie derogări de la acest concept poetic, Argeșanu devine un lesnicuine prada unui retorism din care nu-l salvează nici stăruitoarele lunecări de cască ale metaforei sale, nici ostentația melodicității. Dar poetul pare pe deplin conștient de capcanele în care gestulații străine de temperamentul său îl pot atrage și se rostește cu precădere numai atunci cînd, evident, are ceva de spus și are de spus în maniera ce-i convine și a cărei eficacitate a ajuns s-o poată proba.

Autorul „Zăpezilor” descinde cu evidență din Argeșul cu memoria bîntuie de nălu-cile unor frumoase Vechimi, el ne apropie lumea miturilor cu mereu mai insolite chei de descifrare și — poet cultivînd graциul și ceremoniosul — nu pierde prilejul de a executa splendide stampe de epocă invocînd și evocînd vitralurile ce vor fi cules umbra domnițelor de odinioară: „Pe tîmpla țării urcă domnițele zăpezii / Și aurul semînței cîmpia o cuprinde / Brîncove-nești legende își apără Hurezii / Iar lîngă Argeș, Doamna, lumina o aprinde...” Remintindu-ne de Pillat ori de Argezi al „Cuvîntelor potrivite”, poetul din Argeș are voluptatea descripției pline cu farmec și ingenuitate: „Înjunghiat văzduhul în frunte se așează / Și-n struguri sună mus-

tul sub soarele tîrziu / Pe culmile brumate cromatica amiază / Mocnește ispitire pe-o gură de rachiu”.

„Zăpada umbrelor” ne familiarizează cu un poet ce nu pare impresionat de primejdiile ce pot amenința o scriitură cu molcomă curgere.

Îl vom urmări pe Ion Popa Argeșanu în viitoarele sale cărți cu convingerea că numele ce-l așază pe coperta lor primă e al unui poet adevărat.

Tîrziu (niciodată prea tîrziu pentru poezie) se produce debutul Anei Frănculescu, autoare a cărții „Ochi de lumină”, pe care imi îngădui să o salut cu credința că voi stîrni curiozitatea și altor lectori (mai avizați desigur) în stare să-i remarcă produsele de început. Și nu tocmai de început fiindcă autoarea — pictoriță de har — pare a avea o mai îndelungată practică a versului. Intîrziindu-și apariția, modestia i-o jucat teribila festă de a-i aduce încercările în litera de plumb marcate de o prea mare timiditate. Un „ochi” deprins să aleagă dintre stihuri pe cele capabile să reprezinte cel mai exact o sensibilitate aflată cu evidență în teritoriile poeziei poate să compună un „portret” al cărții doar din citeva simple extracții: „Am uitat tot / afară de bătăile inimii” sau „Se strecoară-n gîndul meu / lumina / ca într-un adăpost / pînă la glezne infipt în pămînt. / Gîndul meu înfrunzește / nesurpat de vînt” sau „La marginea vîntului / casa nu are ferestre. / String umbrele și aștept putrezirea stelelor”.

Poeziile sînt cu ostentație scurte și capacitatea lor de a sugera infinit mai mult decît par a spune ne îndreptățește să așteptăm ca în volumele viitoare poeta să dea viață unor mai ambițioase proiecte literare cărora „Ochi de lumină” le sînt o schiță plină de bune prevestiri.

GHEORGHE TOMOZEI ■

CAP LIMPEDE

Opinia publică este un spectacol unde se ride în hohote. Opinia publică primește aplauze la scenă deschisă. Totul confirmă, încă o dată, că textul lui Baranga mentine interesul, păstrîndu-și incisivitatea.

DAN B. ■

MUZICA

● Tarina, formație profesionistă a Consiliului județean al sindicatelor, a prezentat recent publicului din Alba Iulia un spectacol-concert de un real interes. Ca pe Mureș pe la noi, în textura căruia regăsim cîteva talente consacrate în acest colț de țară: solistul vocal Nicolae Stănilă, solistii instrumentiști Tiberiu Gheza și Alexandru Borca, formația de dansuri îndrumată de profesorii Gheorghe și Lucreția Cărpinișan. Opinia publi-

că locală consideră însă că limita superioară a posibilităților de care dispun interpreții Tarinei nu a fost încă atînsă și faptul se datorește, credem noi, în primul rînd obiceiului nefast de a considera îndrumarea o chestiune de ultimă instanță. Avansată în ultima clipă, de regulă cu prilejul avanspremierelor, sugestiile forurilor și persoanelor competente nu mai sînt în măsură să salveze ceea ce ar fi de salvat. Dincolo de această sumară considerație, recentul spectacol-concert al formației Tarina își înscrie succesul în nota cu care și-a obișnuit spectatorii. Dacă unii dintre ei vor mai mult, e treaba lor. Dacă atît poate Tarina, e altă treabă. Și ar mai fi de spus că la conturarea acestui succes și-au adus contribuția substanțială un număr apreciabil de artiști amatori din cuprinsul județului Alba, cu indiscutabil folos și pen-

tru ei și pentru profesioniștii care le-au acceptat compania. Oricum, după spectacolul la care ne referim, este limpede că Tarina tinde să devină o formație reprezentativă pentru aceste meleaguri, și forurile de resort sînt datorate să încurajeze tocmai această tendință.

P. MIHAI ■

Frații Ionel și Gheorghe Pașca, taragotiști vestiți în județul Alba

Dreptul la replică

În chip de răspuns, s-ar zice, la articolul meu Un orator printre pictori, apărut în revista „Flacăra”, „România literară”, săptămînal al Uniunii scriitorilor, din 7 februarie, „publică gîndurile” unuia dintre cei 6 vicepreședinți ai U.A.P., Ion Pacea, sub dușosul titlu, PRIMIM. Eu atrăgeam atenția în articol cu exemple — ce se pot înmulți oricînd — asupra puținătății „operei” critice a lui Dan Hăulică, în toate sensurile. Sosește însă o replică, antrenînd lîngă semnătura și o funcție obștească în U.A.P., merită să spulbere rîndurile mele.

Notița pe care am citit-o, așa cum lesne poate observa pînă și un copil, nu are nici o legătură cu ceea ce am scris. Eu evidenciam, de pildă, faptul că D.H. a primit în 1971 Marele premiu al U.A.P. pentru activitate orală și nu pentru o operă iar tovarășul vicepreședinte contrargumentează astfel: „Dan Hăulică a apărut (bine spus, a apărut) în urmă cu 20 de ani în viața Uniunii noastre cu pasiunea și competența ce-l caracterizează”. Eu subliniam cu fapte, cu date concrete, ațutudinea labilă și fără echivoc oportunistă a lui D.H. în critică, iar Ion Pacea scandează: „...a limpezit locul unde urma să se înceapă lupta cavalerescă pentru reșterea valorilor artei noastre pe crîșterile firești”. Unde și cînd s-a întimplat gloriosul, nemaipomenitul turnir al lui D.H., rămîne doar să ne imaginăm. Mai departe. Eu vorbeam exclusiv de activitatea lui D.H., iar Ion Pacea introduce în discuție numele regretaților Argintescu-Amza, Comarnescu, Schileru, și alături de ei, pe cele ale lui „Frunzeții, Dan Grigorescu, Mîndrescu ș.a.” De ce?

Eu evocam gramatica mai aparte a lui D.H., dar tovarășul vicepreședinte mă contrazice: „...a contribuit la afirmarea generației noastre, care acum are peste 50 de ani...” Eu scriam despre simpatia lui D.H. față de estetica lăzilor de gunoi și față de fenomenul „precipitări în tranzitoriu a diverselor forme de artă”, făcînd „ca totul să ajungă mai repede sau mai tîrziu la o gigantică pubelă”, și mai scriam despre paradoxala constatare a criticului că „această amenințare nu poate împiedica elanul creator al artiștilor care avansează, încercînd chiar să anexeze impuritatea, ceea ce s-ar numi prostul gust, kitsch-ul, într-un fel de mișcare vitală, în care e loc și pentru cele mai sublimite reverii”. Ion Pacea interpretează astfel cele spuse de mine (adică de critic): D.H. ajutat de alți cîțiva confrăți a făcut să fie „readuse adevăratele criterii în viața noastră culturală și impulsională a creatorilor spre o artă de calitate, o artă legată de tradiție, dar și pe măsura timpului nostru”.

Eu m-am arătat surprins că într-o cronică a lui D.H. la o expoziție de rochii și șaluri sînt citați Barthes, Andy Warhol, Domiguez, Breton, Eluard, Dalí, Max Bill, Mondrian, Leonardo da Vinci, Baudelaire, Mallarmé, Balzac, Carol Quintal, Derain, Vlaminck și Apollinaire, dar Ion Pacea mă liniștește: „Dan Hăulică militează pentru înțretinerea unui climat de înaltă profesionalitate”.

Așa cum se poate constata, semnătura lui Ion Pacea de sub notița cu pricina întrefine orice, numai un dialog, nu. Încerc chiar sentimentul că rîndurile sale (aducînd parca o convențională recomandare pentru intrarea în secția de critică a U.A.P.) puteau fi scrise înainte de a mă fi citit. Oricînd ar fi ajuns Ion Pacea la concluzia că D.H. poate „să deslușească principalele tendințe” din arta noastră, rămîneau tot la părerea că poate să deslușească numai o personalitate artistică de altă. „Nu-l poți confunda pe Lucian Grigorescu, de exemplu, cu Dumitru Ghiață, pe Henri Catargi cu Alexandru Ciucurencu, pe Corneliu Baba cu Ștefan Szönyi”, — scrie D.H. în volumul „Critică și cultură”. E poate una din puținele interpretări ale lui D.H. pe care n-o putem combate. Să medităm îndelung asupra ei și să ne minunăm. Aflăm cu stupeoare că datorită lui D. Hăulică „au fost readuși în conștiința publicului numeroși maestri ai artei noastre (...) Brăncuși, Anghel, Ghiață, Lucian Grigorescu, H.H. Catargi, Tucelescu, Ciucurencu și alții”. Și alții! Ca și cum lista de mai înainte nu ar fi de ajuns (dacă ar fi adevărată!) ca să confere nemurirea nu unuia singur ci la vreo trei D.H.! Dar să luăm doar două exemple: în 1935, cînd în „Cuvîntul liber” apărea prima cronică foarte elogioasă la prima expoziție a lui Ciucurencu, D. H. abia dacă se dezvăța de sușetă. În 1938, cînd G. Oprescu scria despre Ciucurencu, D. H. abia se pregătea să înfrunte vijelia claselor primare. În 1948, cînd întreaga presă nu-și preocupă admirația pentru Ana Ipătescu de Ciucurencu, D. H. mai avea doi ani pînă să urmeze cursurile unei școli de literatură. Și așa mai departe. Prestigioși critici au scris numeroase articole (cite 8-10 fiecare) despre Gheorghe Anghel, artist semnalat elogios încă de prin 1939; Petru Comarnescu i-a consacrat o monografie, în vreme ce D.H. a compus în 1966 o cronică-ță la marea retrospectivă a acestuia organizată la Sala Dalles, și tot în 1966 un necrolog (!). Cuvîntul readus, pe care îl folosește Ion Pacea nu este un abuz în această situație, o enormitate care ne împinge fie pe terenul umorului absurd, fie pe terenul supranaturalului?

Ion Pacea vorbea de „procedul penibil” al răscolirii cărților și revistelor, de fapt al răscolirii istoriei în căutarea adevărului

Statuia de zer

și amendarea mistificărilor. Nimeni nu poate asista pasiv la denaturarea realității. Nimeni nu-și poate anula sau renega trecutul, fără a nu manifesta serioase derelictări de ordin moral în comportament, cu atît mai puțin arta, care-și extrage din el, din trecut, însăși gloria. Nu-l putem emura pe Ion Pacea ideea că istoria artei uzează și de acest „procedu penibil” în scopul cernerii și evidențierii valorilor? Cine o hrăni atunci „confuzii nedorite”? A cita din producția unui critic este o calomnie? Dacă da, atunci D.H. se autocalomniază.

Notița lui I. Pacea aruncă și citeva reproșuri directe, legate strict de cuvintele mele și de persoana mea. Să vedem despre ce e vorba, pe scurt. Sînt blamat pentru că am scris: „Voi spune eu ceea ce breasla noastră știe”. Dar eu am spus atît cît am spus și nimic mai mult. Am spus că în lipsa intervenției unui critic de artă voi relata eu o serie de date de notorietate publică, privind activitatea critică a lui D.H. Nicăieri din articolul meu nu reiese că mi-aș fi asumat mandatul unui „purtător de cuvînt” al breslei. De ce sînt răstălmăcit atunci? Ion Pacea mai insinuează că „citindu-l printre artiștii față de care D.H. a avut cîndva și rezerve, aș urmări să mi-l fac aliat. Eroare. L-am citat, cum am citat atîtea alte nume, răsfoind o carte, și mi l-am făcut aliat personal în aceeași măsură în care mi l-am făcut, de pildă, pe Lucio Fontana. D.H. apropiindu-se intim, foarte intim de paleta lui Ion Pacea observa, printre altele, că la el „negrul devine inert”, „tonurile sînt surde”, „pămîntoase”, „fără vibrație”. Poate că într-o anumită perioadă paleta lui Ion Pacea a trecut printr-o criză pe care eu, sincer să fiu, n-am simțit-o. Dar pentru asta nu pot fi învinuit nici de „rea credință”, cum sînt învinuit, și nici că aș ține morțiș să mi-l fac aliat.

Vina mea, dacă înțeleg bine, este aceea de a fi îndrăznit să gîndesc, să înțeleg ceea ce văd și citesc. Dacă lucrurile n-ar sta așa, nu mi s-ar fi aplicat, poate în lipsă de argumente, incalificabilul epitet: hienă (exact cum citiți, h-i-e-n-ă, adică, în accepțiunea dicționarului, „mamifer carnivor care trăiește în Africa și Asia și se hrănește în special cu cadavre”). Am citit cuvîntul, și nici acum, mărturisesc, nu mi-l pot imagina pe tovarășul vicepreședinte, om echilibrat după cîte îl știam, în biroul său, în fața foii albe de hîrtie, caligrafînd atent cele cinci litere nefericite, încredințate apoi cu seninătate tiparului. Ion Pacea atrăgea atenția de la bun început că intervenția sa se dorește „o platouă a noastră, a artiștilor plastici” împotriva opiniilor mele. Ion Pacea, care întărește „platouă”, de forță iaurtului îndoit cu zer și de grosimea foii de plăcintă, cu atribuțiile funcției sale obștești, lasă cititorul să înțeleagă că ieșirea sa are adevăratele condeie U.A.P. și chiar a întregii bresle. O fi adevărat? Ion Pacea — care datorează acum mai mult scuze propriei conștiințe decît mie — sugerează în chip greșit că astfel de procedee violente, neculturale, ca să fiu blînd, că astfel de relații profund nedemocratice tind să se instaureze în viața Uniunii noastre. Să nu confundăm însă viața și eforturile notabile ale unei bresle cu apucăturile citorva membri ai ei, care, pe drept spunea cineva, nu fac altceva decît să agite sub haina smereniei o aprigă bită elităristă.

Ion Pacea pledează în notița pentru „o critică sinceră”, „constructivă”, „o critică cu rol activ în educarea maselor de cititori, în formarea gîndirii noi, în aplicarea spiritului eticii și echității socialiste”. Am vrea să-l credem, dar nu știm cum, fiindcă nu probează că merită să-l credem. Crezi, și ca miine ajungi hienă, atlas zoologic, dacă nu mai rău...

Ion Pacea, vicepreședintele, n-a vrut să mă citească, ci să mă „citeze”. De aceea, îi și readuc în fața ochilor o afirmație a lui D.H. inserată în articolul meu: „Un grup de japoanezi, urmați de alți spectatori au făcut o experiență: s-au despuinat de haine în curtea cu statui a Muzeului de artă modernă, într-un fel care nu era lubric, dimpotrivă, era un fel de frondă, un fel de protest, în spiritul unei ingenuități vitale și revendicarea era simplă, sîntem într-o bună companie lîngă un tablou de Renoir. Deci, gesturi, dacă vreți de vitalitate, ca aceea se inspiră tot de la muzeu. Nu se poate face această separație, viața de o parte, muzeul de altă parte...” Lui D.H., Ion Pacea îi atribuia parca „întreținerea unui climat de înaltă profesionalitate”, „readucerea adevăratei criterii în viața noastră culturală”, vorbea despre necesitatea unei critici constructive și „marile dorințe de vitalizare ale creației”, despre faptul că de vreo 20 de ani, de cînd a apărut D.H. în viața Uniunii noastre, „știm cine sîntem, ce vrem și spre ce mergem”. Cu riscul de a-l supăra iar pe Ion Pacea și, mai încupe indoiială, pe criticul apărut de el, țin să le comunic și să accentuez că acord semnificatii diametral opuse, noțiunilor de constructiv și de ideal în artă.

După ce termină cu mine, atît de „convîngător” și elevat intelectual, Ion Pacea bate ușurel pe umăr presa și-i dă calificative. Eu sînt pictor. Nu e treaba mea să etichetez profilul presei noastre. Sper însă, din toată inima, că Ion Pacea, unul dintre cei 6 vicepreședinți ai U.A.P., dar tot pictor ca și mine, are justificări serioase în privința termenilor utilizați. Deși nu văd cum se pot justifica termenii ca hienă și scandal.

CONSTANTIN CRĂCIUN ■

Un muzeu în labirint

Aventura unui sălbatec (VI)
Noa-Noa

Gauguin vrea chiar mai mult decît să fie un artist și să creeze. Vrea să mintuie arta de erori. În secret, el vrea să întemeieze o nouă religie estetică. Se duce în Tahiti nu visînd să fie pustnic, ci visînd să fie profet. De aceea nu se mulțumește să stea la Papeete, așezare coruptă de snobismul colonial, și se îndepărtează la patruzeci și cinci de kilometri, să trăiască printre băștinași, „în împărăția ierburilor” și aproape de mare.

Tahitienii din pinzele lui par să-l fi citit pe Rousseau și să-i aplice învățătura. Sint hipnotizați de natura prin care umblă, goi sau sumar îmbrăcați, mișcîndu-se pe un sol ce iubește culoarea și transformă chiar lumina în culoare. Uneori, un Adam tropical înaltă un topor pentru a tăia un cocotier bolnav. Alteori, femeile culeg fructe roșii și flori albe și roșii; aerul e galben sau cerul sau chiar și umbrele; femeile stau tăcute, nemișcate într-o clipă pe care se tem parcă să n-o sfărîme; arborii se supun și ei acestui incendiu parfumat care nu ucide, ci te face să uiți, să te întrebî dacă ai văzut vreodată cerul și altfel decît așa și ai vrea să te scalzi în această clipă ca în propria ta moarte care nu te mai doare... Nu există, de fapt, copaci cu coaja violetă și plaje roz? Ba da, căci Gauguin e hotărît nu să copieze lumea, ci s-o exprime. El renunță la culorile intermediare, suprimă nuanțele și caută tenta pură. Și nu se teme că va fi confruntat. Confruntat cu cine? Cu realitatea? Dar care realitate cînd el vrea să reinnoade firul artei undeva înainte de greci, unde a fost rupt? Pentru el, „barbar” înseamnă altceva decît pentru greci; înseamnă „neperversit”, „inocent”. Și parcă în această natură luxuriantă și însoțită nu există nici un petec de umbră. Femeile stau pe o plajă roz cum ar sta în mijlocul unei iluzii. Alături de fărîm, pete de albastru, portocaliu și alb. Marea. Și deasupra nisipului, frunzișul intens, strălucitor, al unui copac pictat parcă astfel pentru a-i da dreptate lui Cézanne că un kilogram de verde e mai verde decît o jumătate de kilogram. O întrebare plutește în aer, dar, ca de obicei, personajele lui Gauguin nu răspund la întrebări. Sau cel mult răspund „nu știu”.

Dintr-un fruct de mango, dintr-un frunziș roșu și o iarbă galbenă, din albastrul arzător al mării, din florile pe care femeile le strivesc în palme, din coada de pînă a unui copac tropical, reconstituim treptat un paradis strălucitor, enigmatic și indolent, uitînd că Gauguin e un pictor care trăiește, cum s-a spus, din culoare și durere. Soarele curge pe pielea bronzată, ca pe lemnul pirogilor, și iată-ne gata să trecem din istoria artei în istoria iluziilor noastre. Așadar, remediul este o inocență visată, departe de disputele sordide și de toate obtuzitățile? Să fii atît de naiv și atît de puternic încît să rămii senin, orice s-ar întimpla? Să lași ca totul să atîrne de o întrebare al cărei răspuns nu va veni niciodată? Ce va fi peste o clipă, peste o noapte, peste un veac? Pe aceste femei de pe plajă nu le interesează că „azi” va deveni „ieri”. Stau pe nisipul fierbinte și asta le e de ajuns. Din cînd în cînd își udă picioarele în apa sărată a mării, privind imobile vapoarele care lasă pe cerul cald și înmiresmat o diră de fum și de regret ce va rămîne pînă la căderea serii. Noaptea, numai pipetele păsărilor tulbură liniștea. Uneori cite o frunză uscată cade, pictorul o aude, dar foșnetul ei i se pare mai degrabă foșnetul unui spirit. Gauguin înțelege atunci de ce băștinașii pot să rămînă ore întregi, fără a spune un cuvînt, privind cerul cu melancolie.

S-ar zice că vrea să ucidă timpul. Să sfărîme clepsidra. Să se învaluiască într-un timp fără început și fără sfîrșit care se sustrage morții și totodată derizoriului, convins că numai scaldîndu-ne într-un riu incremenit vom putea afla adevărul. Tahitienii lui seamănă cu arborii, cu florile și cu zeii. Ei există parcă după aceleași legi ca și fructele tropicale; nu cunosc tristețea pentru că nu și-au pus probabil nici problema fericirii. În mizeria noastră actuală, îl auzim pe Gauguin, nu există salvare posibilă decît în întoarcerea bine gândită și firească la principii.

„Principii” e, poate, prea mult spus. E mai degrabă o încercare de salvare prin creație. Și cum în artă între durere și orgoliu nu e decît un pas, mi-l imaginez pe Gauguin simțîndu-se în coliba lui ca zeul Mahin care a înălțat în mitologia maori insulele polineziene din adîncurile mării. Ca toți răătăcitorii incurabili, n-a încetat nici el să viseze un loc de unde să nu mai plece nicăieri. Tot căutînd paradize pierdute, nu e de mirare că s-a decis să-și clădească singur unul. Și cînd Strindberg îi refuză prefața la un catalog pentru că nu-i putea iubi arta tahitiană, la chiar tonul unui profet: „Eva concepției dumneavoastră civilizate ne face și ne va face aproape întotdeauna misogini; străvechea Evă care vă înspăimîntă la mine ar putea să vă zimbească într-o zi mai puțin amar”. Un om care spune asta nu se mai împiedică de obiecții. Dacă vrea să picteze copacii în albastru, caili în verde și nisipul violet, nu se sfiește s-o facă. lubește o culoare muzicală și e incredînt că un pictor prost e ca un muzician care cîntă fals. Culoarea sa dă viață lucrurilor și în același timp le digeră, linia sa, șerpuind ca o liană, conturează ființele și în același timp le înălțuie. Beți de parfumurile tropicale, tahitienii par prizonierii enigmei lor. Cit trebuie să suferă un om pentru a-și închipui fericirea astfel? Jean Valjean și-a legat acum lanțul de un stîlp al colibei sale la tropice și s-a hotărît, ca să-și suporte destinul, să se înconjoare de o natură fără probleme, în care totul e ambiguu și indecis ca la începuturi. Și dacă o iluzie nu exclude singurătatea, cel puțin o contestă.

OCTAVIAN PALER ■

Simple note

George Diamandi sau fișă de personaj literar

La sfîrșitul anului 1894, cînd George Diamandi se reîntoarce în țară, cu studiile juridice isprăvite, lăsînd în capitala Franței un drum trasat cu l'Ere Nouvelle — luminoasă amintire a ostelilor și zămisliirii lui — abia împlinise douăzeci și șapte de ani: și, concomitent cu dispariția publicației de la Paris, coincidența a făcut ca la București să ia naștere — mai precis la 2 noiembrie 1894 — sub conducerea lui Ioan Nădejde ziarul „Lumea nouă” subintitulat organ zilnic al social-democrației române, care va apărea în forma asta patru ani încheiați, adică pînă la 17 noiembrie 1898.

O altă etapă stătea să se deshidă. Solicitat de Ioan Nădejde intră la „Lumea nouă” pe postul ce i se oferise de prim-redactor și aici începe să desfășoare campania în favoarea sufragiului universal, cu alte cuvinte, obținerea dreptului de vot pentru toți cetățenii țării și deosebi pentru țărănime, împiedicată să-și exercite actul politic, de a alege și de a fi ales, de reziduurile unei mentalități feudale care au căpătat expresie în retrograda lege electorală, alcătuită pe formula colegiului cenzitar. Și în afara articolelor scrise, ca și a discursurilor rostito în adunările organizate în acest scop de social-democrați, George Diamandi e primul jurnalist care introduce în presa noastră interviul ca gen publicistic.

Succesul profesional — în care aducea, incontestabil, o mare vocație, lingă o altitudine de gândire și creuzetul convingerilor — se pare că a fost enorm la scara timpului; și cei mai mulți dintre aceia cu care George Diamandi dialoga erau partizanii abolirii nedreptei și odioasei legi și pentru introducerea scrutiniului universal. Dar alte forțe și circumstanțe pe care nu le putea nici influența, nici controla și cu atît mai puțin să le înlăture, au frînat și au zădărnicit evoluția după care tinjea, ca ea să se cristalizeze tirziu, cînd el nu mai exista, impusă, ca o revendicare inexorabilă, de solidaritatea ostașilor din tranșeele disperatelor înclăstări și ale suferințelor fără margini, care au dat intrupare României întregite. Și e locul să reamintesc că în cadrul celui de al doilea congres al Partidului Social Democrat s-a adoptat ca punct programatic înlăptuirea **Votului Universal** în urma propunerii scrise — cunoscută în istoria social-democrației române ca „propunerea Morțun-Diamandi” — ratificată de participanți, în unanimitate.

Patru ani au fost absorbiți de prodigioasa activitate gazetărească de la „Lumea nouă”; și cînd în 1899 încep să se manifeste în sinul mișcării socialiste binecunoscutele tendințe de sciziune care au culminat în 1900 cu plecarea „generoșilor”, el îi urmează, nădăjduind că în partidul liberal — singurul partid de guvernămînt alături de cel conservator, care se succedau la cîrma statului — va putea să dea viață, cum au crezut cu toții, idealurilor umanitare și sociale pentru care militaseră cu neobosite ardori. Că încă o iluzie murea, este o altă poveste.

În 1901 „generoșii”, între care și George Diamandi, se aleg ca deputați liberali și se constituiesc în Parlament ca o grupare la aripa stîngă a partidului. Și de acolo a putut să-i riposteze bătrînelui conservator P.P. Carp că „bolerimea a ajuns un cadavru care stă în picioare”.

Tinerii trebuie să știe

Dicționar de lagăr

Angst

Principiul de bază al marelui imperiu hitlerist, compus din **Übermensch**-i și **Untermensch**-i, trebuia să fie **die Angst**, frica, teama, spaima. Scopul urmărit rămînea **die Angst**, teama, neliniștea, groaza.

Hitler nu s-a mulțumit să instăpînească peste tot **die Angst**, frica; a avut pretenții să și teoretizeze necesitatea ei. „Cruzimea impune, — urla el —, oamenii simt nevoia să încerce o teamă salutară.

Hitler ținea mult la lagărele de concentrare pentru că în ele, într-adevăr, **die Angst**, frica, a fost instăpînită total, atocuprinzător. Întra în carnea și oasele deținuți-

re”, că „latifundiile se reazămă pe exploatarea omului și nu pe exploatarea pămîntului”, și, în sfîrșit, că atunci cînd „clasele stăpînitoare devin parazitare nu mai au nici o utilitate socială”.

Drastic și în formă și în fond, impetuos și neînconvoaiabil, George Diamandi a figurat ca deputat în toate legislaturile liberale, dintre 1901 și 1917 inclusiv, făcînd o notă aparte în disputele parlamentare datorită ideilor lui progresiste, care-și trăgeau sevele din doctrina socialistă.

În 1902 George Diamandi își făurește căminul alături de Ștefana Simionescu-Râmniceanu, originară din Focșani, nepoată de vară primară a lui Duiliu Zamfirescu. Din această căsătorie va avea trei copii: două fete care trăiesc, Georgeta și Anca, și un fiu Ion, născut în 1905 și decedat în 1935.

Tinăr încă și nescăzut, aparent, ca energii și dinamism, apar simptomele unei maladii cardiace care din ce în ce se înrăutățesc și-l marcează, obligîndu-l la îngrijiri medicale continue și repetate internări în sanatorii. Și de aici se ivesc dramaticele pagini autobiografice cu titlul **Ne-Om**, pomenite în însemnările noastre precedente și de aici, din aceste izolări, liniștiți și singurațiți impuse, începe să fie subjugat de creația teatrală și să scrie piesele: **Strună Cuceane**, **Tot înainte**, **Una dintr-o mie**, **Bestia**, **Dolorosa** și **Chemarea Codrului**, majoritatea jucate, mi se pare, pe prima noastră scenă, iar **Chemarea Codrului**, care, desigur, e cea mai izbită dintre ele, era prevăzută în repertoriul permanent al Teatrului Național.

Dealtfel, după primul război mondial, cu **Chemarea Codrului** s-au deschis stagiunile Naționalului de la Iași și de Cluj și s-a inaugurat la București noul teatru al Companiei Buleandra.

Revine la luptă și la publicistică, scoțînd timp de doi ani, de la 25 ianuarie 1910 pînă la 1 decembrie 1911, hebdomadular **Revista Democrației Române** unde, în afară de abordarea problemelor politice, sociale, literare și culturale, inaugurează sistemul anchetelor sociologice în comunele rurale. Colecția revistei pe acești doi ani, însumînd peste o mie cinci sute de pagini, cuprinde un extrem de interesant material de istorie politică și socială și de beletristică, sub semnături autorizate. Aici George Diamandi, dincolo de ceea ce iscălea cu numele lui, a mai folosit pseudonimele **G. Despina**, **Ion Marvila** și **Ne-Om** și a făcut să apară la 1911, în editura publicației ce o conducea, volumul poetului, stîns la 26 de ani, **Ion Păun-Pincio**, **Versuri**, **proză**, **scrieri** prefăcut de el. Și nu rezistă ispitei să nu-i redau măcar cîteva cuvinte: „Ades, în redacția ziarului „Lumea nouă”, întilneam pe dușosul Păun, amestec de ironie blîndă și de bunătațe dureroasă, specială parcă românilor de țară. O vorbă în treacăt și o stringere de mină, în care fiecare punea din fugă ce avea mai curat în suflet: crezul — și atît.”

Nici nu știu dacă Pincio era sau nu marxist. Era desigur o inimă și de multe ori aceasta e mai mult decît o declarație de principii.”

În aceeași vreme acționează susținut pentru constituirea „Asociației autorilor dramatici” la noi, fiind unul din ctitorii ei, iar între martie 1914 și august 1915 devine directorul

general al teatrelor și implicit al Naționalului, după ce mai înainte fusese ales președintele „Societății scriitorilor români”. Cînd părăsește conducerea teatrului — pe temeiul unui conflict cu actorii care s-au opus intenției lui de a da pe scena Naționalului în fiecare săptămînă un spectacol de marionete pentru copii, în motivarea demisiei adresată ministrului I.G. Duca, cu care era prieten, va spune că el a înțeles venind în fruntea instituției să **diriguiescă, nu să fie dirigit**.

Las la o parte zbuciumatul timp al neutralității noastre, cînd din capul locului se avîntă cu toate neînduplecările lui, în tabăra partizanilor intrării în război lîngă Franța, Anglia și Rusia, și ajungem în refugiu de la Iași unde, deși parlamentar și bolnav de cord, — și a-mindouă situațiile l-ar fi dispensat de obligațiile militare — cere să fie trimis pe front, făcîndu-și datoria de ostaș cu arma în mină, sub comanda generalului Cottescu și mai apoi sub aceea a colonelului Tiberiu Robescu. Un nou avertisment cardiac duce la evacuarea lui într-un spital din Iași, iar cînd se restabilește întrucîtva își reia locul în Parlament, pentru că în urma unor divergențe programatice și tactice să părăsească pe liberali și împreună cu doctorul N. Lupu, Gr. Iunian și Gr. Trancu-Iași, să întemeieze Partidul Muncii.

Dar boala agravîndu-se, medicii îi sfătuiesc să se ducă în Franța. Era un singur drum, posibil, ocolit și lung: prin Rusia. Poposește la Petrograd, unde, cum am mai spus-o, fratele său Constantin Diamandi, diplomaț de carieră, reprezenta țara noastră în calitate de ministru plenipotențiar; și crizele cardiace întîlnindu-se, necesitînd dese spitalizări, zăbovesc cu mult mai mult decît ar fi voit.

În fine, ocazia i se oferă. De la Arhanghelsk pleacă spre Anglia un vas — după unii numindu-se **Kuřsk**, după alții **Karst** — care transporta trei mii de prizonieri cehi și slovaci proveniți din armata austro-ungară, eliberați din Siberia și care ajunși la destinație s-au acoperit de glorie pe frontul francez; și mai plecau trei sute de instituțioare, guvernante și surori de caritate de la Crucea Roșie a Franței care se găseau în Rusia. Pe vasul acesta s-a imbarcat și George Diamandi. Om de acțiune și de inițiativă în orice situație s-ar fi aflat, organizează o adevărată școală de adulți la bordul vaporului, în grupe de cite zece cehi și slovaci pentru fiecare instituțioare, guvernanta și soră de caritate, ca să-i inițieze în limba franceză.

Navigînd mai mult ziua, de teama submarinelor germane, călătoria pînă la Insulele Féroé a durat douăzeci și șase de zile. Și într-o noapte, pe o dezlănțuire de furtuni cumplite, o alta — și de data asta ultimă — criză de inimă pune capăt vijelioasei și atît de coloratei existențe a lui George Diamandi. Era la 27 octombrie 1917, după ce împlinise 50 de ani; și a doua zi, în dreptul insulei Shetland, într-un sicriu, confecționat la renezeală din tablă, și cu rugăciunile morții întoate de un cor improvizat din aceiași cehi și slovaci, a fost coborît cu scripetele, ca să i se împlinească dorința de mai multe ori exprimată că vrea să-și aibă locul de veci în adîncimile mării. „de unde tot se mai poate întrezări lumina cerului”.

Nu vi se pare, încheind aici, că povestea lui ar putea fi a unui erou de roman? Și nu ne rămîne sentimentul că și viața are fantezia să facă o pasionantă literatură nescrisă pe care trebuie doar să o ascultăm, ca s-o cunoaștem?

L. KALUSTIAN ■

Și totuși, în ciuda prevederilor lui Hitler și Himmler, a întregii haite de S.S.-iști, **die Angst**, frica, cu trecerea anilor, în loc să crească a slăbit. **Häftling**-ii s-au obișnuit cu toate, inclusiv cu moartea.

Nu mai tremura carnea pe ei nici cînd erau chemați în **Bunker** pentru interogatorii, nici cînd se ordona selecționarea, nici cînd priveau căruța în care se stringeau cadavrele de pe platourile dintre barăci. De un singur lucru au continuat să se teamă pînă în clipa eliberării.

Pînă în clipa eliberării, **Häftling**-ii s-au temut teribil să nu uite — în acel lăd al tuturor bestialităților care se chema lagăr de concentrare — că fac parte din specia umană; s-au temut să nu decadă, să nu se degradeze ca oameni.

Capra pe care erau întinși **Häftling**-ii cînd erau biciuiți.

Stîlpul de care erau spînzurați cu minile la spate **Häftling**-ii.

Bloc de tortură.

Închiderea barăcilor.

OLIVER LUSTIG ■
fostul **Häftling** nr. 112398

„Filosofia mi-a dat motive suficiente de mulțumire sufletească”

Acad. D.D. Roșca, n. 1895 la Săliște (Sibiu). Carieră universitară la Cluj. Studii de specialitate la Viena, București și Paris. Doctor în filosofie — Sorbona, 1929. Lucrări mai importante: *Influența lui Hegel asupra lui Taine*, *Insemnări despre Hegel*, *Existența tragică ș.a.* A tradus opere fundamentale ale lui Hegel. Eseuri, linii și figuri, Puncte de sprijin, Oameni și climate. Profesor emerit. În prezent, este profesor consultant la Facultatea de filosofie a Universității din Cluj-Napoca.

...Sala era totdeauna arhiplină. Cursul lui D. D. Roșca era o revelație spirituală, o incitare. De mai bine de un deceniu, departe de ce l-a fost cel mai drag — căderea — la 85 de ani, acad. D. D. Roșca își păstrează tinerețea de odinioară și continuă să fie în plină activitate. M-a primit cu ceva timp în urmă la locuința sa din str. Bolintineanu 23, unde timp de câteva ore am purtat un dialog pe care încerc să-l reproduc cu fidelitate.

Ați consacrat filosofiei 50 de ani. O viață de om. Privind retrospectiv, au fost așa cum i-ați dorit acești ani?

— Cred că da. Au fost tot alți ani de experiență, care mi-au confirmat că am avut în tinerețea mea un deosebit noroc: am reușit să rezist stăruințelor părintelui meu de a face medicină! Dacă ar fi să-mi reîncep viața, aș face același lucru, adică tot filosofie. Mie filosofia mi-a dat motive suficiente de mulțumire sufletească. M-a ajutat să descopăr liniile de orientare, atât de necesare în lumea spiritualului, pe care în ce mă privește n-aș fi putut să le dobândesc niciodată în altă profesie...

Cum ați ajuns la filosofie?
— Oarecum pe nesimțite și în chipul cel mai natural posibil, ca foarte mulți tineri de vîrstă mea de atunci, cînd am citit prima carte de filosofie.

Cînd se întimplă asta?
— Eram în clasa a VI-a de liceu cînd am citit *Sic cogito* a lui Hascdu. Tot pe vremea aceea citeam o carte a lui Ernst Haeckel, „Weltretzel”, care, în naivitatea și ignoranța mea, mi s-a părut că dezleagă într-adevăr toate enigmaticele vieții. Poate prea mult spus „enigmaticele vieții”, dar această problemă a rostului, a valorii vieții mi-a apărut în termeni destul de neliniștitori în momentul cînd mi-am dat seama că-mi pierdusem credința religioasă, care a fost intensă atîta timp cît a durat.

Știu că ați început liceul la Sibiu, ca orice săliștean!

— Da, însă începînd cu clasa a VI-a am trecut la Liceul „Andrei Șaguna” din Brașov. Acolo am întîlnit o altă atmosferă, cu totul diferită de atmosfera care domnea la liceul din Sibiu, liceu de stat, frecventat de elevi români. Aici sistemul de instruire era evasimedieval, de toare.

Prevestea cineva în dv. pe viitorul filosof?

— Asta n-o știu. Mie însumi nu-mi venise în minte pînă atunci ideea să-mi consacru toată viața cercetării filosofice. Dacă ar consulta cineva anuarul din 1914 al Liceului „Șaguna” din Brașov, cînd am trecut bacalaureatul, ar putea constata că eu am indicat acolo ca viitoare profesie **medicina**. Dealtfel, înainte de izbucnirea războiului mă și inscriesem la medicină, fără să fi urmat însă nici un curs.

— Intervenind războiul, am făcut **teologia**, unde am întîlnit jumătate din colegii de liceu. Foarte puțini dintre noi erau cu gânduri serioase să devină preoți. Teologia era un azil de salvare împotriva incorporării. Aici, împreună cu Lucian Blaga, cu care terminasem liceul la Brașov și eram foarte buni prieteni, toată ziua citeam filosofie.

Aș vrea să vă răscolească în continuare amintirile. De data aceasta pe cele ce nu pot fi uitate niciodată: studenția!

— Studenția în filosofie am început-o la Viena, în 1917. Am făcut aici doar trei semestre. După Unire, am trecut la București, unde mi-au fost recunoscute examenele de la Viena, așa că m-am înscris direct în anul III, atunci ultimul de fapt al Facultății de filosofie și litere. Am trecut toate examenele ce mi s-au cerut, afară de examenul de Istoria filosofiei, care era examen capital. Nu pentru că n-aș fi fost în stare să-l trec, ci pentru că profesorul P. P. Negulescu, fiind bolnav, n-a ținut în sesiunea aceea examene și ne-a aminat pe toamnă. Toamna însă eu am plecat la Paris. Asta a fost în 1919, în noiembrie. Doi ani mai tîrziu, în 1921, în sesiunea de examene din iulie, am trecut examenul de licență la Sorbona. Cu licența de stat puteam să mă înscriu la așa-numitul „grand doctorat”, care era numai la Facultatea de litere și pentru care ți se cerea să aduci într-adevăr ceva nou, o contribuție de seamă în cercetarea pe care o faci.

Și dv. ce ați ales?

— La Sorbona, pentru **grand doctorat** se cereau două teze: o teză principală și una secundară. Eu mi-am ales teza care la început purta un titlu mai cuprinzător decît în elaborarea definitivă a lucrării: **Influența hegeliană în Franța**.

Am impresia că era o temă care cerea, mai ales atunci, destul de mult curaj. Existau destui francezi care făceau filosofie.

— Erau, dar nu s-a prezentat nici un francez cu o astfel de temă. Profesorul Levy Bruhl căuta de ani de zile un francez care să facă așa ceva și nu găsisese. Este un adevăr pe care mi l-a spus însuși Levy Bruhl cînd l-am rugat să fie refe-

rent al prezumtivei mele teze. Pînă în final am restrîns subiectul, teza devenind **Influența lui Hegel asupra lui Taine**.

Ce reacții au fost după susținerea tezei?

— Important este că n-a existat nici o reacție nefavorabilă. Imediat după susținerea tezei au scris despre cele două lucrări oameni de mare prestigiu în Franța.

Dar în țară care au fost reacțiile?

— Primul care a scris a fost Lucian Blaga, sub titlul **Hegel și Taine**. După aceea, a scris Octaviu Botez, profesor la Universitatea din Iași. A scris de asemenea și D.I. Suchianu în **Adevărul literar și artistic**. O mare satisfacție a-nsemnat pentru mine și faptul că a scris despre lucrarea mea chiar marele istoric Nicolae Iorga.

Știu că v-a legat o mare prietenie de Mihai Ralea. Dealtfel, biblioteca dv. trădează cum nu se poate mai bine acest lucru...

— A fost cel mai bun prieten al meu, timp de aproape o jumătate de secol. A fost mai bun prieten decît cel mai bun frate, dacă se poate spune așa. A fost pentru mine un al doilea mare noroc al vieții întîlnirea cu Ralea. După moartea lui — am mai spus-o asta, mi se pare Anei Blandiana, într-un interviu — m-am simțit singur. A fost între noi o prietenie care, citeodată, eu însumi mă mir cum a putut exista. Este sigur că eu l-am iubit foarte mult și am admirat marea lui generozitate sufletească. Nici nu se putea să nu fie iubit un spirit atît de generos ca Mihai Ralea! În primii ani de la revenirea mea în țară, el mi-a făcut multe servicii, fără ca eu să pot spune vreodată cuiva că am fost în măsură să-i mulțumesc așa cum se cuvenea. Niciodată!

Din cei 85 de ani, cam cîți v-a răpit Hegel?

— Să socotesc: 4 ani la Paris, unde am pregătit doctoratul, apoi efortul de traducere pe care l-am făcut, poate mai mult de un deceniu. În total, cred că vreo 14-15 ani...

Ați scris mult. Din ce ați scris, ce iubiți mai mult, ce vă reprezintă mai bine?

— Evident, cea în care cred că sînt mai mult eu: **Existența tragică**. Este o carte, sau numai o cîntăciță, meditată însă foarte îndelung. Cîțiva ani!

Și în cît timp scrisă?

— Cam în două luni!

Între scris și munca de la catedră, ce ați iubit mai mult?

— Munca de la catedră...

Cite promoții de studenți ați pregătit?

— Nenumărate. Foarte multe. În orice caz, timp de 37 de ani cînd am ținut cursuri, întîi 5 ani conferențiar și apoi profesor titular, au trecut enorm de mulți studenți prin mina mea. Așa, răspunzînd la prima parte a întrebării, că între curs și scris am îndrăgit mai mult cursul. De ce? Pentru că prin el simțeam că iau contact cu o lume foarte dragă: tineretul! Și nu numai cu studenții înscriși în catalog, dar și cu cei ce veneau în amfiteatru să audieze cursurile mele. Pentru că veneau mulți. La orele mele, amfiteatrul era arhiplin...

O indiscreție: obișnuiați să faceți „catalogul” la orele de curs sau la seminarii?

— Eu n-am făcut niciodată „apelul”! Totdeauna am simțit din partea tinerilor un foarte viu interes pentru ceea ce spuneam, interes trezit probabil și de faptul că eu nu am citit cursurile. Am încercat să nu rup contactul cu sala în timpul expunerilor. Și pot să vă spun că în majoritatea cazurilor am reușit. Și am reușit și datorită faptului că — folosesc aici un cuvînt tare, dar el redă ceea ce vreau să spun și ceea ce nu-i greu de înțeles — eu am trăit cursurile. Uneori, cursul se elabora în parte acolo, la catedră. Mi se întimpla ca un curs, ale cărui idei generale le aveam formulate de acasă, în minte, foarte bine legate după logica mea și foarte clar exprimate, să devină cu totul altceva atunci cînd eram la catedră. Asta se întimpla te miri cînd și cum. Intervenau anumite elemente neprevăzute: fie că un student venea înainte de curs să-mi pună o întrebare, fie că un altul

venea să-mi propună un subiect de tratat la seminar, fie că se întimpla un incident în sală...

Vă pregăteați special pentru cursuri?

— Pot să zic că da. Eu nu redactam însă niciodată textul unei expuneri. Totdeauna am păstrat însă obiceiul de a-mi nota ideile esențiale ale cursului pe o mică foaie de hîrtie, care mă ajuta să nu pierd firul expunerii. Dar acasă, înainte de a face această notiță, mă pregăteam, reluam cursul predat înainte. Mai de mult, cînd nu era introdusă programa analitică la facultățile de filosofie, cum este astăzi, profesorul avea libertatea să facă curs cu temele care-i făceau plăcere. Eu am ținut odinioară un curs despre David Hume o jumătate de an, la fel și despre filosofia lui Descartes. Această metodă am găsit-o foarte bună, deoarece adîncind filosofia unui gânditor, înveți metoda de lucru în filosofie. Pricepi, în sfîrșit, o filosofie așa cum trebuie pricepută. Rămîn anumite capitole netratate în curs? Foarte bine! Acolo trebuie să se arate munca individuală a studentului!

Dintre studenții pe care i-ați avut, de care vă amintiți cu mai multă plăcere?

— De Grigore Popa, de Dumitru Isac, după plecarea mea, șeful catedrei de Istoria filosofiei la Universitatea din Cluj, de Călina Mare, profesor de materialism-dialectic la aceeași universitate, de Dumitru Salade, azi șeful catedrei de Pedagogie-psihologie-metodică, de Dumitru Ghise, profesor și om cu mari responsabilități social-politice, și de foarte mulți alții.

Cum ați primit pensionarea?

— Am suportat-o greu. Nici nu am putut părăsi universitatea imediat în anul pensionării, ci am continuat s-o servesc, gratis, încă un an. Pensionarea mi-a luat ceea ce mi-a plăcut mai mult în profesiunea mea: cursul! Și mi-a lăsat, în noua mea situație de profesor consultant, toate celelalte: ședințe de facultate, de senat, de nu mai știu ce și cite l...

Ce alte preocupări aveți în momentul de față?

— Aș dori să scriu o carte care să dezbată anumite probleme de cultură și care poate va purta titlul **Ce este cultura?**

Care sînt lecturile preferate în prezent?

Etc., etc., etc.

Sorry

„La săditul pomilor din fața blocului xyz, scara b, din microcomplexul A 12 au participat cu mult entuziasm tovarășii Vasile, Gheorghe, Ion etc. care, în afară de asta, au asigurat și vîruiatul cu bîdinele proprii, udatul, împrejmuitul etc”. Iată numai un exemplu banal dintr-o dare de seamă a unui bloc în care, datorită fatidiceii prescurtări, au fost numiți și cei care au sau n-au mai participat și au rămas nenumite faptele pe care le-au mai făcut. Sistemul, pentru că de sistemă este vorba, se întinde, „se ia”, depășind naivul meu exemplu, ajungînd chiar în sferele înalte ale criticii, unde, e drept, s-a impus de multă vreme și expresia atît de cochetă: „mai sînt unii care...”. Enumerăm înonești-popești, dar cînd nu vrem ca în listă să apară vasileștii și dimitreștii, nici la pozitivi nici la negativi, agățăm în coadă prescurtarea. Au apărut chiar inși care și-au făcut din prescurtare o carieră frumoasă, o viață îmbelsugată și o tihnă netulburată. Între ei și Procust nu există deosebiri de caracter, ci de mijloace. El au un pat al cuvintelor pe care le retează la cap și la coadă cu o aceeași lipsă de milă ca și a „prescurtătorului” lor Procust.

Cînd faptele onora sînt prea mari le scurtează, iar cînd faptele altora sînt prea mici le întind cu sila. Obiceiul îndelung exersat este nedrept și creează false complexe de inferioritate sau de superioritate în rîndurile victimelor prescurtării.

Iată numai un exemplu, primul care ne vine în minte: de ani de zile Radu Popescu îl ia sau îl dă cite un actorului Florian Pittiș în cronicile sale atît de dramatice. Gluma (bănuim că este o glumă, nu?) devine în acest caz foarfecă în mina temutului critic, mereu îngrijorat de soarta teatrului românesc și a celor care îl fac. Întînde spectacolul („Cum se numeau cei patru Beatles”) pe „patul” cronicii sale și începe să taie. Nu-i place autorul pentru că este prea tînr? De ce să nu-i placă? Pentru că nu poate povesti piesa lui Poliakov după bunul său obicei? Sau poate pentru că nu-i place „noul val” din muzica ușoară? Sau, sigur, pentru că Poliakov nu este Shakespeare!

Sigur că nu este! Iar primul care a înțeles acest lucru nu este Radu Popescu, care, ne temem, nu a înțeles nimic, ci chiar Florian Pittiș, traducătorul, regizorul și interpretul principal în spectacolul amintit.

N-am citit și nu am auzit nicăieri că acest actor, care și-a făcut numele și renumele și fără t-urile date și luate de

— Să știți că nu cele de filosofie. Poate faptul că a început să mă intereseze istoria e un semn al bătrîneții. Citesc deci foarte multă istorie. Ca și în tinerețe, cedez obiceiului, sau „slăbiciunii” de a citi multă literatură. Evident, poate și împrejurările multiple și greu definisibile, aduse de vîrstă, nu-mi mai îngăduie să am nici în lectură randamentul pe care îl aveam acum 10 ani...

Am discutat despre foarte multe lucruri. Vă propun să încheiem acest dialog — care întregeste un alt „dialog” al acestui interviu — cu o întrebare care poate trebuia adresată la început. Discuți cu un mare filosof român. Ce este de fapt filosofia?

— Ce este? Este o încercare pe care a făcut-o omul de a răspunde la anumite întrebări, pe care, evident, nu și le exprimă toți oamenii. E vorba de întrebări privind condiția umană în lume, concretizate în simpla întrebare **Ce valoare are viața omenească în particular și viața în general?** Pentru a răspunde la astfel de întrebări, e nevoie întîi să cauți, să cunoști lumea reală, așa cum ne este dată. Și aici, în acest efort pe care îl face spiritul uman de a cunoaște lumea așa cum îi este dată, principalul ajutor îl dă știința. Nu se poate face filosofie serioasă fără pregătire și fără interes, fără împrumuturi pe care le facem de la știință. De ce avem nevoie de cunoașterea realității? Deoarece, pentru a ști ce este omul, ființă creatoare de cultură, trebuie să știi ce este mediul în care el trăiește și muncește. Și atunci ai nevoie de o imagine de ansamblu despre realitate sau despre existență. Știința nu-ți poate oferi această imagine de ansamblu în întregime. De ce? Pentru că știința nu este totală! Și atunci, prin forța lucrurilor, intervin aici imaginația și inteligența creatoare, care umplu golurile, prin interpolări...

Ați mai vizitat locurile copilăriei?

— Dintre toți săliștenii care nu continuă să trăiască în Săliște, ci în diverse alte localități ale țării, eu sînt acela care dovedesc prin fapte că sînt cel mai săliștean, cel mai credincios Săliștii. Toate verile mele le petrec la Săliște. Am frecventat multe alte localități de recreere în viața mea, dar niciodată nu m-am simțit refăcut oarecum în toate fibrele simții mele ca după o lună, sau adesea mai multe, petrecute la Săliște. Iubesc acest mîrgăritar al Ardealului, cum l-a numit Iorga. Mi-am cumpărat o casuță, acolo, la Săliște, în marginea pădurii, unde, într-adevăr — hai să zic un cuvînt mare — mă simt adeseori fericit!

CONSTANTIN MUSTAȚĂ ■

Radu Popescu, ar fi declarat că piesa este o capodoperă. Pentru cine însă se plimbă numai prin fața teatrului, totul este limpede: tineri, foarte mulți tineri caută, încă de la premieră, un bilet în plus. Piesa este, în primul rînd a lor, a „fan-ilor”, și după aceea a noastră, a „melomanilor”. Pentru cine vede spectacolul (chiar și pentru un scriitor — ne amintim că același cronicar declara de la tribuna unui colocviu dramatic că de mult timp nu a mai văzut nici un scriitor în sălile de teatru (!?), ceea ce i-a îndemnat pe scriitorii să-i telefoneze sau să-i telegrafeze cînd merg la spectacol) lucrurile sînt și mai limpezi: pe un fond tare, de muzică „beat”, se brodează drama unei fete, săracă, urîcică și singură, care se refugiază în aceasta din lipsă de altceva. Simplu. A face din asta o întreagă filozofie, amintind, între alții, pe Mozart (!?), a desființa o distribuție întreagă și a ignora publicul, în loc de a recunoaște lipsa de apetență pentru muzica tinerilor și ușoare dureri ale timpanelor este însă cu totul altceva. Vrea cronicarul să „prescurteze”, să „taie” succesul, să-l treacă în „nebagarea de seamă”, la etc.?

Spectacolul există, indiferent de „patul” pe care îl inghesuie Radu Popescu, căruia, să zicem, dacă ar fi să-i cităm cronicile, i-am lua mult mai multe consoane decît vrea acesta să-i ia lui Florian Pittiș. Sorry! Iată, repet, numai un exemplu de prescurtare a muncii și a talentului. Și cite mai sînt! Chiar și acelea, în care prescurtările sînt atît de „subtile”, încît nici nu mai apar ca atare, pur și simplu. Aneantizînd.

IULIAN NEACȘU ■

ELIOD KOCȘIS — sculptură

UN TURNEU DEDICAT ALEGERILOR DE LA 9 MARTIE

„Omul tău pe-al tău pământ

Zis cel Mare, zis cel Sfânt

Zis cel Bun, zis cel Viteaz

Este omul tău de azi

Dulce Românie!“

Cronica (360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369)

În continuarea turneului pe care l-a întreprins în prima parte a lunii februarie, Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar, organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra, condus de poetul Adrian Păunescu, a poposit la Carei, Satu Mare, Zalău, Șimleu Silvaniei, Năsăud, Bistrița. Cenaclul a întâlnit pretutindeni un efervescent climat politic, determinat de dorința oamenilor acestei țări de a transpune în viață hotărârile Congresului al XII-lea al P.C.R. și de însuflețirea atmosferei create de împlinirea alegerilor pentru Marea Adunare Națională și Consiliile populare. Într-un context istoric și social care îndeamnă în același timp la meditație și la faptă, arta Cenaclului a fost primită de mii de oameni din toate generațiile și de profesiile cele mai diverse cu sentimente de aleasă prețuire.

Caracterizată prin spirit revoluționar, capabilă să exprime cele mai tulburătoare prefaceri din societatea noastră de azi, din înfrângerea epocă, o astfel de artă are în același timp o legătură indestructibilă cu valorile trecutului, pe care nu se mulțumește să le scoată din uitare și să le contemple cu venerație, ci le redă strălucirea inițială prin integrarea lor în contemporaneitate. Popularitatea Cenaclului se explică și prin această știință de a îmbina în chip fericit tradiția cu inovația. De asemenea, la creșterea prestigiului său a contribuit și angajarea lui în viața cetății, ambianța politică fiind scrutată cu luciditate și curaj, fără nimic festiv. După cum a spus în repetate rânduri conducătorul Cenaclului, a face artă politică nu înseamnă a cînta politică. Insași arta trebuie să facă politică, să urmărească mersul revoluției noastre, lupta pentru mai binele României, să se declare împotriva conformismului și închistării în dogme.

De mai multe ori desfășurarea întâmplărilor literar-artistice a răsturnat previziunile unor oameni obișnuiți cu o anumită derulare a spectacolelor. Ceea ce înseamnă că mai sînt multe canoane estetice care trebuie să fie eliminate pentru ca actul artistic să se oglindescă numai în conștiințe lipsite de prejudecăți.

Au semănat între ele cele 7 (șapte) întâmplări literar-artistice despre care vrem să vă relatăm? În aparență, așa ar trebui să fie, din moment ce au participat cam aceiași interpreți — Marcela Saftiuc, Adrian Ivanitchi, Mircea Vintilă, Valeriu Sterian (ultimii doi au lipsit la Carei), Sorin Minghiat, Doru Stănculescu (absent la ultimul spectacol de la Bistrița), Zoia Alecu, Maria Naghi, Mircea Bodolan, Vasile Șeicaru, Eugen Cristea, Duce Bertzi. Cu toate acestea, impresia noastră e că poetul Adrian Păunescu a imprimat fiecărei reprezentări o altă caracteristică, astfel încît cine a asistat la toate cele 7 spectacole și-a dat seama că ele nu se confundă. Acestea au fost create în funcție de publicul prezent în sală sau de forma interpretilor — să nu uităm că timp de 11 zile Cenaclul a străbătut cu trenul sau autocarul — pe drumuri nu întotdeauna în cea mai bună stare și pe o vreme friguroasă — aproximativ 1 700 km. La aceasta se adaugă și faptul că nu toate sălile în care am fost prezenți s-au dovedit la fel de corespunzătoare. Oboseala s-a mai datorat și susținerii — într-un cadru intim — a încă trei spectacole-repetiții cu o durată destul de mare. Dar, pînă la urmă, dificultățile au fost învinse — atît prin dăruirea și generozitatea cu care interpreții și-au executat numerele cit și prin umor (excelent la acest capitol grupul poreclit „Los Machucambos” — Eugen Cristea, Vasile Șeicaru, Duce Bertzi). Au fost puține acte de indisciplină și aceea lipsite de gravitate, astfel încît „trupa Sandu” de saltatori nu a fost silită să facă prea multe „salturi” (în limbajul membrilor Cenaclului prin salt înțelegîndu-se o admonestare severă). În general, a domnit o atmosferă bună, propice realizării unor spectacole de tinută. Dar să vedem cum a fost.

CAREI — 5 februarie

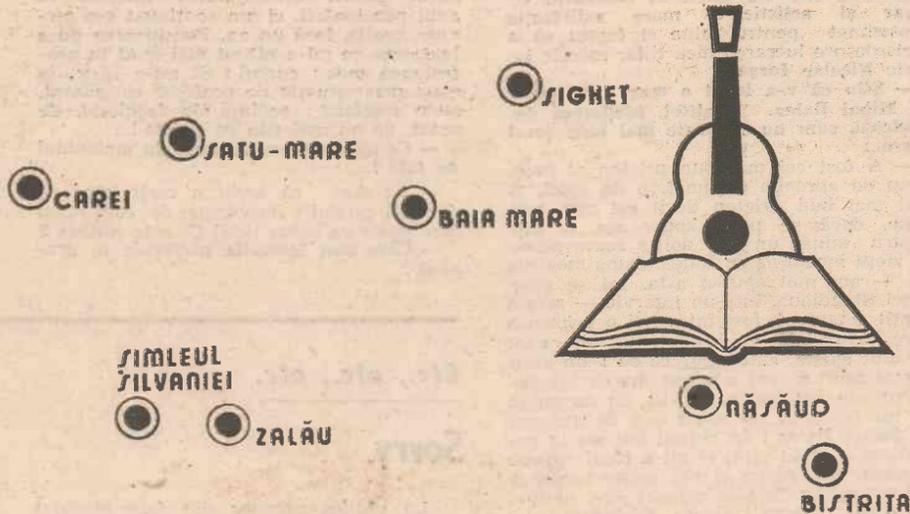
În sala cinematografului din Carei s-au strîns peste 500 de iubitori ai poeziei și muzicii tinere.

S-au cîntat ploaia care va veni, Omul pădurii și Cînd s-o mpărțit norocul și

Vinare de viot. La un moment dat „vinărcia de viot” a început să se facă la propriu, deoarece pe scenă sufla un curent grozav. Au trecut mai multe minute de enervare pînă cînd cineva din sală a venit cu o idee, pe cit de ingenioasă pe atît de simplă: să se coboare cortina și spectacolul să se desfășoare pe porțiunea de scenă din fața ei. Notăm numele lui Lenghel Ludovic, autorul acestei inițiative care a dat imediat o altă înfățișare reprezentației. S-a creat o atmosferă calmă, de sezoare unde toți se cunosc și sînt prieteni și acceptă să-și istorisească unii altora cite și mai cite li s-au întimplat, să recite și să cînte împreună protejați de orice adversități. Rareori Cenaclul a cunoscut o asemenea desfășurare destinată, de o armonie plină de tur-

nital dintre linii, La mijloc de codru des, Doctori și boală, Cîntec haiduceșc, Mătrăgana, Satul sub secetă după potop. Dor de mamă. După cum remarcă într-un bilet un spectator, „Mircea Bodolan e o plăcută prezență scenică. Am dori să-l vedem mai des”. Lucru lesne realizabil, afirmă poetul Adrian Păunescu, dacă Mircea Bodolan ar respecta repartiția guvernamentală prin care a fost trimis, după absolvirea Institutului de teatru, ca actor la Satu Mare.

Membrii Cenaclului au nevoie de un spațiu clar și ordonat de manifestare, de angajare și muncă. Dar trebuie să le fie limpede că ideile enunțate pe scenă sînt în primul rînd valabile pentru ei înșiși. De aceea, conducerea Cenaclului nu va admite nici o abatere de la normele de conduită care îi caracterizează activitatea

mec. O perfectă colaborare între public și interpreți a permis încheierea unei întâmplări literar-artistice memorabile. La realizarea ei a contribuit și actorul Eugen Cristea, al cărui număr de pantomimă — În tren — a cunoscut aici cel mai mare succes. Stimulat de conducătorul Cenaclului el și-a complicat și perfecționat, pe loc, cu vervă și haz, numărul, rămîind deci în continuare un bun prieten al umorului de calitate și anunțîndu-se ca un posibil comic vestit.

SATU MARE — 6 februarie

În sala cu o acustică excepțională a Filarmonicii din Satu Mare peste 600 de spectatori au confirmat că arta Cenaclului se bucură în continuare de audiență.

Organizatorii au aranjat scaune și pe scenă, astfel încît interpreții erau înconjurați din toate părțile de oameni dornici să participe la realizarea unui act artistic cit mai complex. În bună parte s-a și reușit acest lucru, mai ales cînd toți cei prezenți, indiferent de naționalitate, ca fii ai aceleiași țări, și-au unit vocile într-un cor impresionant și au intonat Trăiască România! sau Ardealul, cîntecul cu un puternic substrat patriotic. Întreaga întâlnire a stat sub semnul unui permanent dialog — fie verbal, fie prin intermediul bilețelelor — între membrii Cenaclului și public. Aceasta a dat multă tensiune întâmplării literar-artistice, care a înregistrat unele secvențe urmărite cu sufletul la gură. Doru Stănculescu s-a dovedit la Satu Mare același reprezentant de frunte al muzicii tinere de la noi. Repertoriul său bogat și divers cuprinde azi atît piese de un lirism discret — Ai, hai, Fără pctale, Maria și marea, precum și altele de o puternică rezonanță socială și istorică — Cum se naște un mit, Baladă de copilărie, Asta-i problema. Prezentat de către Adrian Păunescu ca un real talent, Mircea Bodolan și-a etalat posibilitățile interpretative la cota lor cea mai de sus. Enumerăm citeva din cîntecurile sale: Ră-

și e convinsă că Mircea Bodolan va înțelege despre ce e vorba și își va ocupa postul de la teatrul din Satu Mare.

ZALĂU — 7 februarie

În mod normal, ar fi trebuit să ne aflăm în acea zi la Cluj-Napoca, iar a doua zi la Turda. Spectacolele acestea au fost însă aminate datorită unei defectuoase organizări. Am fost în schimb prezenți la Zalău, unde, într-un timp record — doar cîteva ore! — organizația U.T.C. a județului Sălaj a reușit să mobilizeze aproximativ 1 000 de tineri în Sala sporturilor din localitate.

Știindu-se atît de iubiți în acest colț de țară, unde însemnele noului sînt înfîlțite la orice pas, membrii Cenaclului au ținut cu orice preț să nu-și dezamăgească spectatorii.

Refinem de astă dată modul impresionant în care au evoluat Vasile Șeicaru și Valeriu Sterian. Primul, profesor la Școala nr. 22 din Galați, a însuflețit rapid asistența cu Colindul Dunării, după care a mai oferit și un cîntec bănațean reluat iremediabil de public. Al doilea interpret este o notorietate în lumea muzicii tinere și s-a afirmat ca atare și la Zalău. Antirăzboinică, Amintire cu haiducii, Cîntec de oameni, Nopti — iată numai cîteva din reperele succesului său.

ȘIMLEU SILVANIEI — 8 februarie

De la un spațiu cu o mare deschidere — din nou într-un cadru mai restrîns, la Casa de cultură din Șimleu Silvaniei, în prezența a circa 400 de spectatori, printre care și doctorul Ioan Pușcas. Din nou am avut bucuria de a descoperi cit de adînc a pătruns muzica tinăra în conștiința oamenilor din orice colț al țării. Pentru că majoritatea cîntecelor au fost recunoscute cu ușurință de cei prezenți și invitația de a conlucra cu cei de pe scenă la conturarea întâmplării literar-artistice a găsit o deplină adesiune. Duce Bertzi, aflat în primul său turneu cu Cenaclul, a interpretat un cîntec maramureșan care i se potrivește ca o mînușă: Cînd s-o mpărțit norocul. Un alt membru al Cenaclului care

caută să capteze atenția publicului este Maria Naghi. Ea interpretează, de obicei cu mult avînt, atît cîntecul în limba sa maternă, limba maghiară — printre care și Tinerii — cit și în limba română, limba tuturor cetățenilor acestei țări, — amintim dintre acestea Afară trece moartea, Motu și moața, Aseară ț-am luat basma — și a început deja să știe cum să-și apropie spectatorii.

NASAUD — 9 februarie

Peste 500 de tineri i-au întâmpinat sărbătorește pe membrii Cenaclului în sala Casei de cultură din localitate. Aflați pentru a doua oară aici ei s-au reacomodat rapid cu publicul și au făcut tot ce le-a stat în putință pentru ca revederea să rămîna tuturor în memorie.

Mircea Vintilă, după o scurtă perioadă, redevine cel mai popular reprezentant al muzicii tinere, posesorul celui mai cuprinzător repertoriu dintre cîntăreții folk. Amintim cîteva dintre cele mai îndrăgite piese ale sale: Făt Frumos, Dulce Românie, Lordul John, Hanul lui Manuc, Constantin și Veronica, Pămîntul deocamdată Bade Ioane, Proverbe.

O cîntăreată într-o evoluție remarcabilă s-a dovedit Zoia Alecu. Ea posedă o voce cum nu au multe soliste și ceea ce e și mai important, știe și ce performanțe să-i ceară. Dacă ar încerca să-și completeze repertoriul cu cîteva piese de texte mai profunde ne-am afla, fără îndoială, în fata unei cîntărețe excepționale.

BISTRITĂ — 10 februarie — ora 10

La ora 10 dimineața la Casa de cultură din localitate, după numai cîteva ore de somn, membrii Cenaclului au demonstrat — și si-au demonstrat și lor înșile, dacă mai era nevoie — că sînt o trupă mai puțin obișnuită cu lucrurile lesacioase și că de-abia atunci cînd trebuie să înfrîngă vreun obstacol își dezvăluie pe larg toate posibilitățile. Deși la o asemenea oră e mai greu să cînti, interpreții și-au dat silința să lase o impresie bună celor aproximativ 500 de spectatori aflați în sală. Totul s-a desfășurat ireproșabil. Marcela Saftiuc a susținut unul din recitalurile sale de succes continuînd să rămîna o admirabilă cîntăreată, cu o voce rafinată, capabilă să creeze o atmosferă de mare calitate artistică. Să ne aducem aminte cîteva din piesele sale: Fiii lacrimilor tale, Singura poveste, Olean, Zorior de ziuă, Dona, dona. Să mă-nțore e prea tirziu.

Ce să mai spunem despre minunata natură muzicală numită Sorin Minghiat, flautistul care acceptă cu smerenție să fie „voara a doua” și să-și acompanieze cu discreție colegii, fără a dori să iasă în evidență, decît că, din nou a fost la înălțime?

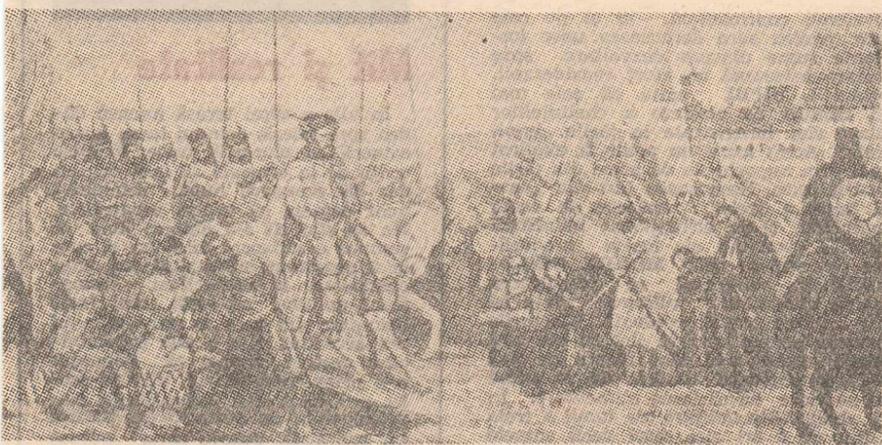
BISTRITĂ — 10 februarie — ora 16.30

După o scurtă pauză, un nou spectacol, ultimul din acest epuizant maraton în care întâmplările literar-artistice au durat în general cîte 5-6 ore, și ar fi durat și mai mult dacă ne-am fi lăsat după dorința publicului. E momentul să vorbim acum și de Adrian Ivanitchi, care a fost unul dintre pilonii de bază ai turneului. Pe lângă propriile sale compoziții — Arsură, Amiază, Floare de ger, Amintirea paradisului, Republica, sau mai recentă — și dificila piesă — Dacii liberi el a inclus în repertoriul său și cîntecul de o mare popularitate și de o puternică încălțătură emoțională pentru fiecare cetățean al acestei țări: Ardealul și Trăiască România! Primul e un cîntec vechi despre unirea tuturor românilor, cîntec redescoperit la corul din Finteușul Mare de poetul Adrian Păunescu. A răsunat minunat versul „Treceti baltaoane române Carpații” și aici, și la Năsăud, într-un județ unde se află o comună, Rodna Veche, care în primele secole ale acestui mileniu număra 50 000 de locuitori și avea o armată de 20 000 de oameni. Cit despre Trăiască România!, acesta e un cîntec al acestor zile, un cîntec despre istoria pe care o trăim și o făurim noi înșine, într-un climat de libertate și de independență, de democrație, sub conducerea celui mai iubit fiu al țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Un nou turneu al Cenaclului Flacăra al tineretului Revoluționar s-a încheiat cu cele mai fructuoase rezultate. Am trecut timp de 9 zile prin următoarele localități: Sighetu Marmășiei, Baia Mare, Carei, Satu Mare, Zalău, Șimleu Silvaniei, Năsăud, Bistrița. Cele mai înflăcărâte manifestări au fost cele de la Baia Mare, Carei, Zalău, Năsăud. Membrii Cenaclului reprezintă azi o echipă omogenă, suferă prin aceleași idealuri care sînt ale întregului nostru popor. Arta care o promovează și care îi unește a devenit acum un bun al tuturor. Iar dorința lor de a străbate meleagurile românești în lung și-n lat reprezintă un lucru bun, un exemplu pentru orice artist care rîvneste să comunice cu semenii săi, să le însuflețească dragostea pentru frumos și adevăr.

GEORGE ARION ■

Petice pentru crîmpeie de viață

Am cunoscut la Tirgu Mureș un om cu adevărat original. Se numește Plájás György și știe mai bine decît oricine să lipească pe cartoane dreptunghiulare niște cirpe obișnuite. Cirpele și le procură singur, adunînd tot felul de bucățele aruncate în croitorii sau la magazinele de textile, pe care apoi le îngrămădește în uriași saci de plastic, ca la un depozit de deșeuri textile. Sigur, sint unii care adună cutii de chibrituri, alții timbre, bilete de autobuz, pachete de țigări ori

ceasornice vechi. Plájás adună cirpe, și asta n-ar fi încă nimic, fiecare cu hobby-ul lui, dacă s-ar mulțumi numai cu atât. Asta nu-i însă decît începutul, fiindcă omul nostru se așază apoi în fața unui stativ, pune deasupra un carton, scoate una cîte una cirpele din sacii aflați aproape, le unge bine cu clei și le apasă cu degetele pe carton, parcă pentru a fi sigur că se vor lipi bine. Așază astfel nu zeci, ci sute și chiar mii de cirpe, fișii și petice de toate culorile, unele mai mari, altele de-a dreptul minuscule, pe care le prinde cu penseta. La sfîrșit ceea ce iese e un tablou — dacă oamenii de artă nu vor fi indignați de neobișnuita pierdere între lipirea unor cirpe și pictură! Și totuși meșterul Plájás György este un adevărat artist, nu numai un inovator. El creează o lume de culori vii, dar sensibil și armonios acordate, ducînd pînă la un frumos incredibil operațiunea de asamblare unele lingă altele a bucățelelor divers colorate de stofe ori pinzeturi.

Astăzi are 68 de ani, chiar dacă nu-

arată, muncînd cu o pasiune debordantă. N-a avut niciodată o pregătire la baza talentului său artistic înăscut. De fapt, de la 11 ani, cînd a intrat ca ucenic, pînă la 38 a fost frizer la Bandul de Cîmpie. La 17 începe să deseneze, apoi să picteze, dar singur, fără vreun profesor. Este deci cu adevărat un autodidact în arta plastică, chiar dacă în 1958, la 46 de ani, avea să urmeze cursurile Școlii populare de artă. Din 1949 pînă cînd a ieșit la pensie, timp de un sfert de veac, a fost unul dintre cei mai pricepuți decoratori de vitrine din țară (are la activ cîștigarea a 36 de diplome în întrecerile republicane), însă pentru arta adevărată timpul nu-i mai ajungea. A încercat, în 1969, să deschidă o expoziție de pictură la Casa de cultură din Tg. Mureș, dar o cronică apărută într-un ziar local l-a făcut pur și simplu praf. „N-am avut niciodată pretenții de mare artist, spune Plájás azi. Eu n-am apucat să fac decît 4 clase, ș-apoi am mers să devin calfă la frizerie. Nu știu, poate că omul care m-a atacat așa de tare o fi avut și ceva dreptate, eu pictam pe atunci în manieră clasică, pe care o considera depășită, dar tare m-a durut, fiindcă n-a înțeles cîtă pasiune pusesem în tablourile alea!” Drept urmare, Plájás abandonează pictura în acuarele și se apucă de ceea ce unii au numit textile-plastie. Pînă la pensie, totuși, n-a... confecționat decît două sau trei tablouri de acest gen. Din 1971 încoace a făcut însă mai multe sute fiindcă, spune apăsîndu-și inima cu mîna, „aici mai sint multe de scos afară!” A umblat în 25 de localități din țară, deschizînd în total 45 de expoziții personale. A fost recunoscut de unii dintre cei mai mari critici de artă de la noi, a primit scrisori de peste hotare, a strîns o voluminoasă carte de impresii despre arta sa.

Sentimentul care te domină privind mai de aproape ceea ce credea la început că este pictat și desenat cu pasteluri și cu uleiuri este cel al surprizei, descoperînd că n-ai în față decît surisul din ramă al unei bucățele de stambă înflorată, abil plasată la locul ei și numai acolo, ea și nu alta! Dar gîndiți-vă cîtă muncă și cîtă fantezie strict organizată și dirijată i-au trebuit artistului pînă a terminat cea mai însemnată lucrare a sa, tabloul „Intrarea triumfală a lui Mihai Viteazul în Alba Iulia”, inspirat după cunoscuta lucrare a pictorului D. Stoica, dacă el a însumat nu mai puțin de 200 000 de asemenea peticele!

DUMITRU GEORGE ■

Un lup de mare pe uscat: Nicolae Savopol

Un personaj foarte pitoresc în lumea artiștilor amatori — și pe planeta mai mare a acelor ziși naivi — e pictorul Nicolae Savopol. Bătrînul, la 75 de ani, are o barbă albă și e impunător. A fost, zeci de ani, marinar și

ofiter în marina militară, a dus cu patimă greul și bucuriile mării, toată biografia lui e scrisă numai în istorii marinărești. Venind pe uscat, cu zece ani în urmă, venind între oameni așezați pe pensie, Savopol a simțit

mișcare de improspătare a artei picturii, mai ales, a ajuns un mijloc de-a face bani. Naivitatea, cînd e peste măsură, are alt nume. Nicolae Savopol e generos pentru că vrea să-și vadă lucrările prin școli, cluburi și case. Omul acesta care și-a trăit tinerețea și maturitatea pe mare, prin locuri pe unde umbletul omului nu lasă urmă, are o singură dorință: să lase un semn al trecerii lui prin lume, să-și știe numele pe niște cartoane colorate, și cartoanele pe-un perete. Sigur, Nicolae Savopol nu-l cel mai talentat dintre pictorii amatori. Dar cine se-ncumete să spună măsura talentului unui amator, atîta vreme cît arta e pentru el o ocupație și-o desfătare, și nu o chestiune de infamitate și orgoliu? Cel mai talentat amator, am putea zice, nu există. Cînd pictorul de duminică ajunge să se cheme „cel mai”,

că viața lui își pierde rosturile și plăcerea. El e un om care și-a iubit lucrul și destul cu frenezie. Un om pentru care statul degeaba e pagubă și moarte. Ii trebuie o dragoste, cel puțin la fel de iute ca dragostea pentru depărtări, și a găsit-o în pictură.

Nicolae Savopol are, la 75 de ani, vitalitatea tinerilor. În podul casei lui din strada Păun Pincio stau risipite sute de cartoane cu miros de valuri și corăbii.

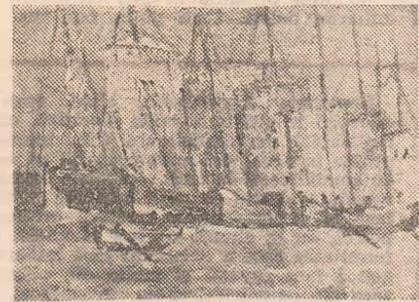
Ca și cum trebuia să poveștească astfel toate întîmplările mărilor, ca și cum nu-i izbăvit de lume pînă nu-i lasă moștenire cartea Mării Negre în mai multe mii de imagini. Ce fel de pictor e Savopol? Un om care începe să picteze la bătrînețe contează pe suflet, nu pe meșteșug. Nu-i mai puțin adevărat că suflet mare fiind, la cîteva tablouri odată unul se-alege artă. O artă cam stingace și cam repezită, un colorit cam precipitat, o compoziție cam dibuită, dar mult temperament și, mai presus de toate, devotament. Genul acela de situații în care devotamentul față de un lucru sau o idee te mișcă și te însuflește la fapte importante.

Nicolae Savopol, un bătrîn cum multi ar vrea să aibă, e cel mai generos producător de pictură din cîți cunosc. Naivii, de la un timp, s-au îndulcit la cîștig. Naivii lumii, în genere, ajung să fină tirgurile de artă și-au încetat să fie naivi. Ceea ce părea, în urmă cu niște ani, o

el intră în alte criterii ale frumosului și cel mai adesea e în pierdere. La șaptezeci ori șaptezeci de ani, omul care se apucă de pictură nu-și mai bate capul cu reguli. El face artă cum socoate, nu cum cred alții că trebuie făcută. E un ocolîș, dar și un folos. Folosul este că atîtea adevăruri zise strîmb, se spun acum drept, că plăcerea existenței se arată întreagă, că voința ce mișcă mina pictorului e mai de preț decît priceperea acestei miini.

Pe uscat, bătrînul lup de mare numai la verdele-nțunecat și fără de margini al mării visează.

TUDOR OCTAVIAN ■

Cronica șoselei

Invitatul care a pierdut nunta

27 ianarie 1980. Tulcea în toiu! fernet și în plină noapte. Străzile bine curățate sint acoperite totuși de un strat subțire de zăpadă înghețată. Șoferii ravelor autovehicule circula încet, cu prudență.

Un autoturism Dacia 1300 face însă cursă după cursă. Nu e vorba de nimic ilegal. T.C., electrician la unitatea de transporturi navale din Tulcea, transportat invitat la nunta prietenului său. Nu puse în gură un dram de băutură. Colegul său de muncă, mirele, îi spusese încă la prînz: „Imi faci un mare serviciu dacă imi aduci acasă nuntașii mai în vîrstă și care stau mai departe. Te rog însă să nu bei. Ai timp pentru asta toată noaptea, după ce gazezi mașina!”

„Bine, Mitică. Să n-ai nici o grijă. Invitații care mi-i încredințezi vor sosi la nunta vii și nevătămați!”

T.C. s-a ținut de cuvînt. În jurul orelor 21.00 terminase transportul invitaților și organizatorii nunții erau mai mult decît mulțumiți. Mare fi fu mirarea mirelui cînd T.C. în loc să intre în casă și să ia loc la masă, îl anunță că va mai întîrzia puțin și că îl roagă să-i dea două sticle de vin. „Doar nu vrei să-mi strici plăcerea de a fi lingă mine la o sărbătoare ca asta; spune-mi măcar care e motivul pentru care vrei să întîrzi?” „Să-ți spun drept, am găsit o prietenă veche cu care vreau să mă plimb puțin prin oraș”. Mitică a

zîmbit, a oftat și i-a dat prietenului cele două sticle pe care le ceruse. „Vezi să nu întîrzi prea mult că chiar mă supăr!” T.C. a luat cu repeziune sticlele și s-a îndreptat grăbit spre autoturism în care îl aștepta cunoștința sa.

„Nu știam că ai mașină și mai ales că conduci atît de bine”, a remarcat prietena lui T.C. după ce au făcut cîteva tururi prin oraș. Euforia celor doi creștea pe măsură ce se goleau sticlele. S-au depănat amintiri, s-au spus vorbe frumoase amestecate și cu reproșurile fetei pentru perioada lungă în care T.C. nu mai dăduse nici un semn de viață. Atenția lui T.C. se îndrepta din ce în ce mai mult spre convorbirea cu interlocutoarea de pe locul din dreapta. Încălzit puternic de licoarea dulce și parfumată nu sesiza acul kilometrajului care oscila mereu în jurul cifrei 80.

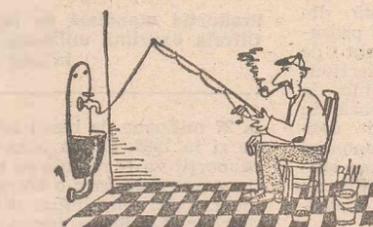
Pe strada 23 August staționa într-o zonă bine iluminată, cu becurile de poziție aprinse, autobuzul 31-TL-2236 aparținînd întreprinderii de transporturi auto Tulcea. Din autovehicul coborau ultimii muncitori de la Exploatarea minieră Somova, care locuiau în cartierul respectiv. Șoferul autobuzului se pregătea să pună tocmă autobuzul în mișcare cînd aude o bubuitură puternică care împinge autovehiculul cîteva metri înainte. Coboră repede din autobuz bănuind că un alt autovehicul a

intrat în spatele mașinii. Vede un autoturism cu partea din față făcută zob. Motorul pătrunsesse adînc spre fotoliile din față pe care zăceau două ființe: un bărbat și o femeie care cereau ajutor. Au intervenit rapid și alți oameni pentru a-i salva. Șoferul a fost trimis la spital. Are nenumărate contuzii și zgîrieturi în zona capului, dar e în afară de orice pericol. Femeia a decedat în drum spre spital.

Rezultatul analizelor probelor biologice a relevat o imbibație alcoolică de 2,25‰ în singele lui T.C. și de 0,60‰ în acela al pasagerei. Mașina era dotată cu centuri de siguranță. Dacă le purta, ocupanta locului din dreapta era acum în viață.

„Nu mi-am dat seama că băutura mă va împiedica să observ autobuzul staționat. Regret profund cele întîmplătoare”, a spus cu prilejul cercetărilor șoferul vinovat. Regretele lui T.C. după cele întîmplătoare sint tardive. Ele nu mai pot repara nimic.

Colonel VICTOR BEDA ■

ȘTIRI

De curînd, Nicolae Spirescu, directorul Oficiului de turism al județului Dimbovița, anunța în ziarul județean că la Tirgoviste, în unitățile aparținătoare de acest oficiu, s-ar afla „condiții optime de cazare”. Pe de altă parte, vizitatorului care trece pragul frumosului hotel „Dimbovița” din centrul orașului nu-i rămîne decît să se culce odată cu găinile chiar și acum, iarna, cînd seara se lasă devreme, din moment ce în camere, la lumina peste măsură de sfioasă, de-a dreptul fantomatică, nu poate citi, nici scrie. Trecînd peste faptul că în tradiționala — nu-i așa? — ospitalitate a oamenilor din partea locului nu se cuprinde și jignitoarea tendință de a-i considera pe cei ce vizitează orașul bolnavi de boala somnului, ar mai rămîne să adăugăm că neconcordanța dintre vorbă și faptă se poate dovedi a fi bănoasă în mod nejustificat.

Din cele ce se spunea Ion Florea, deputat în circumscripția 19 din comuna Băleni, circumscripție cu peste 100 de gospodării, aflăm că „oamenii, cooperatori cu toții, și-au construit case frumoase, cum nici nu au existat vreodată în satul Băleni-Sirbi”. Mai aflăm însă, din altă sursă, că în urmă cu cîteva vreme, cînd la C.A.P. Băleni-Sirbi, din cauza frigului, conductele au înghețat, animalele din grajduri n-au băut apă două zile încheiate. Îngrijitorii uitaseră că pot să dea bietelor „efective zootehnice” apă din fințini, cu gălețile, în schimb nu uitaseră să plece cu toții acasă, la mîncare și la odihnă. Oricum, crescînd și la o dată, mișcă de foane ei nu fac decît să-și fure, în sensul cel mai propriu al cuvîntului, căciula.

Calitatea armelor împotriva calității vieții

Politica externă românească, așa cum este gândită, așa cum este promovată, și-a relevat, din nou, esența profund umană, rezonanța planetară, prin difuzarea, la Geneva, ca DOCUMENT OFICIAL în Comitetul pentru dezarmare, a capitolului privind dezarmarea din RAPORTUL PREZENTAT DE TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU LA CONGRESUL AL XII-LEA AL P.C.R. Prezentând concepția României, a președintelui Nicolae Ceaușescu asupra problemei dezarmării — sarcină primordială a epocii noastre — documentul subliniază răspunderea ce revine statelor membre ale Comitetului, tuturor statelor lumii în adoptarea și infaptuirea unor măsuri concrete, eficiente în acest domeniu, al dezarmării, care împovărează atât de dureros, atât de grav umanitatea. Calității armelor, România, președintele Nicolae Ceaușescu îi opun calitatea vieții, unica alternativă nobilă și dreaptă spre care omenirea, prin tot ce are mai bun, trebuie să aspire, pentru care omenirea, prin tot ce are mai valoros, trebuie să se mobilizeze, să acționeze.

Submarinele americane din clasa „Lafayette” sînt echipate cu 16 lansatoare de rachete Poseidon. Fiecare rachetă este dotată cu 10 focoașe nucleare multiple, cu ghidaj independent și o putere unitară de 50 kilotone. Un atac comis de numai 5 (cinci) asemenea submarine ar putea ucide 37 de milioane de oameni!

Calitate, eficiență sînt atribute devenite nesemnificative în fața forței distructive a acestor monștri amfibii. Creații în anii de efervescență maximă a creierului uman, ani în care revoluția tehnico-științifică și-a pus amprenta asupra unei diversități de branșe, de la electronică și construcții la ecologie și minerit submarin. De ce nu progres tehnic și în domeniul armamentelor? De ce nu, mai ales că aici competiția a devenit acerbă, „stimulind” armatele de cercetători în producerea unor cit mai perfecționate și fără de rost scule ale morții? Mai ales pentru uciderea în masă, armele individuale convenționale fiind, în anul de grație 1980, desuete.

„Performanțele tehnice ale armamentelor s-au îmbunătățit, în timp ce prețurile au scăzut, aprecia ziarul englez „MORNING STAR”. Creșterea anuală cu aproximativ 10 la sută a cheltuielilor militare înregistrată pe plan mondial corespunde unui spor de cel puțin 20 la sută în privința achiziționării de arme”. O constatare care impune analizei raportul calitate-productivitate, pe care ne-am obișnuit să-l folosim cînd e vorba de pantofi sau strunguri, dar care prezintă semnificații aparte în fața saltului tehnologic înregistrat în sectorul cel mai delicat (a nu se înțelege debil) al economiei mondiale. Ne e greu însă, fiind vorba de mărfuri — asimilînd acestei categorii și armele — să ne pronunțăm asupra utilității acestora. Dacă utilitatea unei perechi de încălțări sau a unui strung nu trebuie argumentată, în schimb o mitralieră, un tanc sau un submarin atomic, se pare că da. Cui prodest? Utilajele — convențional denumind așa mașinile, instalațiile, agregatele — fabricate pentru a produce și a se reproduce la scară largă, asigură perpetuarea civilizației tehnologice a secolului 20. Armele nu fac decât să producă, la scară mare sau mică, moarte, moarte, moarte. Cui folosesc?

Ca orice „bunuri”, armele s-au înscris în circuitul comercial internațional, vânzările mondiale atîngînd în 1977 cifra de 16,7 miliarde dolari. Cam puțin față de

cele 425 miliarde cheltuite pentru înarmare anul trecut, dar asta nu trebuie să surprindă, autarhia constituind principala caracteristică a unei asemenea „ramuri economice” cu o dezvoltare... explozivă. Și, după cum apreciază unii experți, extrem de folositoare. Pentru că, pledează ei, investițiile militare creează noi locuri de muncă, asigurînd o piine sigură unor foști sau prezumtivi șomeri. În acest sector nu se șomează! Iată un argument „moral” pentru o realitate hidoasă.

„Cheltuielile militare, considera revista „FORUM DU DEVELOPEMENT”, în calitatea lor de stimulent economic reprezintă de fapt o enormă risipă. Deși sînt apreciate ca sursă de noi locuri de muncă, ele se numără printre cele mai puțin eficiente dintre toate cheltuielile. Bugetele Pentagonului constituie una din principalele cauze ale enormelor deficite federale. Cu fiecare miliard de dolari transferat din industria militară în cea civilă s-ar putea crea 14 000 noi locuri de muncă. Problema reconversiei nu se pune atît în termeni tehnici cît, mai ales, în termeni politici. Fiecare miliard de dolari consacrat învățămîntului creează 30 000 de locuri de muncă în plus, decît dacă ar fi cheltuit pentru înarmare. Același lucru este valabil și pentru sănătate, locuințe, transporturi etc.”

Politica înarmărilor a contagiât, prin natura ei, nu numai țările cu bugete de

echivalență continentală, ci și pe cele sărace, pentru care deturnarea unor importante sume dinspre dezvoltare spre înarmare înseamnă un efort considerabil. ANUARUL SIPRI arată că cele mai mari ritmuri de creștere a cheltuielilor militare sînt înregistrate în țările „lumii a treia”. Acest lucru nu poate fi explicat numai prin importurile de arme din țările industrializate. Numeroase țări din „așazisa lume a treia”, apăsate de ceața amenințării, și-au achiziționat tehnologii și utilaje devenind ele însele producătoare de arme. „LE MONDE DIPLOMATIQUE” subliniază că justificarea creșterii cheltuielilor militare poate să pară, în mod tragic, evidentă. Eforturile exagerate pentru apărare sînt cu atît mai absurde atunci cînd sînt făcute de țări ale căror populații suferă de pe urma unei serioase insuficiențe alimentare. În 1977, cheltuielile militare ale lumii a treia au fost de 6 ori mai mari decît sumele destinate sănătății publice și de peste 2 ori mai mari decît alocațiile pentru învățămînt. În perioada 1970—1978, procentul mediu anual de creștere economică a statelor în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol a fost de 5,1 la sută, cu 1 la sută mai mic decît obiectivele generale de dezvoltare. În țările cele mai sărace, ritmul a fost doar de 3,4 la sută.

Calitatea armelor este deci invers proporțională cu calitatea vieții. Un loc de muncă în cadrul unei industrii moderne costă circa 20 000 de dolari. Să raportăm la cele 425 de miliarde irosite, și să calculăm. Iată deci un flagrant antagonism. Cu atît mai evident cu cît se neglijează mai binele zilnic a milioane de oameni.

„În medie pe glob un dolar din 6 plățiți sub formă de impozite este destinat cheltuielilor militare, releva Robert Mc Namara, PREȘEDINTELE BIRD. Fiecare locuitor al planetei donează fără să vrea, în decursul vieții sale, venitul pe 3—4 ani de muncă pentru cursa înarmărilor”. Și totuși sumele astfel strînse nu ajung. Trebuie prelevate din buget alte milioane și miliarde și irosite pentru realizarea armelor.

O competiție absurdă este cea care se desfășoară între calitatea armelor și calitatea vieții. Capetele competente sau doar investite cu competența eludează voit relația de directă determinare între aceste două componente. În final, calitatea armelor nu se poate „înălța” decît pe seama ruinării constante a calității vieții. Atenția prioritară acordată elementelor de „protecție” a vieții contribuabililor trebuie înlocuită cu o preocupare perseverentă constantă pentru asigurarea condițiilor unui trai civilizată pentru toată suflarea mapamondului, amenințată de pericole a căror inventare perpetuează o stare de lucruri anacronică și inacceptabilă. În detrimentul securității mondiale. O lume în securitate nu se poate construi pe fundamentul mizeriei umane.

IOAN ROȘCA ■

Mondo umano ?

Mit și realitate

În vila a cărei terasă imensă dădea spre faleză, domnul lucra într-o cameră cu stururile trase. Primise ordin de la centrală să facă oricum dar să provoace mari dificultăți unor oameni cu vederi progresiste. Nu se știe cît s-a chinuit pînă a compus o scrisoare falsă (ca și cum ar fi aparținut, sub semnătură, unui conducător al respectivei formațiuni politice) adresată unui înalt demnitar din țara în care domnul era acreditat, sub o altă indelețnicire, desigur. Numai că denunțul n-a prins. Respectivul, atît de scolar, salariatul unei instituții din care propaganda de peste Ocean făcuse un supramit, pusese chiar adresa lui pe dosul plicului diversionist!

Fapta ar putea fi pusă sub semnul îndoielii, dar totul capătă o altă turnură dacă precizăm că este relatată, în autobiografia lui, de William Colby (cu ajutorul lui Peter Forbath), într-o carte ce poartă titlul „Honorable Men: My Life in C.I.A.”. Dealtfel, recenzind atît cartea amintită mai sus cît și altele trei (Robert Lindsey, „The Falcon and the Snowman”; Peer de Silva „Sub Rosa: the C.I.A. and the Uses of Intelligence”; Thomas Powers, „The Man who kept the secrets”; Richard Helms and the C.I.A.) un ziar francez a pus în fruntea cronicii următoarele: „Ideile adevăraților spioni sînt mai abracadabrante decît cele ale eroilor de cinema. Din fericire ele eșuează adesea”.

E deci la ordinea zilei „desacralizarea” faimosului tip de agent infaillibil și... „onorabil”, fabricat cu atîta trudă și, mai ales, cu atîția bani. Și se pun în lumină anumite experiențe din instituția amintită mai ales atunci cînd acestea au luat întorsături de povestire „caraghioasă” („Le Monde”). Cu toate acestea, William Colby a ales titlul cărții sale inspirat de o declarație a predecesorului său. Este vorba de Richard Helms care spusese cîndva: „publicul (american) trebuie să aibă încredere în faptul că sîntem, și noi, oameni onorabili”.

Cum se vede, peste Ocean par a fi la modă cărțile despre un anumit gen de operațiuni concepute în spatele ușilor închise și care, vorba lui John L. Hess, din amintita introducere de la „Le Monde”, au la bază idei mai trănzite decît ale scenariștilor.

DUMITRU CONSTANTIN ■

Conversia fotovoltaică, altfel spus transformarea energiei solare în energie electrică, este o operațiune realizabilă dar costisitoare. Cînd lucrurile se vor simplifica în acest domeniu probabil că se vor inventa și automobilele-zi-lumină capabile să umble destul de repede și destul de mult în zilele senine. Pînă atunci însă în circumstanțele creșterii prețului la barilul de petrol, nu în ritmul așuror al unciei de aur însă cu fermitatea rece a drumului fără întoarcere, criza energetică face ravagii și multe din obișnuințele de consum ale omenirii trebuie revăzute și, în nici un caz, adăugite.

După cum remarcă, pe bună dreptate, observatorii criza nu este iremediabilă însă nici artificială. Ceva aprecia, suficient de nuanțat, că deocamdată sîntem chemați să renunțăm la inutil; este bine să o facem pentru a evita, pe cît posibil, să ajungem la stadiul să ne privăm de necesar... Că programele de raționalizare urmăm, tocmai în această direcție, conturarea unei viziuni strategice nu mai trebuie demonstrat. Claviatura măsurilor de limitare a consumului și de transferare a acestuia în domenii mai puțin costisitoare este extrem de amplă și pe toate meridianele se iau măsuri pînă la limita drastică. De curînd în Statele Unite ministerul energiei a adoptat un „scenariu” care prevede cîteva... închideri de robinete semnificative: interzicerea circulației autovehiculelor particulare, de la una la trei zile pe săptămînă, în raport cu gravitatea crizei, reducerea utilizării navelor cu motor, reducerea vitezei de circulație pentru autoturisme, subvenții pentru transportul în comun, cumpărarea de benzină după sistemul zilelor pare sau impare, reducerea încălzirii în birouri etc.

În întreaga lume se caută, cu asiduitate, un răspuns rezonabil la întrebarea apăsătoare pe care subțierea iremediabilă a păturii de petrol o impune civilizației contemporane. Zilnic, agențiile de presă transmit informații din care rezultă că omenirea s-a angrenat într-o temerară și necesară cursă contracronometru pe drumul care să ducă la un așa-numit echilibru energetic. Evident, aceste preocupări vizează sau trebuie să vizeze în mod special țările capitaliste dezvoltate, dacă se ia în considerare faptul că acestora, cu o producție de 20 la sută din totalul mondial de petrol, le revin două treimi din consumul mondial și 80 la sută din importurile totale în lume. Un asemenea „scor” presupune, desigur, asamblarea unui program coerent de acțiune, o concertare a eforturilor consacrate obiectivului nr. 1 — elaborarea unei variante de schimb la actuala criză. Observatorii occidentali precizează, în context, că pentru prima dată țările capitaliste dezvoltate acceptă ideea că în actuala situație a economiei mondiale nici o țară nu mai poate rezolva de una singură aceste probleme, dar nu s-a ajuns încă la un acord în legătură cu o politică comună pentru depășirea dificultăților.

Aceasta este de fapt și concluzia unui recent raport al Agenției internaționale pentru energie care, semnaland un anumit progres înregistrat în 1979, subliniază că pe ansamblu măsurile de politică în domeniul energetic sînt încă sub nivelul așteptărilor și exigențelor. Se menține, astfel, perspectiva unei diferențe negative între cererea mondială de petrol și producția țărilor OPEC — diferență de 2 milioane de barili pe zi în 1985 și peste 10 milioane de barili în 1990. Importurile din regiunea OPEC ale țărilor industrializate sînt prevăzute să crească în continuare, urmînd să ajungă

CRIZA ENERGETICĂ DE LA „SCENARIUL” LA REZULTATE

Producția mondială de petrol după ultimele estimări. Cifrele exprimă milioane de barili pe zi și se referă la anii 1979—1980

la 27 milioane de barili în 1985 și 32 milioane de barili pe zi în 1990. Prima consecință a adîncirii acestei disproporții va fi reducerea disponibilității de petrol. Pentru a se contracara o atare nouă dimensiune a crizei în diverse țări s-au inițiat programe de eficientizare a deșeurilor. La Roma funcționează două instalații de re-

ciclare în care sînt sortate și tratate zilnic circa 1 800 tone de deșuri menajere. Materialele recuperate la aceste două instalații sînt: hirtie și carton, produse organice, fier, materiale plastice. Ele sînt recuperate în proporții variînd între 50 și 90 la sută din cantitatea prezentă în deșeurii, în funcție de produs și de sezon. În Suedia se manifestă de mai mulți ani un interes deosebit față de problema reintroducerii în circuitul productiv a diverselor materiale întrebunțate. Recuperarea deșeurilor și construirea unor instalații necesare acestei operațiuni sînt stimulate pe diferite căi. Statul alocă fonduri în acest scop, care acoperă pînă la 50 la sută din costul investițiilor necesare. Un organism din cadrul ministerului industriei al Kenyei — Industrial Survey and Promotion Centre — a elaborat, de curînd, un studiu cu privire la posibilitățile de realizare în țară a unor brichete combustibile pe bază de deșuri și diferite produse recuperabile. Specialiștii au în vedere utilizarea de talaș, praf de cărbune, coji de la nucile de cocos și reziduuri obținute din decorticarea orezului sau a cafelei. În Franța se acționează, pe aceeași linie, și nu întîmplător ziarul „Le Figaro” subliniază că „printre prioritățile economiei franceze valorificarea deșeurilor se conturează ca «un cap de afiș»”. Cîteva detalii: „tratarea este asigurată în prezent de 381 de unități care incinerază — cu sau fără eliberare de căldură — deșeurile aruncate de circa 28 milioane de locuitori. Din 1975 și pînă în prezent, capacitatea de tratare a crescut cu peste o treime. Conform noii legislații, industriile sînt obligate ele însele să elimine deșeurile pe care le produc. Au la dispoziția lor centre colective — 14 platforme care permit incinerarea a 300 000 tone, tratarea chimică a 150 000 tone și tratarea pentru obținerea de emulsii uleioase a 51 000 tone. Mai rămîne însă mult de făcut pentru crearea de centre de stocaj al deșeurilor, pentru adaptarea materialului colectat etc”. Exemplele ar putea continua. Se reține însă, ca un element fundamental, că viitorul trebuie să dea o nouă dimensiune „economisirii” — în sensul realizării și aplicării unei întregi game de tehnici noi.

Astfel, în ce privește stocarea căldurii în R.F.G. se află în curs de realizare un experiment constînd în înmagazinarea într-un lac artificial, izolat termic, a căldurii reziduale de la o centrală electrică, a căruia apă va fi folosită pentru încălzirea locuințelor în timpul iernii; alte proiecte (studiate în prezent în Suedia, Danemarca și de către Comisia CEE) vizează stocarea căldurii provenite din energia solară sau termală.

Criza energetică s-a instalat imperios nu numai în structura intimă a economiei mondiale, dar și în conștiința umanității. Efervescența care domină acum laboratoarele sau industriile, colocviile științifice sau acțiunile de pionierat ilustrează — a cita oră? — că omul este hotărît să nu depindă de moștenirea naturii — splendidă, dar contradictorie...

RADU BUDEANU ■

Ochii și urechile lumii

Bridge. De doi bani speranță

Un cuvânt necăjit, azi, în lume, e cuvântul „speranță”. Unora le e frică să nu se facă de ris, rostindu-l. Ei îl socotesc un cuvânt prostesc. Alții văd în el o vulgaritate. Generoșii îl lasă la dispoziția copiilor. Foarte puțini copii se exprimă însă cu „sper”. Vremea speranțelor nu e niciodată a copiilor. Istoria și vocabularul lor se scriu cu „vreau”.

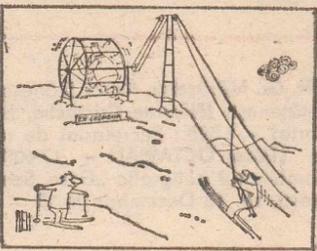
Indrăznesc să scriu că există o singură categorie — largă, mondială — de oameni care folosesc cu toată încrederea și elanul, „speranța” ca un cuvânt substanțial, real, cu miczul cald, ca piinea „Cuptorului de aur”. E enorma echipă a bridgiștilor de pe planeta noastră. Oricine citește rubricile de bridge ale celor mai serioase ziare din lume, întâlnește foarte des cuvântul „speranță”, verbul „a nădăjdui”, în frazele și gândurile celor mai competenți comentatori. Bridge-ul e o luptă dreaptă cu hazardul. Bridgiștii e un om care încearcă să pătrundă în misterul unui univers format din 13 cărți pe dreapta și alte 13 pe stânga, pe care nu le vede dar speră să le înțeleagă cu mintea sa și prin calculele sale pornite de la cărțile lui și ale partenerului său, numit, voios, „mortul”. Aceste cărți sînt roșii și negre, iar aceste culori sînt la rîndul lor împărțite în trefle și pici (negre), în carale și cupe (roșii). Bridgiștii se leagă — ca orice om venit pe lume — să realizeze un contract. El știe precis o seamă de poziții, de situații, dar altele îi sînt necunoscute și speră să le rezolve, jucînd. El speră să găsească o repartiție normală a celorlor în cărțile adversarului. El speră să nu-l „țină” nimeni cu o „damă” apărută de 5 cărți. El speră ca anumite cărți ale adversarilor să fie acolo unde le presupune el. El speră ca treflele să fie bine împărțite, cînd constată că picile sînt — ca atîtea bogății — strîmb distribuite. Hazardul îl amenință mereu cu o împărțire neregulată. El speră că la „mort”, la partenerul lui, să găsească o carte bună care să-i aducă un beneficiu. Bridgiștii e un om care speră pînă și în „mort”. Chiar cînd e pierdut, el tot speră și joacă — după o expresie curentă — „cu o ultimă speranță” și anume „cea mai favorabilă contractului lui”. O lege a bridgiștilor bun — inutil a spune că ea aparține și adversarilor lui, mînați tot de speranțe — e să nu joace niciodată perdant, adică să nu acționeze cu ideea înfrîngerii, căci atunci, într-adevăr, va fi învins. Viața lui e o viață lucidă în calcule dar patetică în simțire, bazată mereu pe nădejdea că totul stă bine, iar dacă nu stă bine va găsi acea posibilitate ca pînă la urmă să-i fie bine. De aceea veți găsi în cronicile bune de bridge situații descrise ca în folioarele geniale, de la Dostoievski la Balzac: „Și atunci, vîzînd că totul e pierdut, Garrozzo își făcu o cruce mare și jucă „mic” spre mort, către „popă”, cu speranța că adversarul nu va pune asul”.

Eu fac propagandă bridge-ului, dar nu țin ca toată lumea să iubească acest joc, deși merită spus că după o celebră deturnare de avion, psihiatrului au descoperit că cei mai rezistenți dintre ostatici s-au dovedit cei patru — mama, tatăl și doi băieți — care au așteptat eliberarea, jucînd bridge.

Eu fac propagandă pentru speranță și vreau să spun că există locuri, jocuri unde speranța încă nu e socotită rușinoasă, nici prostescă, nici inoperantă, ci o putere adîncă a omului. E enorm, ca în cazul acelei singure flori cu care se poate face primăvară, într-un suprem exercițiu de imaginație a omului. Nici un exercițiu de speranță nu trebuie, azi, ratat.

RADU COSAȘU ■

Lumea se amuză

(Din „Le Figaro” — Franța)

„Marea casă de piatră”

Este interesant și deloc nesemnificativ cum în depeșele agențiilor de presă și în articolele ce apar în ziarele de pretutindeni, numele țării din sud-estul Africii, care va rămîne în istorie drept ultima colonie a Marii Britanii pe acest continent, este tot mai frecvent numită Zimbabwe și mereu mai puțin Rhodesia, cum se întimpla pînă nu de mult. Peste cîteva săptămîni, cînd țara își va proclama independența de stat, la capătul unei lungi și îndrîjite lupte cu arma în mînă și al unei bătălii politico-diplomatice nu mai puțin aspre, denumirea Zimbabwe se va oficializa și generaliza.

Veritabila dezbatere care s-a angajat de mai multă vreme în legătură cu numele viitorului stat independent depășește, și de această dată, cadrul de strictă specialitate al toponimiei, aducînd în miezul discuției rațiuni de ordin istoric, cultural, politic, național, în ultimă instanță opțiunile de viitor ale țării.

Așa, de pildă, cu citva timp în urmă, în zilele unei mari conferințe internaționale, un diplomat zimbabwe acordă un interviu reporterului unei mari publicații profilate pe realitățile africane. Cîteva din replicile schimbate cu acest prilej au darul de a fi sugestive și într-o formulă concentrată dinamica Trecut—Prezent—Viitor aplicată destinului acestei țări și acestui popor.

Reporterul — Vorbiți, uneori, de Zimbabwe, alteori de Rhodesia...

Diplomatul — Depinde de context. De pildă, eu m-am născut în 1927 în Rhodesia, nu în Zimbabwe. Dar voi reveni, odată cu momentul independenței, în Zimbabwe, nu în Rhodesia. Zimbabwe este soluția problemei rhodesiene. Zimbabwe este un simbol.

R. — Ce înseamnă cuvîntul Zimbabwe ?

D. — Imba înseamnă casă, ibwe înseamnă piatră, iar prefixul Z înseamnă mare. Așadar, marea casă de piatră.

R. — De ce nu ați adoptat numele Monomotapa, așa cum alte țări africane și-au luat denumirea Mali, Ghana, Benin ?

D. — Multe locuri în țara mea poartă numele Monomotapa, dar cum el evocă amintirea unui rege cuceritor, care a supus diferite populații prin forță, el nu reprezintă un simbol al unității naționale. Cuvîntul Zimbabwe evocă același lucru și pentru mutebele și pentru shona și pentru alte etnii de pe cuprinsul țării.

Așadar, lichidarea vestigiilor dominației coloniale și în general a tot ce e vechi și perimat înseamnă, în același timp, redescoperirea și revigorarea unei bogate tradiții de istorie și civilizație, afirmarea și consolidarea conștiinței naționale. „Marea casă de piatră” este edificiul solid de mine al vieții naționale a unui popor care n-a precupețit nici un efort pentru a-și lua în demnitate locul egal în marea familie a națiunilor lumii. Realitățile au dovedit că soluția problemei rhodesiene — singura, durabila și echitabila ei soluție — este într-adevăr Zimbabwe.

CORNELIU VLAD ■

Un „safari” de 4 zile cu un ARO-240.

În estul Ruandei, într-un peisaj colinar cu relieful rotunjit, imensele savane așteaptă vizitatorul. Lumina este mai clară aici ca oriunde, alizeul de sud-est face să onduleze oceanul de graminee, iar din cîmpii se ridică dimineața o brumă străvezie, care dă peisajului un aspect ireal. Sintem în inima Africii. În același timp, inima acestei regiuni romantice, a marilor lacuri, a munților Lunii, considerați sacri, pentru că de aici izvorăște Nilul.

La ecuator noaptea se lasă dintr-o dată, neagră și plină de sunete stranii, care te fac, fără să vrei, să devii mai atent față de tot ceea ce te înconjoară.

Era ora 18,30 și rulam în tăcere pe drumul de la Kayanza la Gabiro, punctul final al programului din acea zi. Se făcuse de o jumătate de oră noapte, o noapte grea de căldură și de zumzetul sutelor de păsări și insecte nevăzute ale savanei, dar ne simțeam bine, motorul dușia liniștit la 70 km pe oră, pe un drum neasfaltat, și ajungerea cu bine la ținta propusă pentru ziua aceea depindea, în mare măsură, de ARO-ul pe care îl conduceam. Ne încrucișam cu camioane grele care, după obiceiul de aici, semnalizau stînga la întîlnire, pentru ca fiecare să reperateze în întineriul abia tăiat de faruri, dimensiunile adevărate ale vehiculului cu care te încrucișai.

Și, deodată, în noaptea aceasta grea și obositoare, am zărit în stînga șoselei luminile motelului de la Gabiro! Ajunsem și ca prin farmec au dispărut încordarea și neliniștea care ne amuțiseră de aproape două ore. Popasul și motelul Gabiro se găsește la poalele muntelui cu același nume, situat în partea de nord-est a Republicii Ruanda, la 1'33' sud de ecuator, la altitudinea de 1 430 m, unde se află poarta de intrare în parcul național Akagera; de aici urma să începem „safariul” la Akagera.

Pornisem, în dimineața aceleiași zile, de la Bujumbura, capitala Republicii Burundi, spre Ruanda, trecînd în viteză prin Kayanza, ultimul orașel înainte de a trece frontiera ruandeză. O cursă de 430 kilometri, puțini la prima vedere, dar destul de dificilă dacă se iau în vedere cei 270 kilometri de drum neasfaltat, bătut în laterit, pe o temperatură de 30°C.

Acum, cuminte, parcă răsufînd și el ușurat, ARO-ul nostru plin de praful roșu, lateritic, specific șoselelor de aici, stă nemișcat în parcare luminată a motelului Gabiro sub privirile curioase și de multe ori admirative ale altora, veniți să facă turul celebrului parc. Drept de riul Akagera, care formează cursul superior al Nilului, parcul național Akagera din Republica Ruanda, a fost creat în anul 1938. Regiunea actuală a parcului, cu o suprafață de 295 000 hectare, a fost locuită încă din istoria îndepărtată. Spre anul 1850, această regiune fusese părăsită de locuitorii săi, ca urmare a unor flageluri deosebite: pesta bovină, o epidemie de variolă și, în fine, o lungă perioadă de secetă, așa cum reiese din însemnările lui Stanley, care a poposit aici în anul 1876, în preajma lacului Ihema.

La intrarea în parc, odată cu tichetul de intrare, te înarmezi cu cîteva sfaturi: să nu cobori din mașină, să nu părăsești pista. O fotografie mai veche atîrnată în biroul ghizilor, te face să te gîndești serios la aceste sfaturi atît de des repetate, incît au alura de a fi inutile: un turist devorat de lei, în timp ce făcea o fotografie, sub ochii îngroziți ai altor turiști, care au mai avut puterea să facă această teribilă poză, dar nepuțînd să-l ajute cu nimic.

După aproximativ 20 de minute de rulaj ne-a întîmpinat primul grup de animale: mirate, dar liniștite, cu ochii aburiți parcă de căldura care începuse a se lăsa, sau poate de curiozitate, ne priveau impalele, căprioarele savanei, de culoarea nisipului incins. Uitînd de leii cei fioroși, am coborît din mașină pentru a le poza în toată gingășia lor. Aceste animale fac niște salturi extraordinare atunci cînd se apropie pericolul: leopardul sau lycanul. În parcul Akagera se estimează un număr de mai mult de 20 000 de impale. Din mers, ne răcoim cu cîte o gură de sucuri de fructe, apar-

LA AKAGERA, ÎN RUANDA

ducerea lor lentă, o dată la trei ani, cu o perioadă de gestație de 17 luni.

Înainte de mașini, de zeci de ori apar păsări ciudate cu ciocul și picioarele roșii, care aleargă în neșire, pînă se hotărăsc să o pornească în zbor, în primele tufișuri.

tul foto este pregătit. Și, iată, nu departe, grupuri mari de zebre cu desenele lor ciudate, mindre și atente la orice mișcare, ne privesc parcă întrebîndu-ne de ce le deranjăm. Trăiesc în grupuri mari, în bună pace cu impalele, dar nu neapărat dintr-o sociabilitate ieșită din comun, ci pentru că pasc ierburile rămase după ce au trecut mai întîi impalele. De cealaltă parte a pistei, turmele de buffle se tolănesc în mlaștină ca niște bivoli lipsiți de grijă.

Deodată, drumul ni se tale; oprim. Maimuțele gri sar peste pista scoțînd strigăte ascuțite. Printre ierburile înalte se furișau, spre locuri știute numai de ei, facocerii, porcii savanei, într-un perfect șir indian, cu cozile ridicate drept în sus ca niște standarde. Singurul lor mijloc de apărare este... fuga. Ne apropiem de zona lacurilor Ruanyakizinga și Mihindi, împărăția hipopotamilor. La suprafața apei apar mai întîi două urechișe roz, apoi doi ochi bulbucați și, în fine, un bot enorm, ornat de două nări roșii, pe care sforăie amenințător. Acest „bon gros” aparent, cîntărește 2—3 tone și nu suportă să fie deranjat de aproape. Dar pozează cu plăcere, totdeauna în familie: tata, mama și copilul, de cîteva sute de kilograme. Pe undeva, pe aproape, fac casă bună, deși se mai ceartă uneori, crocodilii într-o falsă adormire. Efectivul de hipopotami ai parcului Akagera depășește 5 000 de indivizi. Se pare că pe crocodilii nu i-a numărat încă nimeni, dar nu pentru faptul că ar fi deosebit de numeroși. Una din cele mai rare specii pe care le posedă parcul este rinocerul negru, care reintrodus în parc în anul 1959, a ajuns astăzi la mai mult de 20 de capete. Numărul lor mic nu este de mirare, țînînd cont de repro-

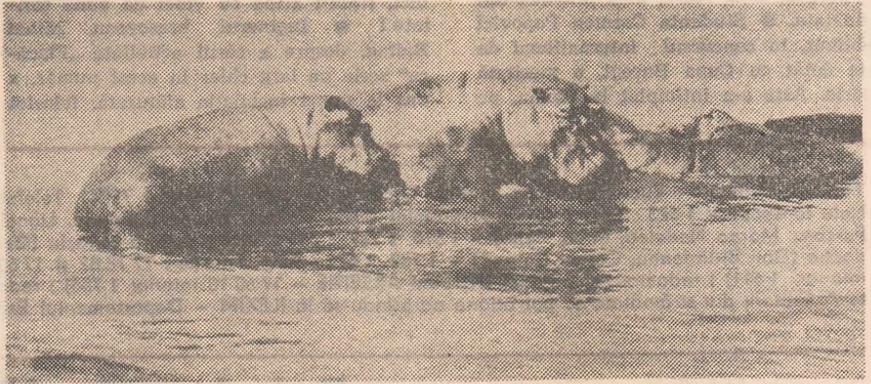
Ajungem, cu ARO-ul nostru, la ora 17 în Gabiro, obosiți, dar incințați de „safariul” nostru fără pușcă de vînațoare, dar de care nimeni nu are nevoie, în această împărăție onirică a animalelor, care se înțelege în tăcere și fac atît de pitorească savana africană. Spre seară încep acele țîșituri, strigăte și sunete ale savanei, pe care noi, neobișnuți, nu le înțelegem; dar ele, animalele, au atîtea să-și spună după o zi întreagă. Poate acum și leul își va întinde ciolanele și va porni în patrula sa pentru a-și inspecta împărăția. Cu noi n-a vrut să dea ochii, dar știm că, de undeva, ne-a supravegheat atent.

Am reluat a doua zi o nouă pistă din parc, acompañați de diverse păsări (parcul Akagera adăpostește 535 specii) și după cîteva ore luăm drumul spre Kigali, capitala Republicii Ruanda. Situat într-o zonă de coline, cu străzi largi în pantă, împodobit de copaci în floare, orașul Kigali este vestit pentru clima sa ecuatorială-temperată, de altitudine, ca și țara în întregime, dealtfel supranumită „țara primăverilor vesnice”. Ca și oamenii de aici, surizători și cordiali, cu un fel original și interesant, care s-a păstrat în toată originalitatea sa.

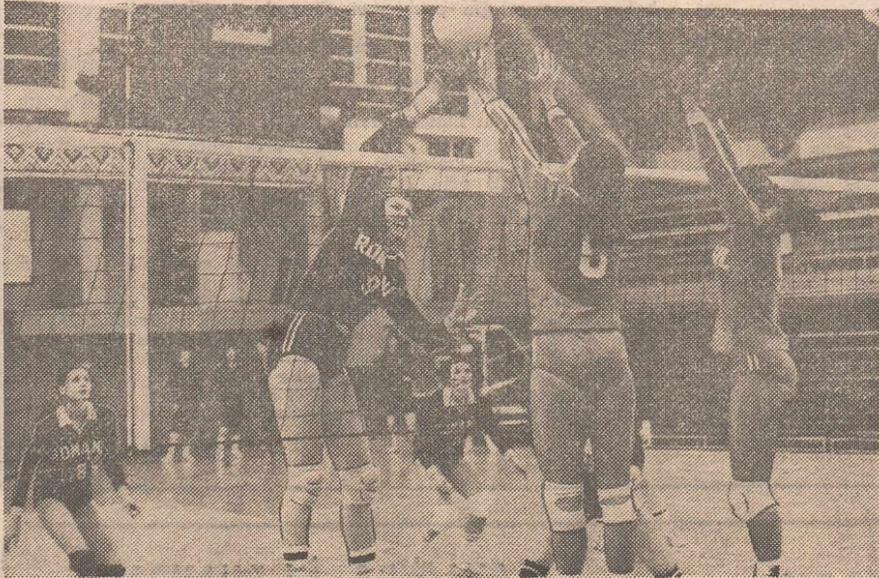
În seara următoare am revenit la Bujumbura, un oraș frumos, așezat pe malul nord-estic al lacului Tanganyika, în capitala Republicii Burundi.

Și astfel am terminat un „safari” de 4 zile, care a însumat mai mult de 1 200 kilometri, dintre care 870 kilometri neasfaltați, cu o mașină românească — ARO-240 — care parcă nu a simțit nimic din greutatea și oboseala drumului parcurs la mai puțin de 2° sud de ecuator, lăsînd în urmă o adevărată împărăție a lumii animale.

Geolog LIVIU SCARLAT ■

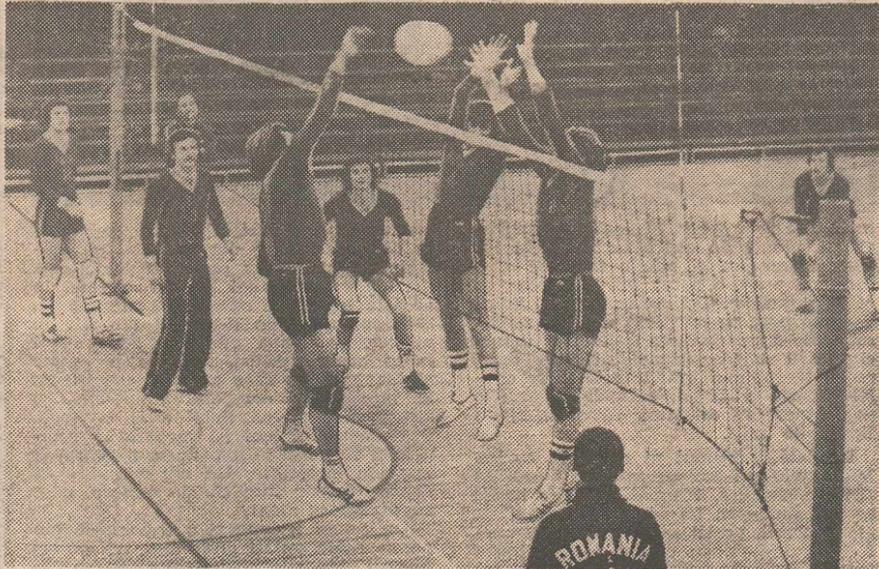
Frumoasa ascensiune a voleiului românesc

Iată că voleiul nostru a izbutit să facă, într-un timp relativ scurt, mult așteptatul salt valoric, răsplătind astfel, prin câștigarea de către Dinamo a Cupei cupelor și, recent, prin calificarea ambelor reprezentative la Olimpiadă, minunatele condiții puse la dispoziție, sprijinul acordat de mișcarea sportivă, încrederea arătată de iubitorii acestei discipline. După ani și ani de insuccese, după ani și ani de poticneli, la care a contribuit din plin fosta conducere a federației, superficială și mereu multumită cu jumătățile de măsură, voleiul nostru s-a întors acolo unde-i e locul și unde-i stă bine, în elita mondială, printre fruntași, ispravă pentru care merită sincere felicitări jucătorii, antrenorii, federația, toți oamenii de bine din aria acestui sport.

Despre modul concret în care fetele și băieții au obținut biletele pentru Olimpiadă, fetele cucerind dreptul de a participa la Jocuri după o absență de 16 ani, a relatat pe larg ziarul de specialitate, subliniind dirzenia și spiritul de dăruire de care au dat dovadă, la Pernik, la Sofia și la Pazardjik, reprezentanții noștri, remarcând inteligența și tactul cu care cei 6 antrenori, Roibescu, Humă și Solomonov la fete, Sotir, Balaiș și Tudor la băieți, au știut să ducă echipele spre victorie. Nu vom mai reveni asupra acestor aspecte. Dorim însă să întărim faptul că izbinzile din Bulgaria au fost posibile datorită climatului de muncă și seriozitate, de responsabilitate și abnegație, întemeiat în cadrul organismelor federale de secretarul F.R.V., Marin Petrescu, din prima zi a activității sale. Cum era și firesc, dat fiind faptul că voleiul românesc a avut și are suficiente talente, rezultatele n-au întârziat să apară, ca o consecință logică a acestei atmosfere sănatoase, propice celei mai înalte performanțe.

Așadar, în ceea ce privește întrecerea din Bulgaria, voleiul s-a ținut de cuvânt, obținând calificarea. Felicitându-l încă o dată, îi dorim să se țină de cuvânt și la Olimpiadă, asta însemnând, firește, medalii, dacă se poate de aur!

Scurt, foarte scurt

● Rezultate promițătoare în Cupa Steaua la atletism. Rapidista Mihaela Dumitrescu a egalat recordul Valeriei Bufanu la 60 de metri garduri, alergând distanța în 8 secunde. La înălțime, junioara Monica Matei, elevă la Liceul numărul 2, a sărit 1,81, ratând cu puțin la 1,83. ● Divizionara B de fotbal F.C. Bihor Oradea a anunțat, în ultimul moment, că nu va mai lua parte la turneul amical de la Brașov. Motivul? Prezența la competiție a principalei ei contracandidate la promovare, Corvinul Hunedoara. Locul Bihorului va fi luat, după toate probabilitățile, de F.C. Baia Mare, abia întoarsă din străinătate. ● Studenta Carmen Popovici a obținut, în concursul internațional de sanie dotat cu Cupa Bucegi, o meritată victorie. Asta s-a întâmplat la Sinaia, pe

partea de la Furnica. ● Fostul antrenor al „șepcilor roșii” cel care a promovat-o în A, Teodor Pop, n-a acceptat până acum nici una din ofertele ce i s-au făcut. Originar din Deva, Teodor Pop nu prea iese din casă, temindu-se că suporterii încă n-au uitat că, anul trecut, echipa locală a căzut în C din cauza înfringerii administrată de „U” Cluj-Napoca! E grea viața de antrenor de fotbal. ● Abia ieșit din Spitalul din Baia Mare, unde a petrecut o gripă, Sorin Postolache s-a grăbit să asiste la meciul de volei dintre Explorări și Boronkay Istanbul, 3-0 în prima manșă a finalei Cupei Balcanice. După meci, a telefonat la redacție. Fraților, a zis, Baia Mare a jucat așa de frumos că m-am făcut bine. Atenție, medici, tratați gripa cu volei de bună calitate! ● Inginerul brașovean Mihai Baltag, despre a cărui activitate „Flacăra” serie pe larg chiar în acest număr, a pus la punct instalația alăturată, folosită

El este Segărceanu!

Până să se întâmple meciul de la Zagreb, 5-0 pentru România în fața Iugoslaviei, n-am prea avut încredere, nici noi și nici alții, în băiatul acesta suplu, 1,80 înălțime, 65 de kilograme, numit Florin Segărceanu. El, ne-am zis, o încercare ca atâtea altele de a-i găsi lui Năstase un coechipier cit de onorabil în echipa pentru Cupa Davis, o încercare cum s-au mai făcut, cu Marcu, cu Hărădău, cu alții, fără să se fi ajuns la o soluție. Ba mai mult, când Victor Bănculescu a scris în „Sportul”, cu puține săptămâni în urmă, că Segărceanu calcă pe urmele lui Năstase, am fost la un pas de a ne amesteca în această previziune cu o ironie.

S-a întâmplat însă meciul de la Zagreb și ne-am convins, noi și ceilalți sceptici, că lucrurile stau chiar așa. Sigur, cel dintâi învins al lui Segărceanu, Jeliko Franulovici, nu mai e ce-a fost, după cum nici Năstase nu mai e ce-a fost, să nu ne prefacem că nu înțelegem, în ultima ierarhie mondială computerul 1-a plasat pe Iliuță abia pe locul 52, dar asta nu scade cu nimic din meritele mezinului formației noastre. Într-o partidă care putea fi decisivă pentru soarta întîlnirii, în fața unui nume celebru, în prezența unui public care ținea, firește, parte lui Franulovici, Florin s-a întrecut pe sine, arătând că izbinzile sale de pină atunci, la Ilin, la Ghenov, la alții, n-au fost întâmplătoare. Mișcându-se ca o felină, stăpîn pe fiecare minge și stăpîn pe fiecare gest, argument din ce în ce mai important în acest război al nervilor care e tenisul de azi, Segărceanu și-a dominat clar adversarul, obținînd o surprinzătoare, dar pe deplin meritată, victorie în 3 seturi. El a demonstrat contra lui Franulovici că locul lui nu mai e pe lista speranțelor, ci pe cea a certitudinilor. Se pare că însuși

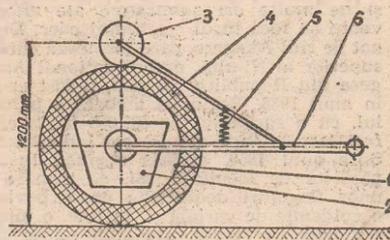
Năstase, jucător fără egal și, în același timp, capitol din istoria tenisului scris cu farmec și fantezie, a înțeles pe loc cum stau lucrurile, cerînd să joace, la dublu, alături de Segărceanu, preferînd aceasta varianta celei pregătite acasă, care viza folosirea lui Hărădău. Talentul și experiența lui Năstase, vigoarea și dorința de afirmare ale lui Segărceanu au avut câștig de cauză în fața unui cuplu care, încercînd pentru ultima oară să întoarcă soarta întîlnirii, s-a bătut cu toată ambiția și toată energia pentru fiecare minge.

La 3-0 pentru noi, când calificarea fusese hotărîtă, i-a venit rîndul lui Segărceanu să se confrunte, într-un meci mai degrabă de orgoliu, cu Zoltan Ilin. Florin a pierdut primul set și noi ne-am zis, în fața televizoarelor, că nu-i nimic, fiind gata să-l tertăm pentru înfrîngerea ce se profila, mulțumiți că ne-am calificat și că, oricum, pină atunci și-a făcut datoria. Dar Florin a priceput că meciul acela fără miză e extrem de important pentru el. Cu o capacitate morală tulburătoare, poate mai prețioasă în acest moment al ascensiunii sale decît cea tehnică propriuzisă, el și-a adjudecat seturile următoare, prîbind că deține, de timpuriu, ceea ce ne place să numim caracter de învîgător.

Nu începe nici o îndoială că, în prezent, Segărceanu e încă departe de Năstase. De subtilitatea lui. De siguranța lui. De faima lui, firește. Același computer îl clasează pe tînărul de nici 19 ani, îi va împlini la 29 martie, pe locul 455 în lume, știut fiind că nu-i de glumit cu o astfel de mașinărie care, cu sufletul ei metallic, nu ține seama decît de puncte. Dar clasa cea mai înaltă a carei nici Tiriac, de pildă, nu se află în grațiile computerului, ocupînd poziția 420, nu spune mai nimic. Evoluția lui Segărceanu la Zagreb, aliată cu victoriile lui de pină acolo, vrea să însemne, trebuie să însemne, începutul unui drum. Un drum care, dacă va fi îngăduit de muncă și seriozitate, îl va putea duce pe Segărceanu în elita tenisului mondial.

Oricum, merită subliniat acest aspect, de la Năstase din anii de glorie nici un alt jucător român nu ne-a mai bucurat cum a făcut-o, mai deunăzi, Segărceanu la Zagreb.

ANDREI GEORGESCU ■

cu bune rezultate în uscarea terenurilor de fotbal. Cifrele din imagine vor să însemne 1. tambur, 2. vas de acumulare, 3. tambur metallic de stoarcere, 4. captuseală buret, 5. resort de apăsare, 6. jug de tragere. Ușor de construit, ieftin, simplu de manevrat, dispozitivul e cit se poate de folositor în această parte a anului, cînd majoritatea gazoanelor stadioanelor noastre suferă din cauza excesului de umiditate.

● Adrian Preoteasa de la Steaua se apropie de grupul performerilor euro-

peni la înălțime. Recent a corectat cea mai bună performanță națională urcînd stacheta de la 2,20 m, la 2,21 m, apoi la 2,23 m. Antrenor... Ion Soter. ● Andrei Rădulescu, fost golgheter în 1950, se des-tăinuie: „N-am pus niciodată stop... șutului la poartă” dar aceasta după ce repeta la antrenamente de sute de ori. ● La Focșani, în curînd se va juca rugby; ca în orice loc un inimos, directorul Ion Doldor, inițiază acțiunea. ● Juniorul de 18 ani Dan Grosu de la Steaua a reușit să învingă prin tuș doi luptători polonezi binecunoscuți pe plan internațional. ● Rugbyștii de la Știința CEMIN Baia Mare au învins în Italia o echipă alcătuită din 8 internaționali. ● Ion Ionescu răspunde: „Astăzi jucătorul care pendulează prea mult înainte de a șuta e pierdut”. ● Atletele Mihaela Loghin și Cornelia Popa victorioase în „Cupa F.I.S.U.” la Sofia. ● Hocheiștii noștri au pășit cu dreptul la olimpiada albă învingînd echipa R.F. Germania. Succes. ● La schi, majoritatea antrenorilor au ținut acasă, în concursuri ușoare, neconcludente, pe cei ce trebuiau să participe în „Cupa Caraiman”.

Flacăra. Redacția: București, Piața Scintei 1, căsuța poștală 3312, cod 71341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20, interioare: Secția social-politică (N. Gr. Mărășanu, Mihai Stănescu, Nelu Ionescu) - 1 623; Secția știință-învățămînt (Livi Timbus, Emanuel Valeriu, Lionel Nițescu) - 1 606; Secția reportaj, scrisori, probleme cetățenești (Nicolae Cristache, Ilie Purcaru, Marga Nedelea, Mihai Pelin) - 1 618, 1 787, 1 617; Secția cultură-cenaclu (George Arion, Adrian Dohotaru) - 1 619; Sectorul fotoreportaj - 1 595; Secretariat de redacție (Dan Birlădeanu, Cornel Catană) - 1 782, 1 621; Administrație: 17 78 82 și 17 60 10 - interior 1 783; secretar responsabil de redacție (Tudor OCTAVIAN - 17 60 10 interior 1 611); redactor șef adjunct (Nicolae ARSENIE - 17 60 10 interior 1 786); redactor șef - 17 60 10 interior 1 822. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scintei”. Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM - Departamentul Export Import presă. P.O. BOX-136-137, telex: 11 226, București, str. 13 Decembrie nr. 3.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU